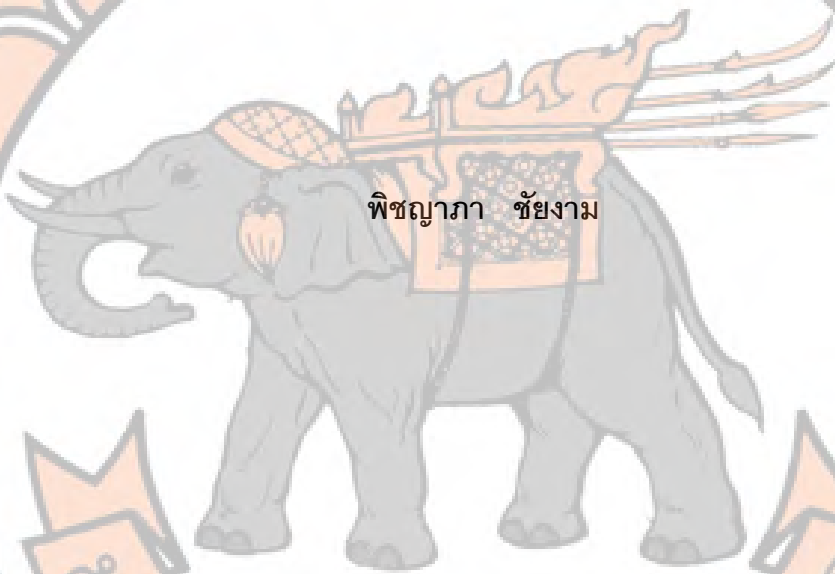

การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

พิชญาภา ชัยงาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏยโสธร

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

ธันวาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยยโสธร

อาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าภาควิชาการศึกษา ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก” เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

(ดร. นำทิพย์ อองอาจวานิชย์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริณา กิจเกื้อกูล)

หัวหน้าภาควิชาการศึกษา

ธันวาคม 2559

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.น้ำทิพย์ อองอาจวานิชย์ ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาค้นคว้า ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เทียมจันทร์ พาณิชย์ผลินไชย รองศาสตราจารย์ ดร.ปรกรณ์ ประจันบาน ดร.ชำนาญ ปาณวงษ์และดร.สรียา ไซติธรรม อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร นายสุภาพนะพงษ์ ทะนันชัย ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนสรรพวิทยาคม ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์

ขอขอบคุณผู้บริหาร บุคลากรที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและชอบใจ นักเรียนประจำระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทุกคน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง ในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา และผู้ที่สนใจไม่มากนัก

พิชญภา ชัยงาม

ชื่อเรื่อง	การพัฒนา รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก
ผู้ศึกษาค้นคว้า	พิชญภาภา ชัยงาม
ที่ปรึกษา	ดร. น้ำทิพย์ อองอาจวานิชย์
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2559
คำสำคัญ	ทักษะชีวิตและอาชีพ ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนา รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยตัวแปรแฝง 3 ตัว คือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและทักษะชีวิตและอาชีพ โดยมีตัวแปรสังเกตได้ 13 ตัวแปร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก อำเภอแม่สอด จำนวน 500 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบที่สร้างขึ้นอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพได้ร้อยละ 87 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของข้อมูลได้ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 และดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ค่าสถิติ ไค-สแควร์ (Chi-square Statistic) เท่ากับ 43.83 ระดับขั้นเสรี 38 ระดับนัยสำคัญที่ 0.24

ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ตัวแปรที่ส่งผลทางอ้อมต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

Title THE DEVELOPMENT OF CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF FACTOR AFFECTING LIFE AND CAREER SKILLS OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS OF TAK SPECIAL ECONOMIC DEVELOPMENT ZONE

Authors Pittchayapa Chaingam

Advisor Namthip Ongardwanich , Ph.D.

Academic Paper Independent Study M.Ed. in Educational Research and Evaluation, Naresuan University, 2016

Keywords Life and career skills, causal relationship, Tak specialeconomic development zone.

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop a causal relationship model of factor affecting to life and career skills of upper secondary school students of Tak special economic development zone. The developed model consisted of 3 latent variables; personal attributes factor, environmental factor, and life and career skills. There were 13 observable variables. The sample (selected by using the Multistage random Sampling) consisted of 500 upper secondary school students of Tak special economic development zone in the academic year 2016. Data was analyzed by computer program.

The result showed that causal relationship model of factors affecting life and career skills of upper secondary school students of Tak special economic development zone was consistent with the empirical data. The development model was able to account for variance of life and career skill about 87 percent. Model validation of the best fitted model provided the Goodness of Fit Index: GFI of 0.98, the Adjust Goodness of Fit Index: AGFI of 0.96 and Chi-square statistic of 43.83 at df 38 was significantly at 0.24 level.

The Latent Variables affecting to the students, life and career skills were personal attributes factor and environmental factor. The Variables directly affecting to the

students' life and career skills was the personal attributes factor. The Variables indirectly affecting to the students' life and career skills was the environmental factor.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพิเศษ.....	8
ตอนที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและอาชีพ.....	14
ตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ทักษะชีวิตและอาชีพ.....	38
ตอนที่ 4 ลักษณะรูปแบบเชิงสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ.....	71
ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล.....	74
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	82
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	82
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	86
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	89
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	132
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	133
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	134

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	136
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน.....	139
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้.....	141
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ ทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขต พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ.....	144
5 บทสรุป.....	150
สรุปผลการวิจัย.....	151
อภิปรายผลการวิจัย.....	153
ข้อเสนอแนะ.....	156
บรรณานุกรม.....	159
ภาคผนวก.....	167
ประวัติผู้วิจัย.....	214

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงคุณลักษณะของทักษะชีวิตและอาชีพจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
2 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพจากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	70
3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์.....	71
4 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามโรงเรียน.....	81
5 แสดงสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน.....	83
6 แสดงจำนวนข้อคำถามในแบบสอบถาม.....	84
7 แสดงโครงสร้างแบบสอบถามวัดทักษะชีวิตและอาชีพ.....	92
8 แสดงตัวอย่างแบบสอบถามวัดทักษะชีวิตและอาชีพ.....	97
9 แสดงโครงสร้างแบบสอบถามอัตมโนทัศน์.....	98
10 แสดงตัวอย่างแบบสอบถามอัตมโนทัศน์.....	102
11 แสดงโครงสร้างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต.....	103
12 แสดงตัวอย่างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต.....	107
13 แสดงโครงสร้างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย.....	108
14 แสดงตัวอย่างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย.....	112
15 แสดงโครงสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว.....	113
16 แสดงตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว.....	117
17 แสดงโครงสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู.....	118
18 แสดงตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู.....	122
19 แสดงโครงสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	123
20 แสดงตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	127
21 แสดงโครงสร้างแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม.....	128
22 แสดงตัวอย่างแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม.....	132

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
23 แสดงการเก็บรวบรวมข้อมูลและอัตราการตอบกลับแต่ละโรงเรียน.....	133
24 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรที่สังเกตได้.....	139
25 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้.....	142
26 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R ²) ของสมการโครงสร้าง และของตัวแปรสังเกตได้ ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi - square) และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI)	148
27 แสดงค่าอิทธิพลรวม (TE) ค่าอิทธิพลทางอ้อม (IE) และค่าอิทธิพลทางตรง (DI) ของตัวแปรแฝง และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ.....	149

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงกรอบความคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 20.....	15
2 แสดงกรอบความคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21.....	16
3 แสดงลักษณะรูปแบบเชิงสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ.....	73
4 แสดงการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองแบบสอบถามทักษะชีวิตและอาชีพ.....	96
5 แสดงการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองแบบสอบถามอัตมโนทัศน์.....	101
6 แสดงการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต.....	106
7 แสดงการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย.....	111
8 แสดงการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว.....	116
9 แสดงการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู.....	121
10 แสดงการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	126
11 แสดงการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม.....	131
12 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และค่าพารามิเตอร์เมื่อตรวจสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	145

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็ว และซับซ้อนขึ้น ข้อมูลข่าวสาร สื่อ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน และมีอิทธิพลต่อเยาวชนหรือวัยรุ่น ในช่วงวัยนี้ยังค้นหาตัวเองไม่พบ ขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดความรับผิดชอบ และไม่มีวิธีการที่จะจัดการกับอารมณ์ที่ขึ้นลงอย่างรวดเร็วตามธรรมชาติของวัย ย่อมก่อให้เกิดพฤติกรรมที่สร้างปัญหา เช่น การใช้กำลังยกพวกตีกัน การหนีไปพึ่งพายาเสพติด การมีค่านิยม ทางวัตถุ การมีเสรีทางเพศ และการตั้งครมรภก่อนถึงวัยอันควร การคิดสั้นฆ่าตัวตาย เป็นต้น

การแก้ปัญหาด้วยนโยบายทำสงครามกับยาเสพติด หรือการนำเด็กและเยาวชนที่ก่อปัญหาเข้าสถานพินิจ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจึงเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และชุมชน จึงควรร่วมมือกันพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นไทย เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, : 2) ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ดังนี้ “...เยาวชนทุกคนมิได้ต้องการทำตัวเองให้ตกต่ำ หรือเป็นปัญหาแก่สังคมประการใด แท้จริงต้องการจะเป็นคนดีมีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติ และอยู่ กับผู้อื่นอย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำควบคุมให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง ในฐานะหน้าที่ที่เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษา ท่านจะช่วยให้เขาได้มากที่สุด เพราะมีส่วนควบคุมดูแลใกล้ชิดอยู่ทุก ๆ ด้าน รองจากบิดา มารดา...” (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2550: ปกหน้า)

ในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมทั้งชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งวิจารณ์ พานิช (2555: 16-21) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ว่าสาระวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะชีวิตมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพบุคคล โดยทักษะชีวิตจะเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในสภาพสังคม

ที่เปลี่ยนแปลงและเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิต จึงควรส่งเสริมให้เด็กมีทักษะชีวิตเนื่องจากเป็นทักษะที่ทำให้คนรู้จักดูแลตนเอง ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ซึ่งจะส่งผลให้คนมีสภาพการดำรงชีวิตที่มีความสุขและ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมโดยไม่เป็นภาระของสังคม จึงได้นำไปใช้เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในสังคมไทยและสังคมโลก ทั้งนี้ก็เพื่อให้คนเกิดการพัฒนาตนเองโดยการใช้ความคิด การปรับตัว การตัดสินใจ การสื่อสาร การจัดการกับอารมณ์และความเครียด ในการแก้ไขปัญหาให้กับตนเองได้อย่างฉลาดด้วยเหตุนี้ ทักษะชีวิตจึงประกอบด้วยทักษะต่างๆ ที่ส่งผลให้คนฉลาดรู้ ฉลาดเลือกและฉลาดปฏิบัติ รวมทั้งการรู้จักยับยั้งชั่งใจ บุคคลที่มีทักษะชีวิตจะเป็นคนที่มีเหตุผล รู้จักเลือกการดำรงชีวิตที่เหมาะสม สังคมบุคคลที่มีทักษะชีวิตจะส่งผลให้สังคมเป็นสังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน (นพัสชนินทร์ มุลทาทอง(2555:23-24)

จากการศึกษาแนวทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าแนวคิดดังกล่าวมีความแตกต่างกับศตวรรษที่ 20 กล่าวคือ ทักษะในศตวรรษที่ 20 ต้องการความรู้ในวิชาหลักและการประเมินผลความรู้ โดยการเรียนการสอนให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ในส่วนย่อยๆ เพื่อสร้างให้รู้หลักการในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน (Binkley et al, 2012; Dede, 2010; Voogt et al, 2010; Silva, 2008 อ้างอิงในชนัดดา เทียนฤกษ์ , 2558) ส่วนทักษะในศตวรรษที่ 21 ต้องการให้ประชาชนมีทักษะและมีความสามารถในการทำงาน สามารถบรรลุเป้าหมายของตนเองและค้นหาข้อมูลที่แปลกใหม่และมีความซับซ้อนโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ประโยชน์(เอกชัย พุทธสอน , 2557) เช่น คนที่ทำงานด้านเทคโนโลยีการสื่อสารสามารถขยายความสามารถได้ตามผลงานที่ตั้งเป้าหมาย และให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกัน จะเห็นว่าเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปประชาชนต้องมีการพัฒนาเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ความรู้ ความคิดที่ทันสมัยและมีความพร้อมในการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ ในศตวรรษที่ 20 ไม่ได้ให้ความสำคัญกับทักษะชีวิต (ณัฐดนัย ประภัสโรทัย, 2556 อ้างอิงในชนัดดา เทียนฤกษ์ , 2558) ต่อมาในศตวรรษที่ 21 Partnership for 21st Century Skills (2014) ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากการใช้คำว่า “ทักษะชีวิต” เป็น “ทักษะชีวิตและอาชีพ” โดยได้แบ่งทักษะชีวิตและอาชีพเป็น 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (flexibility and adaptability) 2) ความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ (initiative and self-direction) 3) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (social and cross-cultural skills) 4) การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ (productivity and accountability) 5) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (leadership and responsibility) ซึ่งเป็นทักษะที่ต้องการให้ประชากรมีคุณภาพและศักยภาพในสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ

อย่างรวดเร็ว และเป็นทักษะชีวิตรวมกับการทำงานในการประกอบอาชีพ (Binkley et al., 2012; Dede, 2010; Great Schools; Partnership for 21st Century Skills, 2014)

จากการที่คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้กำหนดเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และรัฐบาลมีนโยบายเร่งรัดการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่ที่มีศักยภาพ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ใน 5 พื้นที่ชายแดนรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 ได้แก่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก, อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา, ชายแดนจังหวัดมุกดาหาร, อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว, ชายแดนจังหวัดตราด ระยะที่ 2 ใน 5 พื้นที่ชายแดน ได้แก่ ชายแดนจังหวัดเชียงราย, ชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี, ชายแดนจังหวัดหนองคาย, ชายแดนจังหวัดนครพนม และชายแดน จังหวัดนราธิวาส กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน ได้ให้ความสำคัญในการเตรียมเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยกระบวนการสร้างคนด้วยการให้การศึกษาและการฝึกอาชีพให้กับเด็กและเยาวชนอย่างทั่วถึงเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อันก่อให้เกิดความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองและได้หลักสูตรการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่มีคุณภาพ นักเรียนทุกคนที่อยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนทั้ง 10 พื้นที่จะได้รับโอกาสและประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพ ทั้งด้านความรู้และทักษะในดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จากความร่วมมือร่วมใจของทุกหน่วยงาน

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะชีวิตนั้นถึงแม้จะมีงานวิจัยเหล่านี้เป็นจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่จะศึกษาเกี่ยวกับทักษะชีวิตเพียงอย่างเดียว ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นทักษะชีวิตและอาชีพ และส่วนใหญ่เป็นการศึกษาแบบสำรวจ หรือสำรวจเชิงเปรียบเทียบที่มีได้ให้องค์ความรู้เกี่ยวกับความเป็นสาเหตุ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนและศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก โดยศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปใช้ในการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ นักเรียนหาความรู้และพัฒนาตนเองอย่างมีคุณภาพเพื่อประโยชน์สุขของตนเอง ครอบครัว และสังคมประเทศชาติสืบไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ซึ่งคาดว่าจะเป็นที่ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก
2. เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะชีวิตและอาชีพสูงขึ้น
3. เป็นแนวทางในการศึกษาหรือวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จำนวน 9 โรงเรียน มีนักเรียน จำนวน 3,937 คน (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จำนวน 6 โรงเรียน มีนักเรียน จำนวน 500 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย
  - 2.1 ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่
    - 2.1.1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ อัจฉริยะ และลักษณะมุ่งอนาคต
    - 2.1.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และ การสนับสนุนทางสังคม

2.2 ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ทักษะชีวิตและอาชีพ วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้ ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะชีวิตและอาชีพ หมายถึง ความสามารถที่นักเรียนจะแสดงพฤติกรรมความรู้ ความคิด และสามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนหรือคนในสังคมที่มีความหลากหลาย แตกต่างกันทาง วัฒนธรรมเพื่อดำรงชีวิตและวางแผนในอนาคตให้เหมาะสมสำหรับยุคที่มีการแข่งขันในด้านข้อมูล ข่าวสารและเทคโนโลยี ประกอบด้วย คุณลักษณะด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ และการจัดการอารมณ์และความเครียด

1.1 ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับ สถานการณ์ที่หลากหลาย ตลอดจนเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และนำมาปรับใช้ในการเรียนและการดำรงชีวิตประจำวันโดยตั้งอยู่บนหลักการที่เหมาะสม

1.2 การริเริ่มและการกำกับดูแลตนเองได้ (Initiative and Self-Direction) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการทำงานที่ตั้งใจ พร้อมรับผิดชอบ พร้อมเผชิญความท้าทายใหม่ๆ สามารถกำหนดเป้าหมายวางแผนการเรียนและการทำงานเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายตามเวลาที่กำหนดไว้

1.3 ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่จะทำงานและดำรงชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อมและ ผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้ โดยไม่รู้สึกเครียดหรือแตกต่างแปลกแยก และทำให้ประสบความสำเร็จได้

1.4 เพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ (Productivity and Accountability) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการวางแผนและการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่จะทำให้เกิดการ ตัดสินในที่สร้างผลงานที่มีคุณภาพ โดยนักเรียนและเพื่อนในกลุ่มต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน สามารถบริหารจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและผู้อื่น

1.5 ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเป็นตัวแบบและเป็นผู้นำคนอื่น โดยใช้ทักษะการแก้ไขปัญหาระหว่างบุคคลได้ เพื่อก้าวบรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นตัวกลางหรือผู้ประสานงานที่มีประสิทธิภาพสามารถชี้นำและนำพาเพื่อนหรือผู้อื่นให้ก้าวสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ยอมรับความสามารถของเพื่อนร่วมงานที่มีความแตกต่างกัน และเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้อื่นยอมรับ และรับผิดชอบในการทำงาน

1.6 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการควบคุมอารมณ์ การรู้จัก การเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น อีกทั้งรู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ ซึ่งประกอบด้วย การสำรวจความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะนั้น การคาดการณ์ผลดี ผลเสียของการแสดงอารมณ์นั้นออกมา การควบคุมอารมณ์ด้วยวิธีการต่างๆ และการสำรวจความรู้สึกของตนเอง

2. ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะส่วนตัวของนักเรียนที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ ได้แก่ อัจฉริยะ และลักษณะมุ่งอนาคต

2.1 อัจฉริยะ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน ที่เกี่ยวกับตนเองทั้งทางสุขภาพร่างกาย ได้แก่ รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง การแต่งกาย และความแข็งแรงของร่างกาย และจิตใจ ความสามารถและการได้รับการยอมรับ ด้านจิตใจ ได้แก่ มีความสุขในชีวิต ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่บุคคลได้รับ ซึ่งมีทั้งอัจฉริยะดีหรือทางบวก และอัจฉริยะที่ไม่ดีหรือทางลบ

2.2 ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถของ นักเรียนในการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตข้างหน้า เกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคตตามที่มุ่งหวัง ทั้งผลดี ผลเสียที่เกิดจากการกระทำในปัจจุบันของตนเองและสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรอรับผลดี หรือป้องกันผลเสียที่เกิดขึ้นในอนาคต

3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการสนับสนุนทางสังคม

3.1 การอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic Parental Style) หมายถึง วิธีการที่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิดนักเรียนปฏิบัติต่อนักเรียน ที่ทำให้นักเรียน รู้สึกว่าตนเองได้รับ การปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ได้รับ ความช่วยเหลือ ได้รับ ความรักความอบอุ่น ตอบสนองความต้องการทางกายและใจ การสนับสนุน และการอธิบายด้วยเหตุผล

ได้รับการยอมรับและยกย่อง มีอิสระในการทำกิจกรรมการตัดสินใจ ยอมรับในความสามารถและความคิดของนักเรียน ให้คำแนะนำสั่งสอน ในด้านการใช้คำพูด การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีความเสียสละ กล้าแสดงออก มีความเมตตา ยอมรับความผิด เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ เพื่อให้นักเรียนเจริญเติบโต เป็นคนดีของสังคม

3.2 สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว และเครือญาติ หรือบุคคลอื่นๆ ที่อาศัยรวมอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ร่วมกัน มีการสนทนาพูดคุย ปรึกษาหารือกัน มีการแสดงออกซึ่งความรัก เอื้ออาทรต่อกันทั้งทางกาย วาจา และใจ

3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติตนระหว่างครูและนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ที่แสดงให้เห็นถึงความรัก เอาใจใส่ การส่งเสริมให้กำลังใจ ความใกล้ชิดสนิทสนม ความยุติธรรม การลงโทษอย่างมีเหตุผล ความสามารถในการอธิบายบทเรียน และการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

3.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเกี่ยวข้องกับเพื่อน มีการปฏิสัมพันธ์ตอบโต้ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลได้

3.5 การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่ นักเรียนได้รับการช่วยเหลือ การสนับสนุนด้านจิตใจ ให้ความรัก ความห่วงใยความไว้วางใจ การให้ข้อมูลข่าวสาร และข้อมูลย้อนกลับ แรงงานหรือวัสดุสิ่งของต่างๆ เงินทอง จากคนที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกันได้แก่ เพื่อน เพื่อนบ้าน คนรู้จักคุ้นเคยกัน หรืออยู่ในสังคมของตน

4. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ได้แก่ โรงเรียนแม่กุวิทยาคม โรงเรียนแม่ปะวิทยาคม โรงเรียนสรรพวิทยาคม โรงเรียนภัทรวิทยา โรงเรียนราษฎร์วิทยา โรงเรียนเทศบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในศตวรรษที่ 21 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอหัวข้อตามลำดับ ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ตอนที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและอาชีพ

ตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ

ตอนที่ 4 ลักษณะรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในศตวรรษที่ 21 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล

ตอนที่ 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ

จากคำแถลงนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ภายใต้การนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อขับเคลื่อนประเทศ 11 ด้าน โดยหนึ่งในนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินที่สำคัญ คือ เรื่องการส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน โดยเร่งเตรียมความพร้อมจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษบริเวณด้านการค้าชายแดนเพื่อพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมขนส่งบริเวณประตูการค้าหลักของประเทศ รองรับการค้าเชื่อมโยงกระบวนการผลิตและการลงทุนข้ามแดน ซึ่งในระยะแรกให้ความสำคัญกับด้านชายแดนที่สำคัญ 5 พื้นที่ 6 ด้าน ได้แก่ แม่สอด อรัญประเทศ ตราด มุกดาหาร และสะเดา (ด้านสุลกักรสะเดาและด้านปาดังเบซาร์) ซึ่งจะทำให้ระบบขนส่งและโลจิสติกส์สามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองรับปริมาณการเดินทางและการขนส่งนโยบายการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งนี้ การรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนส่งผลให้อาเซียนมีการเติบโตทั้งด้าน

เศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนมากขึ้น ด้วยสัดส่วนการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านสูงขึ้น ประกอบกับมีการรวมกลุ่มประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ ในภูมิภาค เช่น 1) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub region: GMS เป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) 2) ความร่วมมือระหว่างประเทศลุ่มแม่น้ำอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Aeyawadee-Chaopraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) เป็นข้อตกลงความร่วมมือด้านธุรกิจระหว่างประเทศไทย พม่า ลาว กัมพูชาเวียดนาม และ 3) โครงการความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT) เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้การค้าชายแดนมีบทบาทสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาภูมิภาค โดยปัจจุบันการค้าชายแดนไทยกับเพื่อนบ้านมีมูลค่าการค้ารวม 1,006,796.33 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 69.38 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน 3 หรือกว่า 15% ของปริมาณการค้ารวมของทั้งประเทศ ทั้งนี้ เมื่อรัฐบาลสนับสนุนจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนขึ้นจะเป็นการสนับสนุนให้มีการจัดระเบียบ ยกระดับการค้าชายแดน เสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศเติบโตอย่างยั่งยืน เพิ่มศักยภาพการค้า อันเป็นการรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี 2558

1.1 ความหมายและรูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) หมายถึง พื้นที่แห่งหนึ่งแห่งใดที่ได้รับการกำหนดและพัฒนาขึ้นมาภายใต้กฎหมายและการบริหารจัดการในลักษณะเฉพาะซึ่งภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวนั้นจะมีการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีการเสนอสิทธิพิเศษต่าง ๆ มากมายเพื่อเป็นการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการและบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ตั้งแต่ระบบขนส่ง ระบบไฟฟ้า ระบบประปา นอกจากนี้ยังจัดให้มีกิจการสนับสนุนและกิจการต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดให้มีระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวนี้ถือเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมท้องถิ่นนั้นให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ หมายถึง บริเวณพื้นที่ที่

คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) กำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งรัฐจะสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน สิทธิประโยชน์การลงทุน การบริหารแรงงานต่างด้าวแบบไป-กลับ การให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ และการอื่นที่จำเป็น

รูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษอาจจัดตั้งได้หลายรูปแบบ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับนักลงทุน โดยการให้สิทธิประโยชน์และกำหนดเงื่อนไขในการประกอบการ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ประเทศต่าง ๆ สรุปโดยสังเขปได้ ดังนี้

เขตการค้าเสรี

เขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายในการลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มลงให้เหลือน้อยสุด หรือเป็น 0% และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับนอกกลุ่ม รวมทั้ง การลดมาตรการการทำเขตการค้าเสรีในอดีตมุ่งในด้านกาเปิดเสรีด้านสินค้า (Goods) โดยการลดภาษีที่มีใช้ภาษีเป็นหลัก แต่เขตการค้าเสรีในระยะหลัง ๆ นั้น รวมไปถึงการเปิดเสรีด้านบริการ (Services) ด้วย

เขตอุตสาหกรรมเสรี

เขตอุตสาหกรรมเสรี (Free Industrial Zone) หมายถึง พื้นที่ที่บริษัทภายในประเทศหรือบริษัทต่างชาติ จัดตั้งขึ้นเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อแข่งขันกับตลาดต่างประเทศ โดยมีมาตรการจูงใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทางด้านภาษี

เขตปลอดภาษี

เขตปลอดภาษี (Free Trade Zone) หมายถึง อาณาบริเวณที่อยู่ใกล้ท่าเรือหรือท่าอากาศยานที่อนุญาตให้นำเข้าโดยไม่ต้องเสียภาษี เป็นการนำเข้าเพื่อส่งไปยังประเทศที่สาม หรือนำเข้า

เขตการค้าชายแดนเสรี

เขตการค้าชายแดนเสรี หมายถึง เขตพื้นที่ที่กำหนดไว้สำหรับการประกอบอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปหรืออุตสาหกรรมส่งเสริม และกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป หรืออุตสาหกรรมส่งเสริมสำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน มีโครงการนำร่อง 3 พื้นที่ เกี่ยวกับการค้าชายแดนเสรี ได้แก่อำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

เขตพัฒนาการส่งออก (แปรรูป)

เขตพัฒนาการส่งออก (แปรรูป) ในประเทศไทยมีตัวอย่าง เช่น อุตสาหกรรม

เกษตรแปรรูปหมายถึง 1) อุตสาหกรรมเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบด้านการเกษตร การประมงจากต่างประเทศเข้ามาสู่ประเทศไทยเพื่อทำการแปรรูปในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย หรือส่งออกไปยังต่างประเทศ และ 2) อุตสาหกรรมเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบด้านการเกษตรภายในประเทศมาทำการแปรรูปในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อส่งออกจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไปยังต่างประเทศ

1.2 ความเป็นมาของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) เป็นลักษณะของเขตพื้นที่ในการประกอบอุตสาหกรรมและการค้าที่มีเงื่อนไขและสิทธิพิเศษบางประการแตกต่างจากการประกอบธุรกิจโดยทั่วไป เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการลงทุนและพัฒนาประเทศ โดยมีรูปแบบและเรียกชื่อแตกต่างกันเช่น ในประเทศจีนเรียกว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” (Special Economic Zone) ประเทศมาเลเซียเรียกว่า “เขตการค้าเสรี” (Free Trade Zone) ประเทศเกาหลีเรียกว่า “เขตส่งออกเสรี” (Free Export Zone) ซึ่งในปัจจุบันเขตเศรษฐกิจพิเศษมีอยู่ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกทั้งประเทศทุนนิยมและสังคมนิยมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวการพาณิชย์ และเป็นแหล่งการเงินที่สำคัญอีกด้วย การพัฒนาพื้นที่พิเศษขึ้นในประเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน โดยเฉพาะประเทศที่ระบบการให้บริการของภาครัฐที่ยังขาดความเป็นเอกภาพ การบริการล่าช้าไม่มีประสิทธิภาพ อันเป็นอุปสรรคที่ทำให้นักลงทุนจากต่างชาติไม่เข้ามาลงทุน รวมทั้งยังเป็นอุปสรรคทำให้การพัฒนาการลงทุนของนักลงทุนภายในประเทศไม่สามารถทำให้ดีขึ้น

1.3 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

ตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ามาบริหารประเทศ และกำหนดแนวทางในการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการค้าชายแดนผ่านการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยมีคำสั่ง ที่ 72/2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2557 ซึ่งกำหนดจัดการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ 1/2557 เมื่อวันอังคารที่ 15 กรกฎาคม 2557 โดยที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้พื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทยใน 5 พื้นที่ชายแดน รวมถึงพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากได้ดำเนินการดังนี้

1) จัดทำแผนแม่บทเพื่อศึกษาความเหมาะสมในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ควบคู่กับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (คสช.) ภายใต้โครงการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

2) การนำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2556 มาใช้ร่วมกับอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่เดิมของรัฐมนตรีว่าการประจำกระทรวง อธิบดี และปลัดกระทรวง ต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก มีประสิทธิภาพ และมีความชัดเจนในแนวทางการดำเนินงานมากขึ้น

3) จัดทำประชาพิจารณ์และร่วมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ 3 อำเภอ ที่กำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ได้แก่ อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ อำเภอแม่ระมาด

ต่อมา มติที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ 2/2557 เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2557 เห็นชอบขอบเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษใน 5 พื้นที่ชายแดนเป้าหมาย รวม 36 ตำบล ใน 10 อำเภอ พื้นที่รวมประมาณ 1.83 ล้านไร่ (2,932 ตร.กม.) โดยกำหนดขอบเขตพื้นที่ในระดับตำบลที่อยู่ติดชายแดนและไม่ทับซ้อนพื้นที่ป่าไม้ของ จังหวัดตาก จำนวน 14 ตำบล 886,875 ไร่ (1,419 ตร.กม.) ใน อ.แม่สอด อ.พบพระ และ อ.แม่ระมาดดังนี้

1) **อำเภอแม่สอด** ในพื้นที่ 8 ตำบล ดังนี้

- 1) ตำบลแม่สอด
- 2) ตำบลแม่ตาว
- 3) ตำบลท่าสายลวด
- 4) ตำบลพระธาตุผาแดง
- 5) ตำบลแม่กาษา
- 6) ตำบลแม่ปะ
- 7) ตำบลแม่กุ
- 8) ตำบลมทาวัน

พื้นที่เป้าหมายรวม 8 ตำบลในอำเภอแม่สอด มีพื้นที่ 529,264 ไร่ เป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ 32,234 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 25 ของพื้นที่ทั้งหมด

2) **อำเภอพบพระ** ในพื้นที่ 3 ตำบล ดังนี้

- 1) ตำบลพบพระ
- 2) ตำบลช่องแคบ

3) ตำบลวาเล่ย์

พื้นที่เป้าหมายรวม 3 ตำบลในอำเภอพบพระ มีพื้นที่ 261,961 ไร่ เป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ 22,972 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 9 ของพื้นที่ทั้งหมด

3) อำเภอแม่ระมาด ในพื้นที่ 3 ตำบล ดังนี้

- 1) ตำบลแม่จะรา
- 2) ตำบลแม่ระมาด
- 3) ตำบลชะเนือ

พื้นที่เป้าหมายรวม 3 ตำบลในอำเภอแม่ระมาด มีพื้นที่ 244,797 ไร่ เป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ 43,548 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 18 ของพื้นที่ทั้งหมด

จากลักษณะภูมิศาสตร์ที่เป็นพื้นที่ชายแดน และเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพพหุผสมควรในเรื่องของระบบโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค รวมถึงความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน ดังนั้น ลักษณะของเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ต้องการดำเนินการ คือ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Special Border Economic Zone) ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษรูปแบบหนึ่งที่มีเขตพื้นที่ติดชายแดน โดยส่วนใหญ่กำหนดไว้สำหรับการประกอบอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป หรืออุตสาหกรรมส่งเสริม และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปหรืออุตสาหกรรมส่งเสริม ภายในเขตดังกล่าวประกอบด้วยศูนย์บริการด้านศุลกากร แบบ One Stop Service เพื่ออำนวยความสะดวกให้การส่งออกและนำเข้าสินค้าชายแดน คลังสินค้า และอาคารพาณิชย์ และส่งเสริมสิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่ภาษีเช่นเดียวกับ นิคมอุตสาหกรรมทั่วไป (General Industrial Estate) การยกเว้นภาษีนำเข้า การยกเว้นภาษีเงินได้ การตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนและศูนย์กระจายสินค้าด้าน Logistics เป็นต้น

ตอนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

2.1 แนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมนักเรียนให้พร้อมไปกับชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการดำรงชีพของสังคม ครูจึงต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไป โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการเรียนรู้ (learning skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อเด็กในศตวรรษที่ 21 มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น โดยเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมต่างๆ ซึ่งแตกต่างจากศตวรรษอื่นที่เน้นเนื้อหาวิชา กับการประเมินผลความรู้จากศตวรรษที่ 21

ทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 คือสาระวิชาที่มีความสำคัญแต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของผู้เรียนโดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้

หลักการสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21

Partnership for 21st Century Skills(2014) ได้กำหนดสาระวิชาหลัก (Core subjects) ทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้แก่ วิชาที่เป็นภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (interdisciplinary) โดยส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาหลักและสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาหลัก ได้แก่ ให้ความสำคัญด้านความรู้เกี่ยวกับโลก (global awareness) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (financial, economics, business and entrepreneurial literacy) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (civic literacy) ความรู้ด้านสุขภาพ (health literacy) และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (environmental literacy) นอกจากนี้ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ควรมีการบูรณาการกับการเรียนการสอนในมุกวิชาหลักเช่นกัน เนื่องจากเป็นตัวกำหนดความพร้อมในการเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญกับคามริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ และทักษะด้านสารสนเทศ ควรรวมเข้าไปอยู่ในทุกรายวิชาเช่นกัน เนื่องจากด้านสื่อและเทคโนโลยีมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ

ปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อและเทคโนโลยีมากมาย นักเรียนจึงต้องมีความสามารถในทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย ต้องอาศัยความรู้ในหลายด้าน คือ ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ และความรู้ด้านเทคโนโลยี

จากหลักการสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้กำหนดกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยสร้างรูปแบบและแนวทางปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นองค์ความรู้ ทักษะความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต

ส่วนกรอบความคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 20 แตกต่างกับกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการศึกษาในศตวรรษที่ 20 จะให้ความสำคัญกับสาระความรู้และการประเมินผลความรู้เป็นหลัก ดังภาพ 1

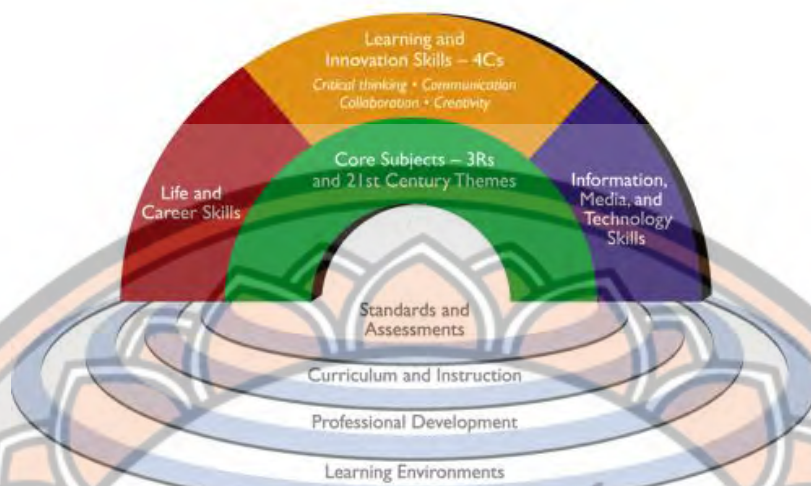
20th Century Education Model

ภาพ 1 กรอบความคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 20

ส่วนในศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญกับทักษะ กระบวนการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในการสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นกรอบแนวคิดที่เน้นผลที่เกิดกับนักเรียน (student outcomes) ในด้านความรู้สาระวิชาหลัก (core subjects) และทักษะต่างๆสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน รวมทั้งระบบสนับสนุนการเรียนรู้ โดยครูจะไม่เป็นเฉพาะผู้สอน แต่ต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (coach) และอำนวยความสะดวก (facilitator) แก่นักเรียน ดังภาพ 2

21st Century Student Outcomes and Support Systems

ภาพ 2 กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ที่มา : Partnership for 21st Century Skills (2014)

2.2 ความหมายของทักษะชีวิตและอาชีพ

ก่อนศตวรรษที่ 21 ยังไม่มีการใช้คำว่า ทักษะชีวิตและอาชีพ แต่จะใช้ ทักษะชีวิต โดยเริ่มต้นนำมาเผยแพร่โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) องค์การช่วยเหลือเด็กสหประชาชาติ (UNICEF) กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิต ดังนี้

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1999) ได้ให้ความหมายว่า ความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติและทักษะที่สามารถจัดการแก้ปัญหารอบๆตัวให้อยู่รอด ในสภาพสังคมและวัฒนธรรมยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุขและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต เพื่อให้คนรู้จักดูแลตนเองทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ซึ่งจะส่งผลให้คนดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และสามารถอยู่ในสังคม ไม่เป็นภาระของสังคม

องค์การช่วยเหลือเด็กสหประชาชาติ (UNICEF, 2003) ให้ความหมายว่า เป็นกลุ่มใหญ่ของจิตวิทยาสังคมและทักษะระหว่างบุคคลซึ่งช่วยให้ตัดสินใจได้ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาทักษะการจัดการกับอารมณ์ สิ่งเหล่านี้ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทักษะชีวิตอาจจะมีทิศทางจากการกระทำของบุคคลอื่นๆ เช่นเดียวกับการกระทำที่เปลี่ยนสภาพแวดล้อมทำให้นามซึ่งความสุขการสบายใจ

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2554) กล่าวถึงความหมายของทักษะชีวิตว่า ความสามารถด้านความรู้ เจตคติและความสามารถในการจัดการกับปัญหารอบๆตัวในสภาพ

สังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บพบาทชายหญิง ชีวิตครอบครัวสุขภาพ อิทธิพลสื่อ สิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555)อ้างถึงใน ชนิดดา เทียนฤกษ์ 2557 ได้ให้ความหมายสอดคล้องกับองค์การอนามัยโลก (WHO) กล่าวคือ เป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการปัญหาต่างๆรอบตัวในสภาพสังคมในปัจจุบันและเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

มัทธรา ธรรมบุศย์ (2553) ได้ อธิบายว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ทักษะที่ มนุษย์ทุกคน จำเป็นต้องมีและต้องใช้ในการชีวิตประจำวัน เพื่อช่วยให้ตนเองมีความสุข สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ และประสบความสำเร็จ

กรมวิชาการ (2543) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิตว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่จะคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และปรับตัวให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง สามารถจัดการกับความ ต้องการปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปให้มีสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ร่วมสร้างสรรค์สังคม ให้เป็นสังคมที่มีสุขภาพดี

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิตว่าเป็น ความสามารถอันประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บพบาท ชาย - หญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลของสื่อ สิ่งแวดล้อม จริยธรรม ปัญหาสังคม ฯลฯ

สกล วรเจริญศรี (2550 : 9) ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่า หมายถึง พฤติกรรม ที่แสดงออกถึงความสามารถในการจัดการหรือแก้ปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย ทักษะด้านสังคม ทักษะด้านการคิด และทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 3) ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่า หมายถึง ความสามารถในการปรับตัว และมีพฤติกรรมไปในทิศทาง เดียวกันที่ถูกต้องในการที่จะเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมี ประสิทธิภาพและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

กานต์ชญญา แก้วแดง (2555: 25) หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องในการที่จะเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศศิวิมล เกลียวทอง (2555: 16) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิตว่า หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลที่จะคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย ทักษะด้านสังคม ทักษะด้านการคิด และทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์ เพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

จากการศึกษาความหมายของคำว่าทักษะชีวิตจึงหมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้เจตคติความสามารถในการปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมและทักษะต่างๆ เพื่อจัดการกับปัญหาต่างๆ สามารถสร้างทางเลือกที่ดีให้กับตนเองในสภาพสังคมปัจจุบันและพร้อมปรับตัวในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นว่าทักษะชีวิตสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาตนเอง โดยการใช้ความคิด การปรับตัว การตัดสินใจ การสื่อสาร การจัดการอารมณ์กับความเครียด แก้ปัญหาให้กับตนเองได้อย่างชาญฉลาด รู้จักยับยั้งชั่งใจ เป็นคนที่มีเหตุผลรู้จักเลือกการดำรงชีวิตที่เหมาะสม คนที่มีทักษะชีวิตสามารถอยู่ในสังคมมีความสุขอย่างยั่งยืน

ต่อมาสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาแนวคิดเรื่องทักษะแห่งอนาคตใหม่ ซึ่งเน้นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Voogt & Roblin, 2010) โดยกำหนดทักษะชีวิตและอาชีพเป็นหนึ่งในศตวรรษที่ 21 โดยมีองค์กรและนักวิชาการให้ความหมายทักษะชีวิตและอาชีพ ดังนี้

Partnership. (2014) ให้ความหมายของทักษะชีวิตและอาชีพ หมายถึง ความสามารถในการคิดสำหรับเนื้อหาความรู้และความสามารถที่นำทางชีวิตและการทำงานในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนในยุคที่มีการแข่งขันด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาชีวิตและอาชีพ

State of New Jersey Department of Education (2014) อ้างถึงใน ชนิดดา เทียนฤกษ์ 2557 ได้ให้ความหมายว่า ทักษะชีวิตและอาชีพ หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกันและการแก้ปัญหาที่จำเป็นในการทำงาน เพื่อประสบความสำเร็จในขณะที่ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับกลุ่มที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ขององค์กรต่างๆ ได้

Knowlton (2013) ให้ความหมายของทักษะชีวิตและอาชีพ หมายถึง ความสามารถในการทำงาน โดยไม่ต้องมีการกำกับดูแลภายในกลุ่มที่มีความหลากหลายในสังคม ผู้เรียนสามารถเพิ่มพูนการเรียนรู้สำหรับการกำกับตนเองเพื่อการเรียนรู้ การทำงานร่วมกันและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ชนิดดา เทียนฤกษ์ (2557: 5) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิตและอาชีพ ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในด้านความคิด การกระทำ และด้านจิตใจและสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคม เพื่อดำรงชีวิตและเตรียมวางแผนเพื่อเลือกประกอบอาชีพในอนาคตให้เหมาะสมสำหรับใน

ยุคที่มีการแข่งขันในด้านข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยี มี 4 องค์ประกอบ คือ การสื่อสาร การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การแก้ปัญหา และการบริหารจัดการ

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ทักษะชีวิตและอาชีพ หมายถึง ความสามารถที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมความรู้ ความคิด และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลาย แตกต่างกันทางวัฒนธรรมเพื่อดำรงชีวิตและวางแผนในอนาคตให้เหมาะสมสำหรับยุคที่มีการแข่งขันในด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี

2.3 ความสำคัญของทักษะชีวิตและอาชีพ

Pellegrino and Hilton (2013) และสุรศักดิ์ ปาเฮ (2554) กล่าวว่า นักเรียนที่มีทักษะชีวิตและอาชีพจะทำให้นักเรียนยกระดับความสามารถในการดำรงชีวิตและนำความรู้ที่ได้รับมาเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต เมื่อนักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและได้รับความรู้จากครู ทั้งด้านความรู้ โดยครูเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะความรู้และความเชี่ยวชาญ สร้างความรู้ความเข้าใจในการเรียน เมื่อมีการบูรณาการโดยมุ่งเน้นการสร้างความรู้และเข้าใจในเชิงลึกมากกว่าการสร้างความรู้แบบผิวเผิน การใช้สื่อที่สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับความเป็นจริงหรือเครื่องมือที่มีคุณภาพในการวัดการเรียนรู้ เช่น ข้อสอบรูปแบบต่างๆ การทำงานร่วมกับผู้อื่น จำช่วยให้เตรียมความพร้อมในหลายๆ ด้าน เช่น การรู้จักวิธีคิด การเรียนรู้ การทำงาน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การสื่อสาร การร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต และสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างราบรื่น

2.4 องค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพ

2.4.1 ช่วงก่อนศตวรรษที่ 21

ก่อนศตวรรษที่ 21 มีองค์การระดับโลก และกลุ่มนักวิชาการคือ องค์การอนามัยโลก (WHO)(1999) Brook & Picklesimer (Egannathan et al.,2014;Mofrad et al., 2013)Goodship (Nasheeda,2008) กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2554)และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555)ได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิต ไว้ดังนี้

1) องค์การอนามัยโลก (1999)กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2554) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555)ได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่คล้ายคลึงกัน โดยองค์การอนามัยโลกได้กำหนดองค์ประกอบหลัก (core life skills) 10 ประการซึ่งจัดคู่ทักษะชีวิตให้มีความสอดคล้องกันได้ 5 คู่ ได้แก่

1.1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดสร้างสรรค์

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึงความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลและประสบการณ์ต่างๆ เพื่อประเมินปัญหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมต่างๆและสถานการณ์ที่อยู่รอบตัวเรา ที่มีผลต่อ

การดำเนินชีวิต และการคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการคิด การเห็นหรือการกระทำสิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะของการคิดคล่อง มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความคิดที่แปลกใหม่ ที่สามารถคิดค้นสิ่งแปลกใหม่ได้ และความคิดละเอียดลออให้รายละเอียดเพิ่มเติมหรือขยายความคิดหลักให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และรวมถึงการเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งต่างๆอย่างมีความหมาย

1.2) การตระหนักรู้ในตนเองและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

การตระหนักรู้ในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการค้นหา รู้จักและเข้าใจตนเอง เช่น รู้จักความต้องการและไม่ต้องการของตนเอง ซึ่งช่วยให้รู้ตัวเองเวลาเผชิญกับความเครียดหรือความรู้สึกกดดันในสถานการณ์ต่างๆและพื้นฐานของการพัฒนาทักษะอื่นๆ และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความเหมือนหรือความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ยอมรับบุคคลอื่นที่ต่างจากเรา เกิดการช่วยเหลือบุคคลอื่นที่ด้อยกว่า

1.3) การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร

การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง ความสามารถในการเข้ากับผู้อื่นได้ดีและสามารถรักษาสัมพันธ์ไว้ได้ยืนยาว หรือความสามารถในการจบความสัมพันธ์ได้ดี และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูดและท่าทาง เพื่อแสดงถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมและสถานการณ์ต่างๆ เช่น การแสดงความคิดเห็น การแสดงความต้องการ การแสดงความชื่นชม การเจรจาต่อรอง การช่วยเหลือ หรือการปฏิเสธ

1.4) การตัดสินใจและการแก้ปัญหา

การตัดสินใจ หมายถึง ความสามารถในการเลือกสิ่งที่ดีได้อย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆในชีวิตได้อย่างมีระบบ เช่น บุคคลสามารถเลือกการกระทำของตนเอง โดยประเมินทางเลือกและผลที่ได้จากการตัดสินใจเลือกทางที่ถูกต้องเหมาะสม และการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการจัดการอุปสรรคได้อย่างสร้างสรรค์และมีระบบ ไม่เกิดความเครียดทางกายและจิตใจ

1.5) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

การจัดการกับอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้ว่าความรู้สึกที่เป็นอยู่จะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมอย่างไร รู้วิธีการจัดการกับความโกรธ และความเศร้าโศกที่ส่งผลทางลบต่อร่างกายและจิตใจได้อย่างเหมาะสม และการจัดการกับความเครียด หมายถึง ความสามารถในการรับรู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย

และแนวทางในการควบคุมระดับความเครียด เพื่อให้เกิดความเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมและไม่เกิดปัญหาด้านสุขภาพ

2) Brooks & Picklesimer (Egan Nathan et al., 2014; Mofrad et al., 2013) ได้เสนอองค์ประกอบทักษะชีวิต โดยมีบางองค์ประกอบที่คล้ายคลึงกับองค์การอนามัยโลก (1999) แต่มีการใช้คำศัพท์ที่แตกต่างกันและความหมายแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกันบ้าง สรุปได้เป็น 4 องค์ประกอบ คือ

2.1) ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลและมนุษย์สัมพันธ์ (interpersonal communication and human relations skills) ประกอบด้วยทักษะที่จำเป็น คือ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทางกับบุคคลอื่น การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น การมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและชุมชน การจัดการในเรื่องความใกล้ชิดกับบุคคลอื่น การแสดงความคิดเห็นและความคิดได้อย่างชัดเจน

2.2) ทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (problem solving and decision making skills) ประกอบด้วยทักษะที่จำเป็น คือ การค้นหาข้อมูล การวิเคราะห์และประเมินข้อมูล การประเมินปัญหา การจัดการปัญหา การระบุปัญหา และการแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมาย การคาดการณ์และวางแผนอย่างเป็นระบบ การบริหารเวลา การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

2.3) ทักษะการพัฒนาเอกลักษณ์และจุดมุ่งหมายของชีวิต (identity development and purpose in life skills) ประกอบด้วยทักษะที่จำเป็น คือ การพัฒนาเอกลักษณ์ส่วนตัว การตระหนักรู้ในตนเองการกำกับดูแลตนเอง การรักษาความมีคุณค่าในตนเอง การพัฒนาบทบาททางเพศ การพัฒนาความหมายของชีวิต และการทำความกระจำงัดในค่านิยมและคุณธรรมแต่มีองค์ประกอบที่แตกต่างจากองค์การอนามัยโลก (1999) 1 องค์ประกอบ คือ

2.4) ทักษะการดูแลรักษาสุขภาพและร่างกาย (physical fitness and health maintenance skills) ประกอบด้วยทักษะที่จำเป็น คือ การดูแลเรื่องการรับประทานอาหาร การควบคุมน้ำหนัก การออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การเข้าใจด้านจิตสังคมในมุมมองเกี่ยวกับเรื่องเพศ การบริหารความเครียด และการเลือกปฏิบัติกิจกรรมในเวลาว่าง

3) Good ship (Nasheeda, 2008) ได้เสนอองค์ประกอบที่แตกต่างจากองค์การอนามัยโลก สามารถจำแนกทักษะชีวิตออกเป็น 3 ด้าน คือ

3.1) ทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน (daily life skills) เป็นทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้ที่มีทักษะด้านนี้จะแสดงความสามารถออกมาให้

ปรากฏจนเป็นนิสัยที่เห็นได้อย่างชัดเจน เช่นการบริหารจัดการระบบการเงิน การเลือกและจัดการงานบ้าน การดูแลตนเอง การตระหนักถึงความปลอดภัย การจัดหา จัดเตรียม และการบริโภคอาหาร

3.2 ทักษะเฉพาะบุคคลและทักษะทางสังคม (personal and social skills) เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานและการสร้างมิตรภาพ เช่น การรู้จักตนเอง ความมั่นใจในตนเอง มนุษยสัมพันธ์ การแก้ปัญหา การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น เป็นต้น

3.3 ทักษะการประกอบอาชีพ (occupational skills) เป็นทักษะที่จำเป็นต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เช่น ความรอบรู้และความสามารถในการสำรวจทางเลือกอาชีพ วางแผนทางเลือกอาชีพ การมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการทำงาน นำประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

สำหรับในประเทศไทย กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ให้ความสนใจทักษะชีวิต โดยได้กำหนดองค์ประกอบดังนี้

4) กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2554) ได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตไว้เหมือนกับองค์การอนามัยโลก (WHO) และเพิ่ม 2 ทักษะจากองค์การอนามัยโลก (WHO) เพื่อให้ครอบคลุมกับการดำรงชีวิตมากขึ้น คือ

ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีส่วนรับผิดชอบต่อความเจริญและเสื่อมของสังคม และความภูมิใจในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองในทางที่ดี มีความเคารพและยอมรับตนเองว่ามีความสำคัญ และใช้ความสามารถที่มีอยู่กระทำการสิ่งต่างๆให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ยอมรับนับถือตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง เคารพในตนและผู้อื่น

5) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (2555) ได้นำแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (WHO) มาประยุกต์ใช้ ซึ่งมีองค์ประกอบคล้ายกับขององค์การอนามัยโลก (WHO) แต่มีการจัดองค์ประกอบใหม่ โดยการยุบรวมบางองค์ประกอบเป็นองค์ประกอบเดียวกัน เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับการเรียนในยุคปัจจุบัน สามารถสร้างและพัฒนาเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต สรุปได้ดังนี้

5.1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้จักความถนัด ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง เข้าใจความแตกต่างแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายชีวิตและมีความรับผิดชอบต่อ

5.2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์ รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้อง รับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและ ตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆอย่างสร้างสรรค์

5.3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและ รู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายหลีกเลี่ยงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

5.4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากาย เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ใช้การ สื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.4.2 ช่วงศตวรรษที่ 21

ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 โดย Partnership (Partnership for 21st Century skills 2014 อ้างถึงใน อนุชา โสภานุตร, 2557) ได้อธิบาย องค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพ 5 องค์ประกอบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ดังนี้

1. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability)

ความยืดหยุ่นและการปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับสถานการณ์ที่หลากหลาย ตลอดจนเปิดใจ กว้าง รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และนำมาปรับใช้โดยตั้งอยู่บนหลักการที่เหมาะสม ประกอบด้วย

1) การปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง (Adapt to Change) โดย (1) ปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและบริบทตามช่วงเวลาที่กำหนด และ (2) ปรับตัวเพื่อ การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศของการทำงานในองค์กรที่ดีขึ้น

2) เกิดความยืดหยุ่นในการทำงาน (Be Flexible) โดย (1) สามารถ หลอมรวมผลสะท้อนของงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) เป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ให้เกิดผลเชิงบวกกับ การทำงาน และ (3) มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างความสมดุลและความเสมอภาคอย่างรอบ ด้าน เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ของการทำงาน

2. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ (Initiative and Self-Direction)

ความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการทำงาน

ที่ตั้งใจ พร้อมรับผิดชอบ พร้อมเผชิญความท้าทายใหม่ๆ และสามารถกำหนดเป้าหมายวางแผน เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายตามเวลาที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

1) การจัดการด้านเป้าหมายและเวลา (Manage Goals and Time) โดย

(1) กำหนดเป้าหมายได้ชัดเจนบนฐานความสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนด (2) สร้างความสมดุลในเป้าหมายที่กำหนด (ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว) และ (3) ใช้เวลาและการจัดการให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน

2) การสร้างงานอิสระ (Work Independently) โดยกำกับติดตาม จำแนก วิเคราะห์ จัดเรียงลำดับความสำคัญ และกำหนดภารกิจงานอย่างมีอิสระปราศจากการควบคุมจาก ภายนอก

3) เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในตนเอง (Be Self-Directed Learners) โดย

(1) มุ่งมั่นสู่ความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านทักษะ ความรู้และขยายผลสู่ความเป็นเลิศ (2) เป็นผู้นำเชิง ทักษะขั้นสูง มุ่งสู่ความเป็นมืออาชีพ (3) เป็นผู้นำในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และ (4) สามารถสะท้อนผลและเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากอดีตมุ่งสู่เส้นทางแห่งความก้าวหน้าใน อนาคต

3. ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills)

ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม หมายถึง ความสามารถทำงาน และดำรงชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อมและผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้ โดยไม่รู้ลึกเคียด หรือแตกต่างแปลกแยก และทำให้งานสำเร็จได้ ประกอบด้วย

1) ประสิทธิภาพเชิงปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น (Interact Effectively with Others) โดย (1) รอบรู้ในการสร้างประสิทธิภาพ จังหวะเวลาที่เหมาะสมในการฟัง-การพูดใน โอกาสต่างๆ และ (2) สร้างศักยภาพต่อการควบคุมให้เกิดการยอมรับในความเป็นผู้นำทางวิชาชีพ

2) การสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ (Work Effectively in Diverse Teams) โดย (1) ยอมรับในข้อแตกต่างทางวัฒนธรรมและภารกิจงานของทีมงานที่ต่างกันอย่าง หลากหลาย (2) เปิดโลกทัศน์และปลูกจิตสำนึกเพื่อมองเห็นการยอมรับในข้อแตกต่าง สามารถ มองเห็นคุณค่าในความแตกต่างเหล่านั้น (3) พึงระลึกเสมอว่าข้อแตกต่างเชิงสังคมและวัฒนธรรม นั้น สามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นแนวคิดใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นได้ โดยการคิดค้นนวัตกรรมเพื่อการสร้าง งานอย่างมีคุณภาพ

4. การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ (Productivity and Accountability) การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ หมายถึง การวางแผนและการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่สร้างผลงานที่มีคุณภาพ โดยบุคคลและกลุ่มต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน สามารถบริหารจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของการผลิต ประกอบด้วย

1) การจัดการโครงการ (Manage Projects) โดย (1) กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของงาน และ (2) วางแผน จัดเรียงลำดับความสำคัญของงานและบริหารจัดการให้เกิดผลลัพธ์ที่มุ่งหวัง

3) ผลผลิตที่เกิดขึ้น (Produce Results) โดยสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพสูง โดยมีจุดเน้นในด้านต่างๆ ได้แก่ (1) การทำงานทางวิชาชีพที่สุจริต (2) สามารถบริหารเวลาและบริหารโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) เน้นภารกิจงานในเชิงสหกิจ (Multi-tasks) (4) การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน (5) นำเสนอผลงานได้อย่างมืออาชีพ และ (6) ยอมรับผลผลิตที่เกิดขึ้นด้วยความชื่นชม

5. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility)

ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถที่เข้าถึงองค์กรและทำตามเป้าหมายและความต้องการได้ มีความเป็นผู้นำและบริหารจัดการที่จำเป็นในการสนับสนุนการเป็นผู้นำที่ดี มีความสำคัญกับองค์กรหรือกลุ่มที่ทำให้ประสบความสำเร็จ และมีความรับผิดชอบในการทำงาน รวมถึงความซื่อสัตย์และจริยธรรม ซึ่งผู้นำและสมาชิกมีความรับผิดชอบและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมก่อน ประกอบด้วย

1) ใช้ทักษะการแก้ไขปัญหาระหว่างบุคคลได้ เพื่อนำพาองค์กรก้าวบรรลุจุดมุ่งหมาย

2) เป็นตัวกลางหรือผู้ประสานงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถชี้นำและนำพาองค์กรก้าวสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

3) ยอมรับความสามารถของคณะทำงานหรือผู้ร่วมงานที่มีความแตกต่างกัน

4) เป็นแบบอย่างในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้อื่นยอมรับ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและอาชีพ

ดวงกมล พรหมชัย (2553) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและด้านสภาพแวดล้อมกับทักษะชีวิตและศึกษาค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อสาขาวิชาที่ศึกษา และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่วนปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู และการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สุขภาพและกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวนทั้งสิ้น 467 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์หิววิจารณ์และความคิดสร้างสรรค์ ด้านความตระหนักรู้ในตนเองและความเห็นใจผู้อื่น ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด แบบสอบถามเจตคติต่อสาขาวิชาที่ศึกษา แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (Multivariate Multiple Regression Analysis: MMR)

ศศิวิมล เกลียงทอง (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์และค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพภายในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 786 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามทักษะชีวิต แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .927 .771 .877 .901 .919 .893 .797 และ .887 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression: MR)

พัชรราวดี ศรีบุญเรือง (2556) ได้ศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตปริญญาตรี โดยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของนิสิตปริญญาตรี และ ระดับทักษะเป้าหมายการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตปริญญาตรีหลักสูตรปกติและหลักสูตรนานาชาติ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นิสิตหลักสูตรปกติ จำนวน 28 คน และนิสิตหลักสูตรนานาชาติ (สาขาเกษตรเขตร้อน) จำนวน 43 คน รวมทั้งสิ้น 71 คน ที่ลงทะเบียนวิชา 01001331 การสื่อสารเพื่อพัฒนาการเกษตร เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

วิภาวี ศิริลักษณ์, ปกรณ์ ประจัญบาน, และ เทียมจันทร์ พาณิชย์ผลินไชย (2557) ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยทำการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ศึกษาเกี่ยวกับทักษะศตวรรษที่ 21 จำนวน 9 คน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้โดยใช้แบบสอบถามเพื่อคัดเลือกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 จำนวน 2 ฉบับและตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่สร้างขึ้นโดยทำการเก็บข้อมูลกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 จำนวน 540 คน ด้วยแบบประเมินทักษะศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ และคำนวณค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ จากนั้นทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองด้วยโปรแกรมลิสเรลพบว่า องค์ประกอบที่ 5 ทักษะชีวิตและอาชีพประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 5.1) มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะคิด หรือพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ 5.2) สามารถทำงานได้อย่างหลากหลายตามโอกาสและสถานการณ์ 5.3) สามารถกำหนดเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญ วางแผน และทำงานให้สำเร็จได้ อย่างมีประสิทธิภาพ 5.4) ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง 5.5) จัดการกับคำชม คำวิจารณ์ความผิดพลาด และข้อขัดแย้งอย่างเหมาะสม 5.6) เคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล 5.7) สามารถทำงานร่วมกับคนที่มีความพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกชัย พุทธสอน (2557) ศึกษาแนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารการวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ด้วย

แบบสอบถามตามวิธีวิจัยแบบเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน แล้วนำมาสรุปการได้ฉันทามติจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอแนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยการตรวจสอบและประเมินผลแนวโน้มจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน พบว่า องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ประกอบด้วย 3 ทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรม ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา และทักษะการสื่อสารและความร่วมมือในการปฏิบัติงาน 2) ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ได้แก่ ทักษะความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะการรู้ ทักษะการใช้และการจัดการ ทักษะการวิเคราะห์ และการเข้าถึงสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) ทักษะชีวิตและการทำงาน ได้แก่ ทักษะความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ทักษะความคิดริเริ่มและการขึ้นนำตนเอง ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ทักษะการเพิ่มผลผลิตและการรับรู้ผิดชอบ และทักษะความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบในการ

ฉันทนา วุฒิสิริพรรณ, ธนินทร์ รัตนโอฬาร, และกฤษณา คิตติ (2557) ศึกษาระดับทักษะชีวิต การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ อึดทนในทัศน เจตคติต่อการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) เพื่อศึกษาผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ อึดทนในทัศน เจตคติต่อการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อทักษะชีวิตของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษาที่ 2557 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำนวน 910 คน จากประชากร 23,920 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรแฝงภายใน 4 ตัวแปร ตัวแปรแฝงภายนอก 1 ตัวแปร ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 24 ตัวแปร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ชนิดดา เทียนฤกษ์ (2558) ศึกษาสภาพโดยทั่วไปของทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) สร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 397 คน ที่ได้จากการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัย คือ แบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพ เป็น

แบบวัดเชิงสถานการณ์ โดยมี 3 ตัวเลือก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one –way ANOVA) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง และหาคะแนนปกติ ที่

ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะของทักษะชีวิตและอาชีพจากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงคุณลักษณะของทักษะชีวิตและอาชีพจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	คุณลักษณะของทักษะชีวิตและอาชีพ																
	การจัดการอารมณ์และ ความเครียด	การยืดหยุ่นและความสามารถ ในการปรับตัว				การริเริ่มและกำกับ ดูแลตนเองได้			ทักษะด้านสังคมและ ทักษะข้ามวัฒนธรรม			การเพิ่มผลผลิต และการรับรู้รับผิดชอบ		ภาวะผู้นำและความ รับผิดชอบ			
		การแก้ปัญหา	ความคิดสร้างสรรค์	การยืดหยุ่นและ ความสามารใน สภาพไม่คาด	การตระหนักผู้ใช้และ เห็นคุณค่าใน ตนเอง	ทักษะด้าน ความคิด	การทำงานอย่าง เป็นอิสระ	การริเริ่มและ กำกับดูแลตนเอง	การสร้างสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล	ทักษะด้านสังคม	การสื่อสาร	ทักษะด้านสังคม และทักษะข้าม วัฒนธรรม	การเพิ่มผลผลิต และมี	การเพิ่มผลผลิต และการรับรู้ รับผิดชอบ	การตัดสินใจ	การบริหารจัดการ	การวิเคราะห์
วิริญญา อรรถยุกติ (2543)	✓	✓			✓												
ปัทมา วรณลักษณ์ (2550)	✓	✓						✓		✓							
ดวงกมล พรหมชัย (2553)	✓			✓						✓				✓			
Hanover Research (2011)			✓				✓			✓		✓					✓
ไพฑูริย์ สีนลารัตน์			✓				✓			✓		✓					✓
วิจารณ์ พานิช (2555)			✓				✓			✓		✓					✓
จุฬาสารนวัตกรรมมหาวิทยาลัยมหิดล (2555)			✓				✓			✓	✓						✓
ศศิวิมล เกลียวทอง (2556)	✓				✓					✓							
ฉันทนา วุฒิสิริพรพน และคณะ (2557)	✓	✓		✓				✓		✓	✓				✓		
วิภาวี ศิริลักษณ์ และคณะ (2557)	✓		✓				✓				✓						
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557)	✓			✓				✓									
เอกชัย พุทธสอน (2557)			✓					✓			✓		✓				✓
เครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21			✓					✓			✓						✓
ชนัดดา เทียนฤกษ์ (2558)		✓						✓		✓				✓			
สำนักงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2558)			✓					✓		✓		✓					✓

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกคุณลักษณะของทักษะชีวิตและอาชีพจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาจากความถี่สูงสุด 5 อันดับแรก ซึ่งประกอบด้วย 1) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 2) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 3) การริเริ่มและกำกับดูแลตัวเองได้ เป็นตัวของตัวเอง 4)ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ 5) การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ 6)การจัดการอารมณ์และความเครียด โดยมีผู้ให้ความหมายของทักษะชีวิตและอาชีพทั้ง 6 คุณลักษณะไว้ดังนี้

1. ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills)

วิจารณ์ พานิช (2555) ให้ความหมายของทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมว่า บุคคลสามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อมและผู้คนที่มีความแตกต่างอย่างหลากหลายได้อย่างไม่รู้สึกรำคาญ

วิภาวี ศิริลักษณ์ (2557) ให้ความหมายของทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมว่า คือการเรียนรู้ที่จะเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเพื่อพัฒนาให้ทำงานสำเร็จไปได้ด้วยดีหรือแปลกแยก

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมหมายถึง ความสามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อมและผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้ โดยไม่รู้สึกรำคาญหรือแตกต่างแปลกแยก และทำให้งานสำเร็จได้

2. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว

Partnership for 21st Century Skills (2014) ให้ความหมายของความยืดหยุ่นและการปรับตัวว่า ความยืดหยุ่นและการปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับสถานการณ์ที่หลากหลาย ตลอดจนเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และนำมาปรับใช้โดยตั้งอยู่บนหลักการที่เหมาะสม

ให้ความหมายของความยืดหยุ่นและการปรับตัวว่า ความยืดหยุ่นและการปรับตัว หมายถึง การรับความเปลี่ยนแปลงตามบทบาทหน้าที่หรือการปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า ความยืดหยุ่นและการปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับสถานการณ์ที่หลากหลาย ตลอดจนเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และนำมาปรับใช้โดยตั้งอยู่บนหลักการที่เหมาะสม

3. การริเริ่มและกำกับดูแลตัวเองได้

อนุชา โสมาบุตร (2557) ให้ความหมายของการริเริ่มและกำกับดูแลตัวเองได้ ว่าหมายถึง การจัดการด้านเป้าหมายและเวลา (Manage Goals and Time) โดย กำหนดเป้าหมายได้ชัดเจน บนฐานความสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนด สร้างความสมดุลในเป้าหมายที่กำหนด (ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว) และ ใช้เวลาและการจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน การสร้างงาน อิสระ (Work Independently) โดยกำกับติดตาม จำแนกวิเคราะห์ จัดเรียงลำดับความสำคัญ และ กำหนดภารกิจงานอย่างมีอิสระปราศจากการควบคุมจากภายนอกเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพใน ตนเอง (Be Self-Directed Learners) โดย (1) มุ่งมั่นสู่ความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านทักษะ ความรู้ และขยายผลสู่ความเป็นเลิศ (2) เป็นผู้นำเชิงทักษะขั้นสูง มุ่งสู่ความเป็นมืออาชีพ (3) เป็นผู้นำใน การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และ (4) สามารถสะท้อนผลและเก็บเกี่ยวประสบการณ์ จากอดีตมุ่งสู่

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า การริเริ่มและกำกับดูแลตัวเองได้ เป็น ตัวของตัวเอง หมายถึง ความสามารถในการทำงานที่ตั้งใจ พร้อมรับผิดชอบ พร้อมเผชิญความท้า ทายใหม่ๆ และสามารถกำหนดเป้าหมายวางแผนเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายตามเวลาที่กำหนด ใช้

4. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

ศักดิ์ชัย ภูเจริญ (2558) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการนำ ความสามารถที่มีอิทธิพลเหนือผู้อื่นและจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม-ทำงานให้ บรรลุเป้าหมาย ภาวะผู้นำจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ หรือบารมีในการกำหนด หรือชักจูงให้กลุ่มสมาชิกทำงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และการมีอิทธิพลต่อกลุ่มต่าง ๆ เช่น กระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน ให้บุคคลอื่น หรือกลุ่ม บุคคลอื่น มีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการ ทำสิ่งต่าง ๆ ตามต้องการ โดยมีความสำเร็จของกลุ่ม หรือองค์กรเป็นเป้าหมาย

ความรับผิดชอบ หมายถึง ภาวะหรือพันธะผูกพันในการจะปฏิบัติหน้าที่การงานของ ผู้ร่วมงานให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายขององค์กร เนื่องจากบุคคลต้องอยู่ร่วมกันทำงานในองค์กร จำเป็นต้องปรับลักษณะนิสัย เจตคติของบุคคลเพื่อช่วยเป็นเครื่องผลักดันให้ปฏิบัติงานตาม ระเบียบรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบและมีความซื่อสัตย์สุจริต คน ที่มีความรับผิดชอบ จะทำให้การปฏิบัติงานไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ และช่วยให้การทำงานร่วมกัน เป็นไปด้วยความราบรื่น ความรับผิดชอบจึงเป็นภาวะผูกพันที่ผู้นำต้องสร้างขึ้นเพื่อให้องค์กร

สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างดี ถ้าในองค์กรใดมีบุคคลที่มีความรับผิดชอบ จะทำให้เกิดผลดีต่อองค์กร

อนุชา โสมาณุตร (2557) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) หมายถึง ความเป็นตัวแบบและเป็นผู้นำคนอื่น (Guide and Lead Others) โดย (1) ใช้ทักษะการแก้ไขปัญหาระหว่างบุคคลได้ เพื่อนำพาองค์กรก้าวบรรลุจุดมุ่งหมาย (2) เป็นตัวกลางหรือผู้ประสานงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถชี้นำและนำพาองค์กรก้าวสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (3) ยอมรับความสามารถของคณะทำงานหรือผู้ร่วมงานที่มีความแตกต่างกัน และ (4) เป็นแบบอย่างในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้อื่นยอมรับ

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถที่เข้าถึงองค์กรและทำตามเป้าหมายและความต้องการได้ มีความเป็นผู้นำและบริหารจัดการที่จำเป็นในการสนับสนุนการเป็นผู้นำที่ดี มีความสำคัญกับองค์กรหรือกลุ่มที่ทำให้ประสบความสำเร็จ และมีความรับผิดชอบในการทำงาน รวมถึงความซื่อสัตย์และจริยธรรม ซึ่งผู้นำและสมาชิกมีความรับผิดชอบและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมก่อน

5. การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (2557) ให้ความหมายของการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ ว่าประกอบด้วย สามารถตั้งเป้าหมายและดำเนินการไปสู่เป้าหมายได้แม้จะมีอุปสรรคและแรงกดดันจากการแข่งขัน สามารถจัดลำดับความสำคัญ วางแผนและบริหารงานเพื่อให้ได้รับผลตามที่คาดหวังมีคุณลักษณะของผู้อยู่ที่จะสร้างผลงานที่มีคุณภาพ เช่น การทำงานในเชิงบวกอย่างมีจริยธรรม การบริหารเวลาและโครงการอย่างมีประสิทธิภาพสามารถทำงานได้หลากหลาย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มอย่างกระตือรือร้น ความเป็นมืออาชีพและมีความน่าเชื่อถือทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้ความร่วมมือกับทีม เคารพความหลากหลายในทีม และรับผิดชอบต่อผลงานที่เกิดขึ้น

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ หมายถึง การวางแผนและการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจในที่สร้างผลงานที่มีคุณภาพ โดยบุคคลและกลุ่มต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน สามารถบริหารจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของการผลิต

6. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

ซาโลเวย์ (Goleman. 1995: 42 – 44 ; citing Salovey. 1988.อ้างอิงจาก สวณีย์ สุขเจริญ 2553) กล่าวว่าองค์ประกอบที่สำคัญของความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ไว้ 5 ด้าน ได้แก่

1. การรู้จักอารมณ์ตนเอง (know one's emotions)
2. การจัดการ(บริหาร)อารมณ์ตนเอง (managing emotions)
3. การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง (motivating oneself)
4. การหยั่งรู้อารมณ์ของผู้อื่น (recognizing emotions in others)
5. การรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (handling relationships)

ในการพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์จะต้องพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบต่อไปนี้ สำหรับการจัดการกับความโกรธนั้นจะต้องเริ่มจาก การจัดการ(บริหาร)อารมณ์ของตนเอง (managing emotions) เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์และแสดงออกได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล สถานที่ เวลา และเหตุการณ์ ทั้งอารมณ์ดีและอารมณ์ไม่ดีให้เกิดความสมดุล ในการจัดการกับอารมณ์ของตนเองนี้จะทำได้ดีเพียงใดนั้นสืบเนื่องมาจากการรู้จักอารมณ์ของตนเอง การจัดการอารมณ์ได้เหมาะสมเพียงใดดูได้จากสิ่งต่อไปนี้

1. ควบคุมได้ ไม่แสดงอารมณ์อย่างทันทีทันใด มีความรู้ตัวไม่ถูกครอบงำโดยอารมณ์
2. มีเหตุผลสามารถอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผลถึงการเกิดและการแสดงอารมณ์
3. ก่อให้เกิดพฤติกรรมและผลย้อนกลับในแง่บวก
4. แสดงออกเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบุคคล สถานที่ เวลา และสถานการณ์

“การถูกครอบงำด้วยความกลัว ความโกรธ ความเศร้า ความผิดหวัง ความวิตกกังวลที่รุนแรง ทำให้คนเราสูญเสียการควบคุมอารมณ์”

การจัดการกับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมจะทำให้เกิดความสบายใจซึ่งจะมีผลไปถึงความสำเร็จและความสุขในการทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ลองพิจารณาตนเองว่าจัดการกับอารมณ์ในลักษณะใด

1. แสดงออกทันทีตามที่ต้องการ โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดตามมา
2. เก็บกดเอาไว้ ไม่แสดงออก พยายามลืม ไม่คิดถึง หลีกเลี้ยง
3. โทษผิดผู้อื่น ไปแสดงออกกับผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง หาแพะรับบาป
4. ระบายออกได้เหมาะสม อารมณ์ดีขึ้นผลที่เกิดตามมาเป็นไปในทางที่ดี

สปีลเบิร์กเกอร์ (Spielberger. 1988: 97-104อ้างอิงจาก สวณีย์ สุขเจริญ 2553) กล่าวว่า การควบคุมความโกรธ (Anger Control) หมายถึง เมื่อบุคคลเกิดความรู้สึกโกรธแล้วบุคคล

พยายามที่จะควบคุมการแสดงความโกรธ เช่น พยายามควบคุมน้ำเสียงให้เป็นปกติพยายามระงับอารมณ์หรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม พยายามปรับอารมณ์ของตนเอง โดยพยายามคิดทบทวนหาสาเหตุของความโกรธและแนวทางในการยุติที่เหมาะสม

พุทธทาสภิกขุ (2532: 24 - 43) แนะนำวิธีขจัดความโกรธสรุปได้ดังนี้

1. ขันติขจัดความโกรธ คือ ให้มีความอดกลั้น
2. ทมะ ขจัดความโกรธ คือ ด้วยการบังคับตัวเอง
3. ปัญญาขจัดความโกรธ คือ รู้เรื่องความโกรธอย่างครบถ้วน
4. สติขจัดความโกรธ คือ ความได้ว่าจะโกรธ
5. สังวรขจัดความโกรธ คือ ป้องกันความโกรธ
6. สัจจาธิษฐานขจัดความโกรธ คือ ตั้งสติด้วยสัจจะมั่นคงลงไปในการที่จะทำใน การที่จะประพฤติกาลละ
7. จาคะขจัดความโกรธ คือ สละให้อภัยอยู่เสมอ
8. หิริโหดตัดปะขจัดความโกรธ คือ ความละอายและความกลัว ด้วยความรู้สึกผิดชอบของตัวเอง
9. กัมมัชสะกตาญาณขจัดความโกรธ คือ ความโกรธเป็นกรรมอันหนึ่งเมื่อเราต้องได้รับผลกรรมนี้เป็นที่แน่นอน ก็ทำให้กลัว
10. มรณานุสสติขจัดความโกรธ คือ การระลึกถึงความตาย
11. อัปปปัญญา เมตตา ขจัดความโกรธ คือ เมื่อมีความเมตตาที่ไม่มีขอบเขต

นิมบุข ประสานทอง (2541: 64) เสนอว่าวิธีควบคุมความโกรธทำได้ดังนี้ คือ เมื่อรู้สึกโกรธควรใช้วิธีผ่อนคลายความโกรธ ด้วยวิธีนับ 1- 10 หรือใช้วิธีหนีออกจากสถานการณ์ เพื่อออกไประงับใจเสียชั่วคราวแล้วจึงค่อยกลับมาเผชิญหน้ากับคนๆ นั้น หรือสถานการณ์ใหม่ และอาจระบายอารมณ์โกรธด้วยการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา หรือออกไปที่โล่งแจ้งแล้วตะโกนให้สุดเสียง หรือจะใช้วิธีทำงานบ้านระบายความโกรธก็ได้

วิวัฒน์ วิริยกิจจา (2545: 51) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการควบคุมความโกรธ ไว้ดังนี้

1. ระงับความโกรธโดยไม่โกรธตอบ เพราะความโกรธทำให้จิตใจหม่นหมองโกรธไปก็ไม่มีความประโยชน์ ผู้ไม่โกรธดีกว่า
2. เตือนตนเองว่าเวลาโกรธ ผู้ที่เดือดร้อนมากที่สุดคือเรา
3. พิจารณาว่าทุกคนมีกรรมเป็นของตนเอง
4. นึกถึงคนอื่นที่เป็นตัวอย่างของการทำดี เพื่อเสริมสร้างกำลังใจ

5. คิดโดยแยกแยะส่วนประกอบ เพื่อลดความยึดมั่นถือมั่น งานประกอบด้วยคน กิจกรรม เครื่องมือ สถานที่ เวลา เป็นต้น มีปัญหาอย่างเดียวยังอื่นก็สามารถดำเนินการต่อไปได้

6. การให้อภัย จะทำให้ไม่เจ็บแค้น ไม่อาฆาต พยาบาท จิตใจเราจะสบายปลอดภัย

อุไร สุมาสิริธรรม (2545: 213 - 241) ได้กล่าวถึงวิธีการควบคุมความโกรธ ความไม่พอใจ ไว้ ดังนี้

1. เมื่อเกิดความรู้สึกโกรธหรือไม่พอใจ บอกตนเองว่าเรากำลังโกรธหรือไม่พอใจ

2. ถ่วงเวลาการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบต่อความโกรธ ความไม่พอใจอย่างทันทีทันใดออกไปก่อน โดยอาจจะใช้การนับเลขอย่างช้าๆ จาก 1 ถึง 10 หรือมากกว่านั้น หรืออาจจะใช้วิธีหายใจเข้า-ออกยาวๆ อย่างต่ำ 10 รอบขึ้นไป หากรู้ตัวว่าความโกรธมากจนจะควบคุมไม่อยู่ให้หนีจากบุคคล หรือสถานการณ์ที่ทำให้โกรธไปก่อน

3. ถามและตอบตนเองว่า สิ่งที่ทำให้เราโกรธหรือไม่พอใจ คือใคร อะไร หรือสิ่งใด

4. ถามและตอบตนเองว่า เรามีความเชื่อ ความต้องการ หรือความคาดหวังเกี่ยวกับสิ่งที่ทำให้โกรธ หรือไม่พอใจอย่างไรบ้าง

5. ถามและตอบตนเองว่า เราสามารถเปลี่ยนแปลงบุคคล หรือสิ่งที่ทำให้เราโกรธให้เป็นอย่างที่เราต้องการได้หรือไม่ ถ้าคิดว่าได้มีวิธีการที่สร้างสรรค์ (ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเองและคนอื่น)

6. ถามตนเองว่า มีทางออกให้กับความโกรธของตนอย่างไร โดยไม่ต้องไปเปลี่ยนแปลงบุคคลหรือสิ่งที่ทำให้เราโกรธ ซึ่งทางออกที่สร้างสรรค์นั้นอาจทำได้หลายอย่าง ตั้งแต่ การยอมรับบุคคล หรือสิ่งที่ทำให้เราไม่พอใจตามที่เป็นอยู่ ไม่ผลักดันหรือคาดหวังให้คนอื่นเป็นไปตามที่เราต้องการ และหากยังรู้สึกโกรธก็ควรไประบายออกในทางสร้างสรรค์ เช่น ไประบายออกกับการเล่นกีฬา การระบายออกไปกับการขีดเขียน การพุ่มอารมณโกรธออกไปพร้อมๆ กับการพุ่มอารมณโกรธออกไปพร้อมๆ กับการพุ่มกำลังในการทำกิจกรรมที่ก่อประโยชน์ เช่น ขุดดิน กวาดบ้าน ถูบ้าน เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

จารุวรรณ ศุภศรี (2542: 75) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการฝึกพฤติกรรม การแสดงออกที่เหมาะสมและการฝึกลดความรู้สึกอ่อนไหวอย่างเป็นระบบเป็นรายบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมการแสดงออกในการเผชิญความโกรธของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสตรี จังหวัดตรัง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความโกรธเหมาะสมขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการฝึกลดความรู้สึกอ่อนไหวอย่างเป็นระบบเป็นรายบุคคลมีพฤติกรรมการแสดงออกในการเผชิญความโกรธเหมาะสมขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม และที่ได้รับการฝึกลดความรู้สึกอ่อนไหวอย่างเป็นระบบเป็นรายบุคคลมีพฤติกรรมการแสดงออกในการเผชิญความโกรธเหมาะสมขึ้นไม่แตกต่างกัน

ทัศนัย วงศ์สุวรรณ (2542: 79) ได้ศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยากลุ่มตามแนวพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมต่อความโกรธของนักเรียนวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม มีคะแนนความโกรธโดยทั่วไปต่ำกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีคะแนนแสดงความโกรธออกภายนอกต่ำกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เข้าร่วม การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีคะแนนการควบคุมความโกรธสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วม การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปริศนา ชาญวิชัย (2546: 73 - 76) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่ม และการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตอลท์ที่มีต่อวิธีการเผชิญความโกรธของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ กรุงเทพมหานครพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีวิธีการเผชิญความโกรธดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบเกสตอลท์ มีวิธีการเผชิญความโกรธดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสองกลุ่มมีวิธีการเผชิญ ความโกรธไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ โดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544 : 81-8) กล่าวว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมมีผลต่องานที่แตกต่างกัน นอกจากนี้คนเราก็มีจุดมุ่งหมายในการทำงานที่แตกต่างกันด้วย จุดมุ่งหมายที่ต่างกันนี้ทำให้บุคคลเลือกงาน มีความตั้งใจในการทำงานแตกต่างกันไปด้วยในงานชนิดเดียวกัน บุคคลมีความรู้ระดับเดียวกันถึงเขาวนัปัญหาพอกันก็ยังสามารถในการทำงานต่างกันได้ด้วย ผลงานย่อมออกมาแตกต่างกัน

ฉะนั้น จึงควรที่จะพิจารณาถึงสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังนี้

1. ปัจจัยในตัวบุคคล บุคคลมีลักษณะและคุณสมบัติเฉพาะตัวแตกต่างกันไป ซึ่งมีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมแตกต่างกันไปด้วย

2. ปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อม เป็นสถานการณ์ภายนอกมีผลต่อการแสดงออก

อ้อมเดือน สดมณี และคณะ (2553) ศึกษาถึงสาเหตุของการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ นั้น จะพบว่า บุคคลจะแสดงพฤติกรรมใด ๆ จะมีสาเหตุมาจากหลายจาเป็นต้องอาศัยวิทยาการหลายแขนงในการร่วมกันอธิบายและทำนายถึงการแสดงพฤติกรรมนั้นในทุก ๆ มิติ จากการศึกษาที่ผ่านมาจากอดีตนั้นมีข้อสรุปเกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ว่ามีจากปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ 1) ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ลักษณะทางจิตใจของมนุษย์ เช่น เจตคติ บุคลิกภาพ แรงจูงใจ เป็นต้น และ 2) ปัจจัยภายนอกตัวบุคคล เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

ดวงกมล พรหมชัย. (2553) ศึกษาปัจจัยบางประการด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและด้านสภาพแวดล้อมกับทักษะชีวิตและศึกษาคำแนะนำนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อสาขาวิชาที่ศึกษา และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่วนปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู และการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวนทั้งสิ้น 467คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์และความคิดสร้างสรรค์ ด้านความ

ตระหนักรู้ในตนเองและความเห็นใจผู้อื่น ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด แบบสอบถามเจตคติต่อสาขาวิชาที่ศึกษา แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (Multivariate Multiple Regression Analysis: MMR)

มาลีวรรณ เลิศสาครศิริ (2555) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อมกับความเครียดและการจัดการความเครียดขณะฝึกปฏิบัติงานห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ ปีการศึกษา 2555 ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 133 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล การฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ ความเครียดและการจัดการความเครียด ที่ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้เท่ากับ .95, .92 และ .76 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีความเครียดขณะฝึกปฏิบัติงานห้องคลอดอยู่ในระดับปานกลาง มีการจัดการความเครียดอยู่ในระดับดี ปัจจัยสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับการจัดการความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.46$) แต่ด้านสัมพันธภาพกับอาจารย์ สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน/สภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางลบระดับต่ำกับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=-.26$ และ $-.24$ ตามลำดับ) สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดและการจัดการความเครียด จึงมีข้อเสนอแนะว่าอาจารย์ควรมีการจัดโปรแกรมการจัดการกับความเครียด เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาล ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่าพฤติกรรมหรือทักษะของบุคคลเกิดจากปัจจัยในตัวบุคคล และปัจจัยที่อยู่ภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อม ดังนี้ผู้วิจัยจึง ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ดังนี้

ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งแบ่งเป็นปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้ศึกษาตามแนวทฤษฎีบุคลิกภาพแบบคุณลักษณะ ดังนี้

ทฤษฎีบุคลิกภาพแบบคุณลักษณะ (Trait Personality Theory)

ทฤษฎีคุณลักษณะ กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่สามารถทำความเข้าใจและระบุคุณสมบัติขั้นพื้นฐานที่ทำให้เกิดพฤติกรรมมนุษย์ และนับรวมไปถึงองค์ประกอบของพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความอดทน พื้นฐานจิตใจ และรวมไปถึงพฤติกรรมในสภาวะเหตุการณ์ต่างๆ

Gordon (1935 อ้างอิงใน นิซามล ฟองน้ำ, 2557) แบ่งคุณลักษณะเฉพาะบุคคลเป็น 3 ส่วน คือ

1. พวกมีลักษณะเด่น พวกนี้มักมีร่างกายสูงใหญ่ หรือหน้าตาดี มีลักษณะเด่นเฉพาะตัว อาจจะเป็นน้ำเสียง การพูด ท่าทาง หรือทำที่ที่ปฏิบัติต่อผู้อื่น
2. พวกมีลักษณะด้อย พวกนี้มักมีรูปร่างเตี้ยหรือตัวเล็ก หน้าตาไม่ดี หรือมีลักษณะบางประการที่เป็นปมด้อยของตน
3. พวกที่มีลักษณะกลาง พวกนี้มักมีรูปร่างธรรมดาแบบคนทั่วไป ลักษณะเป็นกลางๆ ไม่เด่น ไม่ด้อย แต่ก็ไม่มีลักษณะพิเศษที่น่าสนใจ มักผสมผสานกลมกลืนไปกับคนคนส่วนใหญ่ ลักษณะต่างๆ ทั้ง 3 ประการมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆ เช่น ผู้บริหาร ถ้ามีลักษณะเด่นจะเป็นตัวส่งเสริมให้งานดีขึ้น แต่ถ้าไม่มีก็ต้องพยายามเพื่อที่จะสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้น

Esenck (1952 อ้างอิงใน นิซามล ฟองน้ำ, 2557) ได้มีการพัฒนาทฤษฎีที่จะอธิบายว่าทำไมแต่ละบุคคลจึงมีความแตกต่างกันในทางบุคลิกภาพและพฤติกรรม คุณลักษณะบุคลิกภาพที่สำคัญ มี 4 คุณลักษณะ คือ พฤติกรรมปกปิด (Introversion) พฤติกรรมเปิดเผย (Extroversion) และพฤติกรรมที่มั่นคง (Stability) แนวโน้มโรคประสาท (Neuroticism) ต่างก็มีจุดเริ่มต้นมาจากทางด้านชีววิทยา ขึ้นอยู่กับจำนวนกิจกรรมในระบบประสาทของแต่ละบุคคล กิจกรรมนี้จะช่วยให้แต่ละบุคคลมีการพัฒนาไปในแนวทางที่แน่นอน ขึ้นสุดท้ายบุคลิกภาพจะได้มาจากระบบประสาทของแต่ละบุคคลที่ได้รับการถ่ายทอดทางพันธุกรรม และจากประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับมาแล้วบุคลิกภาพที่มีพฤติกรรมเปิดเผย มีธรรมชาติระบบประสาทที่มีความสงบเยือก เกิดจาก

ธรรมชาติของระบบประสาท ที่ไม่ต้องการแสวงหาสิ่งเพิ่มเติมที่มีความตื่นเต้น จึงมีพฤติกรรมชอบอยู่ตามลำพัง บุคคลทุกคนจะมีบุคลิกภาพเป็นแบบพฤติกรรมเปิดเผยหรือพฤติกรรมปกปิดก็ได้ หรือจะมีพฤติกรรมทั้งแบบเปิดเผยและปกปิดก็ได้

คุณลักษณะพื้นฐาน (Underlying Characteristic or Attribute)

เป็นสมรรถนะของบุคคลซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวทางการกระทำ พฤติกรรม หรือการคิด โดยคุณลักษณะพื้นฐานเหล่านี้จะแผ่ขยายไปยังสถานการณ์อื่นๆ และคงทนอยู่ภายในตัวบุคคลเป็นระยะเวลานานพอสมควร หรือกล่าวอย่างสั้นๆ ก็คือ “บุคคลต้องมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง” คุณลักษณะพื้นฐานประกอบด้วยสิ่งต่างๆ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, 2550) ดังต่อไปนี้

1. แรงจูงใจ (Motive) เป็นสิ่งที่บุคคลคิดถึงหรือมีความต้องการ ซึ่งแรงจูงใจจะเป็นตัวผลักดันหรือแรงขับให้บุคคลกระทำพฤติกรรม หรือตัวกำหนดทิศทางหรือทางเลือกในการกระทำพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมาย หรือหลีกเลี่ยงจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนไม่พึงปรารถนา เช่น เมื่อบุคคลตั้งเป้าหมายที่ท้าทายจะทำให้เขามีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น และมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ และจะใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อทำงานให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป
2. อุปนิสัย (Trait) เป็นคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคล ซึ่งจะแสดงออกมาเพื่อตอบสนองต่อข้อมูล หรือสถานการณ์ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ อุปนิสัยเป็นสิ่งที่เกิดจากการศึกษา การอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์ และการเรียนรู้ของบุคคล สมรรถนะด้านอุปนิสัยเช่น การควบคุมอารมณ์ภายใต้สภาวะความกดดัน ความคิดริเริ่ม เป็นต้น
3. อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง อาจรวมถึงทัศนคติ (Attitude) ค่านิยม (Value) จินตภาพส่วนบุคคล (Self-Image) เป็นต้น
4. บทบาททางสังคม (Social Role) หมายถึง สิ่งที่บุคคลต้องการสื่อให้ผู้อื่นในสังคม เห็นว่าตัวเขามีบทบาทต่อสังคมอย่างไรบ้าง เช่น การเป็นผู้นำทีมงาน ความมีจริยธรรม เป็นต้น
5. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจในหลักการแนวคิดต่างๆ ที่บุคคลจำเป็นต้องมีในสาขาวิชาที่นั้นๆ หรือกล่าวอย่างสั้นๆ ก็คือ “บุคคลต้องมีความรู้อะไรบ้าง”
6. ทักษะ (Skill) หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญหรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานทั้งด้านข้อวัชระส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย หรือการใช้สมองเพื่อคิดสิ่งต่างๆ หรือกล่าวอย่างสั้นๆ ก็คือ “บุคคลต้องทำอะไรได้บ้าง” เช่น อายุรแพทย์ต้องมีสมรรถนะ “ความเชี่ยวชาญในการตรวจวินิจฉัยและรักษาโรคด้านอายุรศาสตร์” จิตแพทย์ต้องมีสมรรถนะ “ความเชี่ยวชาญในการตรวจ วินิจฉัยและรักษาผู้ป่วยจิตเวชและสารเสพติด” เป็นต้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (2550) สมรรถนะด้านแรงจูงใจ อึดทนในทัศน และอุปนิสัย จะเป็นตัวทำนายทักษะพฤติกรรมและการกระทำ และสุดท้ายจะทำนายผลการปฏิบัติงาน (Outcome)คุณลักษณะส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วยแรงจูงใจ อุปนิสัย มโนทัศน์ และความรู้ เป็นสมรรถนะพื้นฐานของบุคคล เมื่อบุคคลแสดงเจตนาหรือความตั้งใจที่จะปฏิบัติงาน เขาจะมีความมุ่งมั่นพยายามแสดงพฤติกรรมการทำงาน และ สุดท้ายก็จะทำให้เกิดผลการปฏิบัติงานนั่นเอง เช่น ลักษณะด้านความมุ่งมั่นความสำเร็จ เป็นสิ่งที่ บุคคลแสดงเจตนาที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ เมื่อเขาต้องการประสบความสำเร็จ เขาก็ จะตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานให้มีความท้าทาย และเขาก็จะพยายามรับผิดชอบโดยปฏิบัติงานให้เสร็จในอนาคต พยายามทำงานให้สูงกว่าเป้าหมายหรือมาตรฐานที่ตั้งไว้ รวมทั้งนำผลงานที่ผ่านมาเป็น ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่องทั้งด้านคุณภาพ ผลผลิต ยอดขาย และรายได้ หากบุคคลใดก็ตามที่มีลักษณะกล้าเสี่ยง (Risk Taking) ก็จะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทั้งด้านผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการ และกระบวนการใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน เป็นต้น ซึ่งลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation) เป็นบุคลิกภาพประเภทหนึ่งของบุคคลในอันที่จะคาดการณ์ไกล และเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตนี้มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความสามารถคาดการณ์ไกลว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล 2) ความเชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นอาจเกิดกับตนได้เช่นเดียวกับที่จะเกิดกับคนอื่น และ 3) เชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดในอนาคตมีคุณค่าหรือมีความสำคัญที่ไม่ลดลง

การที่บุคคลสามารถจะคิดได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต เข้าใจและสามารถมองเห็นเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ แม่นว่าสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นสิ่งที่ยังไม่มีตัวตน ยังอยู่ในลักษณะที่เป็นนามธรรม ดังนั้นความสามารถในการคาดการณ์ไกลจึงมีความสัมพันธ์กับความสามารถทางด้านสติปัญญา ซึ่งพัฒนาการด้านนี้ควรเกิดขึ้นได้อย่างเต็มรูป ในบุคคลปกติ ตั้งแต่วัยรุ่นเป็นต้นไป ส่วนการเข้าใจสิ่งที่จะเกิดในอนาคตได้อย่างชัดเจน อาจเกิดขึ้นได้ 2 วิธี คือ จากการที่เคยมีประสบการณ์นั้นมาก่อน ทั้งจากประสบการณ์โดยตรงของตนเองหรือจากการเห็นปัญหาของผู้อื่น หรือเกิดจากการค้นคว้าเอกสารหรือซักถามจากผู้รู้ ลักษณะมุ่งอนาคตจะตรงกันข้ามกับลักษณะมุ่งปัจจุบัน ผู้ที่มุ่งปัจจุบัน จะคิดและรับรู้ได้แต่ในสิ่งที่ผ่านไปหรือสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นเฉพาะในปัจจุบันเท่านั้นหรืออาจคิดได้แต่สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ เช่น พรุ่งนี้ อาทิตย์หน้าได้เท่านั้น ไม่สามารถที่จะวางแผนการไกลไปในอนาคตหรืออาจคิดได้อย่างผิวเผิน ส่วนความเชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดในอนาคตนั้นอาจเกิดขึ้นกับตนเองได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากการมองไม่เห็นว่าการกระทำในปัจจุบันของตนจะส่งผลอย่างไรในอนาคต ซึ่งเกิดจาก

ความด้อยปัญญา ทำให้ไม่เห็นความเกี่ยวข้องระหว่างสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในระยะเวลาที่ทั้งช่วงห่างกันนาน หรืออาจเกิดจากความวิตกกังวลว่า ถ้ายอมรับก็จะทำให้รู้สึกว่ตนกำลังตกอยู่ในภาวะที่หมิ่นเหม่ต่ออันตราย จึงพยายามลดความวิตกกังวลโดยปฏิเสธความจริงนั้นเสีย ซึ่งเป็นวิธีการปรับตัวที่ไม่ถูกต้อง เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและนำไปสู่ผลเสียอย่างจริงจังในอนาคต และประเด็นสุดท้ายคือการมองเห็นคุณค่าหรือความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดในอนาคตในปริมาณที่ไม่ลดลง โดยจะมองเห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดกับตัวเขาในอนาคตในปริมาณที่เท่ากันหรือมากกว่าที่จะเกิดกับเขาในทันทีในปัจจุบัน

ลักษณะมุ่งอนาคตทั้งสามองค์ประกอบนี้พัฒนาขึ้นในบุคคล จากการที่บุคคลนั้นอยู่ในสภาพแวดล้อมและสังคมที่มีความมั่นคงถาวร มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บิดามารดารักษาคำพูดและรักษาสัญญา เมื่อเป็นเด็กเคยมีประสบการณ์ว่าสิ่งที่ตนรอคอยนั้นได้รับจริงๆ ในที่สุด แต่การมุ่งอนาคตเพียงอย่างเดียวก็ไม่มีประโยชน์ บุคคลจึงต้องพัฒนาลักษณะการควบคุมตนเองขึ้นด้วย

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อ ทักษะชีวิตและอาชีพ ผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของบันดูรา ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของบันดูรา (Bandura)

บันดูรา (Bandura, 1997 อ้างอิงใน ทองเหลือ แยมศิริ 2556 หน้า 29) ได้อธิบายกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเรียนรู้โดยตัวแบบว่ามีทั้งหมด 4 อย่าง คือ

1. กระบวนการความใส่ใจ (Attention)
2. กระบวนการจดจำ (Retention)
3. กระบวนการการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ (Reproduction)
4. กระบวนการการจูงใจ (Motivation)

กระบวนการความใส่ใจ (Attention)

ความใส่ใจของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าผู้เรียนไม่มีความใส่ใจการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบก็จะไม่เกิดขึ้น ดังนั้นการเรียนรู้แบบนี้ ความใส่ใจจึงเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องมี บันดูรา กล่าวว่า ผู้เรียนจะต้องรับรู้ส่วนประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมที่เป็นตัวแบบองค์ประกอบที่สำคัญของตัวแบบมีอิทธิพลต่อความใส่ใจของผู้เรียนหลายอย่าง เช่น เป็นผู้ที่มีเกียรติสูง มีความสามารถสูง หน้าตาดี รวมทั้งการแต่งตัว การมีอำนาจที่จะให้รางวัล การลงโทษ

คุณลักษณะของผู้เรียนก็มีความสัมพันธ์กับกระบวนการใส่ใจ ตัวอย่างเช่น วัยของผู้เรียน ความสามารถด้านพุทธิปัญญา ทักษะการใช้เครื่องมือและส่วนต่างๆของร่างกาย รวมทั้งตัวแปร บุคลิกภาพของผู้เรียน เช่น ความรู้สึกว่าคุณนั้นมีคุณค่า ความต้องการและทัศนคติของผู้เรียน ตัวแปรเหล่านี้มักจะเป็นสิ่งจำกัดขอบเขตของการเรียนรู้โดยการสังเกต เช่น ถ้าครูต้องการให้เด็กอนุบาลเขียนพยัญชนะไทยที่ยากๆ เช่น ชม ม โดยพยายามแสดงการเขียนให้ดูเป็นตัวอย่างทักษะทางการใช้กล้ามเนื้อในการเคลื่อนไหวของเด็กอนุบาลยังไม่พร้อม ฉะนั้นเด็กวัยอนุบาลบางคนจะเขียนหนังสือตามที่ครูคาดหวังไม่ได้

กระบวนการจดจำ (Retention)

บันดูรา อธิบายว่า การที่ผู้เรียนหรือผู้สังเกตสามารถที่จะเลียนแบบหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบได้ก็เป็นเพราะผู้เรียนบันทึกสิ่งที่ตนเองสังเกตจากตัวแบบไว้ในความทรงจำระยะยาว บันดูรา พบว่า ผู้สังเกตที่สามารถอธิบายพฤติกรรม หรือการกระทำของตัวแบบด้วยคำพูด หรือสามารถมีภาพพจน์สิ่งที่ตนสังเกตไว้ในใจจะเป็นผู้ที่สามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้โดยการสังเกตได้ดีกว่าผู้ที่เพียงแต่ดูเฉยๆ หรือทำงานอื่นในขณะที่ดูแบบไปด้วย สรุปแล้วผู้สังเกตที่สามารถระลึกถึงสิ่งที่สังเกตเป็นภาพพจน์ในใจ และสามารถเข้ารหัสด้วยคำพูดหรือถ้อยคำ จะเป็นผู้ที่สามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบจากตัวแบบได้ แม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานๆ และนอกจากนี้ถ้าผู้สังเกตหรือผู้เรียนมีโอกาสที่จะได้เห็นตัวแบบแสดงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ซ้ำก็จะเป็นการช่วยความจำให้ดียิ่งขึ้น

กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ (Reproduction)

กระบวนการพฤติกรรมเหมือนตัวแบบเป็นกระบวนการที่ผู้เรียน แปรสภาพ ภาพพจน์ หรือสิ่งที่จำไว้เป็นการเข้ารหัสถ้อยคำ ในที่สุดแสดงออกมาเป็นการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ ปัจจัยที่สำคัญของกระบวนการนี้คือ ความพร้อมทางด้านร่างกาย และทักษะที่จำเป็นจะต้องใช้ในการเลียนแบบของผู้เรียน ถ้าหากผู้เรียนไม่มีความพร้อมก็จะไม่สามารถที่จะแสดงพฤติกรรมเลียนแบบได้

บันดูรา กล่าวว่า การเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบไม่ใช่พฤติกรรมที่ลอกแบบอย่างตรงไปตรงมา การเรียนรู้โดยการสังเกต ประกอบด้วย กระบวนการทางพุทธิปัญญา และความพร้อมทางด้านร่างกายของผู้เรียน ฉะนั้นในขั้นการแสดงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกันไป ผู้เรียนบางคนก็อาจจะทำได้ดีกว่าตัวแบบที่ตนสังเกต หรือบางคนก็สามารถเลียนแบบได้เหมือนมาก บางคนอาจทำได้ไม่เหมือนเพียงแต่คล้ายคลึงหรือมีบางส่วนเหมือนบางส่วนไม่เหมือนกับตัวแบบ

กระบวนการการจูงใจ (Motivation)

บันดูรา อธิบายว่า แรงจูงใจของผู้เรียนที่จะแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบที่ตนสังเกต เนื่องจากความคาดหวังว่า การเลียนแบบจะนำประโยชน์มาให้ เช่นการได้รับแรงเสริมหรือรางวัล หรืออาจนำประโยชน์บางสิ่งบางอย่างมาให้ รวมทั้งคิดว่าการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบจะทำให้ตนหลีกเลี่ยงปัญหาได้ ในห้องเรียนเวลาครูให้รางวัลหรือลงโทษพฤติกรรมของนักเรียนคนใดคนหนึ่ง นักเรียนทั้งห้องก็จะเรียนรู้โดยการสังเกตและเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมหรือไม่แสดงพฤติกรรม เวล่านักเรียนแสดงความประพฤติดี เช่น นักเรียนคนหนึ่งทำการบ้านเรียบร้อย ถูกตักเตือนแล้วได้รับคำชมเชยจากครู หรือให้สิทธิ์พิเศษ ก็จะเป็นตัวแบบให้แก่ นักเรียนคนอื่นๆ พยายามทำการบ้านมาส่งครูให้เรียบร้อย เพราะคาดหวังว่าคงจะได้รับแรงเสริมหรือรางวัลบ้าง ในทางตรงกันข้ามถ้านักเรียนคนหนึ่งถูกทำโทษเนื่องจากเอาของมารับประทานในห้องเรียน ก็จะเป็นตัวแบบของพฤติกรรมที่นักเรียนทั้งชั้นจะไม่ปฏิบัติตาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ

วิญญา อรรถยุกติ (2543: 113-116) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะชีวิตของวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายที่เข้ารับการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ติดยาเสพติดจำนวน 112 คน และนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6ที่ไม่เคยติดยาเสพติดจำนวน 103 คน ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นชายติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติดมีทักษะชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า วัยรุ่นชายที่ไม่ติดยาเสพติดมีทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการจัดการกับอารมณ์ และความเครียดสูงกว่าวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติด วัยรุ่นชายติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติดที่ระดับอายุ ต่างกัน ระยะเวลาการใช้ยาเสพติด ระดับสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน ระดับอิทธิพลของเพื่อน ต่างกันมีทักษะชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า วัยรุ่นชายที่ไม่ติดยาเสพติดที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านการคิด อย่างมีวิจารณญาณ และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดสูงกว่าวัยรุ่นชายที่ไม่ติดยาเสพติดที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ณัฐญา ผาดจันทิก(2545: 77-83) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต ของนักเรียนกับผู้ปกครอง บรรยากาศทางการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครู และสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิต คือ เพศชาย ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิต คือ สถานภาพบิดามารดาเป็นคู่สถานภาพบิดามารดา

เป็นม่าย ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และอาชีพของผู้ปกครอง ตัวพยากรณ์เรียงลำดับจากส่งผลมากที่สุดไปอย่างน้อยที่สุดคือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เพศชาย และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตได้ร้อยละ 26.60

สรนันท์ สุพรรณรัตนรัฐ (2546: 74-75) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ จำนวน 290 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) นิสิตชั้นปีที่ 1 มีทักษะชีวิตอยู่ในระดับสูง ยกเว้นทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา และด้านความคิดสร้างสรรค์ที่อยู่ในระดับปานกลาง 2) นิสิตที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมของ ครอบครัวมากมีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธภาพ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการจัดการกับความเครียดสูงกว่านิสิตที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวน้อย ส่วนทักษะชีวิตด้านอื่นไม่แตกต่างกัน 3) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีทักษะชีวิตด้านการคิด วิเคราะห์ และการจัดการกับความเครียดสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนทักษะชีวิตในด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยสรุปได้ว่าการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ส่งผลทางบวกกับทักษะชีวิต รายด้านเช่น ด้านการตัดสินใจ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธภาพ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการจัดการกับความเครียด และยังส่งผลทางอ้อมต่อทักษะชีวิต โดยรวมอีกด้วย

ภวิกา กลับประสิทธิ์ (2547: 62-63) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความภาคภูมิใจในตนเอง ที่พักอาศัย สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับสมาชิกในครอบครัว สัมพันธภาพ ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 และตัวแปรสุขภาพจิต และตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ได้แก่ อายุ รายได้ของนักศึกษา นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 1 และลักษณะทางกายภาพ

ปัทมา วรรณลักษณ์ (2550: 95 - 97) ได้ศึกษาพัฒนาการทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาคหกรรมที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่างลักษณะกันในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตภาคกลาง โดยมีเจตนารมณ์เพื่อศึกษาพัฒนาการทักษะชีวิตของนักเรียนตามระดับชั้นเรียน โดยมีตัวแปรร่วมศึกษาคือ มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง คิดเป็นร้อยละ 61.34 มีทักษะชีวิตด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่านักเรียนประกาศนียบัตร วิชาชีพปีที่ 1 ในขณะที่นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 และ ปีที่ 2 มีทักษะชีวิตด้านการจัดการ จัดการกับอารมณ์สูงกว่านักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ส่วนทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และด้านการจัดการกับความเครียด ไม่พบว่ามี ความแตกต่าง กันระหว่างชั้นปี นักเรียนที่มีคุณลักษณะมุ่งอนาคตสูงมีทักษะชีวิตเกือบทุกด้านสูงกว่านักเรียนที่มี ลักษณะมุ่งอนาคตกลาง ยกเว้นด้านการแก้ไขปัญหาเท่านั้นที่มีทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน ส่วนลักษณะผลปฏิสัมพันธ์ของระดับชั้นและลักษณะมุ่งอนาคตที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต สะท้อนให้เห็น พัฒนาการของทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง และลักษณะมุ่งอนาคตกลาง ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 ว่าเป็นรูปแบบเดียวกัน คือ มีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นจากประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 สูปีที่ 2 และมีแนวโน้มลดลงในปีที่ 3 จากงานวิจัย พบว่า ระดับมุ่งอนาคตแตกต่างกัน ก็ส่งผลให้ทักษะชีวิตในด้านต่างๆ แตกต่างกันนั่นคือ ทักษะชีวิตสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต

นิสิตา อังกุล(2552: 92) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าตัวแปรปัจจัยได้แก่ ความสามารถด้านเหตุผล การมองโลกในแง่ดี สภาพแวดล้อมทางการเรียน และการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่/ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์ตัวแปรเอกนามระหว่างตัวแปรปัจจัยกับทักษะชีวิตมีค่า.620 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สามารถ อธิบายร่วมกันได้ร้อยละ 38.4

ดวงกมล พรหมชัย(2553: 114 - 117) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการด้านคุณลักษณะ และด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด กวดขัน การเลี้ยงดู แบบปล่อยปละละเลย และการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยส่งผลต่อทักษะชีวิตในด้านต่างๆ ดังนี้ กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่าการอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตยส่งผลต่อทักษะชีวิต ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่งผลทางลบ

ต่อทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา ในกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์และความคิดสร้างสรรค์ และการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยส่งผลต่อทักษะชีวิตทั้ง 5 ด้าน และในกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่าการอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันส่งผลทางลบต่อทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา

จากงานวิจัยพบว่า ทักษะชีวิตมีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่งผลทางบวกกับทักษะชีวิตด้านต่างๆ เช่น ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

ทัชชกร นาคประเสริฐ. (2554: 56-57) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดปทุมธานี อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 มี 5 ปัจจัยได้แก่ อุดมโนทัศน์ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับ เจ้าหน้าที่ และสัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับเพื่อน จากงานวิจัยพบว่าอึดุมโนทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกันกับทักษะชีวิต

กาญจนา เฉลิมพล (2555: 82) ศึกษารูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ จังหวัดราชบุรี พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมี คะแนนเฉลี่ยรูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะด้านการดำเนินชีวิตและการดูแลตนเองอยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะด้านบุคคลและสังคม ทักษะด้านการปฏิบัติงานและทักษะด้านความรู้และการใช้เหตุผลมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบรูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่จำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นและสัมพันธภาพในครอบครัว พบว่า นักเรียนที่มีเพศและสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกันมีเป้าหมายทักษะชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีเป้าหมายทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยพบว่า ทักษะชีวิตด้านต่างๆ มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพในครอบครัว และเมื่อพิจารณาทักษะชีวิตโดยรวมพบว่า มีทั้งสัมพันธ์กับสัมพันธภาพในครอบครัว และทักษะชีวิตไม่สัมพันธ์กับสัมพันธภาพในครอบครัว

จากที่เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า พฤติกรรมและการกระทำของมนุษย์ทำให้เกิดคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วยแรงจูงใจ อุบนิสัย มโนทัศน์ และความรู้ เป็นสมรรถนะพื้นฐานของบุคคล เมื่อบุคคลแสดงเจตนาหรือความตั้งใจที่จะปฏิบัติงาน เขาจะมีความมุ่งมั่นพยายามแสดงพฤติกรรมการทำงาน และ สุดท้ายก็จะทำให้เกิดผลการปฏิบัติงานนั่นเอง เช่น ลักษณะด้านความมุ่งมั่นความสำเร็จ เป็นสิ่งที่ บุคคลแสดงเจตนาที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ เมื่อเขาต้องการประสบความสำเร็จ เขาก็ จะตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานให้มีความท้าทาย และเขาก็จะพยายามรับผิดชอบโดยปฏิบัติงานให้เสร็จ ในอนาคตผู้วิจัยเลือกปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านอัตมโนทัศน์ และลักษณะมุ่งอนาคต ทั้งนี้ พฤติกรรมของคนเรา ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบจากตัวแบบ เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆตัวเสมอ การเรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสภาพแวดล้อม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกัน และกระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบถือว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากที่สุดซึ่งตัวแบบมีทั้งตัวแบบที่เป็นสิ่งมีชีวิตและตัวแบบที่ไม่ใช่สิ่งมีชีวิตโดยตัวแบบทั้งสองประเภทนี้เป็นปัจจัยด้าน สภาพแวดล้อมซึ่งผู้วิจัยเลือกศึกษาตัวแบบที่เป็นสิ่งมีชีวิตจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง อาจารย์ และเพื่อนและบุคคลในสังคม ตัวแบบบิดามารดาวัดจาก การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพภายในครอบครัว ตัวแบบครูวัดจาก สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ด้านเพื่อนวัดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และด้านสังคมวัดจากการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพจากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพจากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล								ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม									
	อัตมโนทัศน์				ลักษณะมุ่งอนาคต				การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย				การสนับสนุนทางสังคม					
	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	การเห็นคุณค่าในตนเอง	แรงจูงใจ	การตัดสินใจ	อัตมโนทัศน์	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ลักษณะมุ่งอนาคต	การอบรมสั่งสอนของผู้ปกครอง	ความสามารภด้านเหตุผลของโลโก้	การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	สัมพันธภาพในครอบครัว	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	สภาพแวดล้อมในการเรียน	การรับสารเทศจากสื่อมวลชน	การสนับสนุนทางสังคม
กาญจนา เฉลิมพล (2555)	✓		✓									✓						
วิริญญา อรรถยุกติ (2543)	✓							✓				✓	✓	✓	✓			
ณัญญา ผาดจันทิก (2545)																		✓
สรนันท์ สุพรรณรัตนรัฐ (2546)								✓										✓
ภวิกา กลับประสิทธิ์ (2547)				✓		✓												
ชุติมา ไชยแสน (2547)					✓								✓					✓
อาจารย์ ช่างประดับ (2550)									✓	✓						✓		
นิลิตา อังกุล (2552)													✓					
ดวงกมล พรหมชัย (2553)												✓	✓					
ทัชชกร นาคประเสริฐ (2554)							✓						✓		✓			
ศศิวิมล เกลี่ยวทอง (2556)							✓	✓	✓			✓	✓		✓			✓
วณาพร สาชนะ (2555)							✓					✓		✓	✓	✓		
ฉันทนา วุฒิศิริพรรณ (2557)							✓					✓						

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งแบ่งออกเป็น ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบไปด้วย 1) อึดทนในทัศนคติ 2) ลักษณะมุ่งอนาคต และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบไปด้วย 1) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 2) สัมพันธภาพในครอบครัว 3) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู 4) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และ 5) การสนับสนุนทางสังคม โดยมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

ความหมายของอึดทนในทัศนคติ

โรเจอร์ (Roger, 1951: 136 อ้างอิงใน ศศิวิมล เกสียวทอง 2555) ได้ให้ความหมายของอึดทนในทัศนคติไว้ว่า หมายถึง เจตคติ ความเชื่อ ความรู้สึก การรับรู้ที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับบุคลิกภาพบุคลิกลักษณะ รูปร่าง ความสามารถ ตลอดจนคุณค่าของตนเอง

พรรณี ชูชัยเจนจิต (2541: 592-293) ได้ให้ความหมายของอึดทนในทัศนคติไว้ว่า หมายถึง ภาพของตนเอง ซึ่งเกิดจากความคิด ความรู้สึก เจตคติ การรับรู้การตีความเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ความสามารถและคุณค่าของตนเอง

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2544: 424) ได้ให้ความหมายของอึดทนในทัศนคติไว้ว่า หมายถึง การรับรู้ตนเอง ซึ่งหมายถึง การรับรู้ความรู้สึกทัศนคติ และความรู้เกี่ยวกับตนเองในด้านต่างๆ ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ทักษะต่างๆ รวมทั้งรูปร่างลักษณะทางด้านร่างกาย

เฮอรัลด์ (พรรณวดี จันทราช, 2544: 11; อ้างอิงจาก Hurlock, 1964) ได้ให้ความหมายของอึดทนในทัศนคติไว้ว่าหมายถึง เป็นการรับรู้ตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ด้านร่างกายรับรู้เกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาสุขภาพ ส่วนด้านจิตใจเป็นการรับรู้ความรู้สึกนึกคิด รับรู้การปรับตัวความเชื่อมั่นในตนเอง และอารมณ์ของตนเอง ซึ่งในแต่ละคนนั้นอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่เขาอยู่ด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า อึดทนในทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน ที่เกี่ยวกับตนเองทั้งทางสุขภาพร่างกายได้แก่ รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง การแต่งกาย และความแข็งแรงของร่างกายและจิตใจ ความสามารถและการได้รับการยอมรับด้านจิตใจ ได้แก่ มีความสุขในชีวิตซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่บุคคลได้รับ ซึ่งมีทั้งอึดทนในทัศนคติหรือทางบวก และอึดทนในทัศนคติที่ไม่ดีหรือทางลบ

ความสำคัญของอึดทนในทัศนคติ

จตุพร ลิ่มมั่นจริง (2549: 251-253) กล่าวว่า ความรู้สึกนึกคิดต่างๆ เกี่ยวกับตนเองและการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกตนเองนั้นเป็นจุดศูนย์กลางของจิตวิทยาวัยรุ่น ซึ่งเป็นแรงขับทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองไปอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับซูลลิแวน (Sullivan, 1993) และแมคแคนเดส

(McCandless. 1970) ที่มนุษย์มีการพัฒนาและรับเอารูปร่างของตนไปตามสภาพความสัมพันธ์ของบุคคล เพื่อให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองดีขึ้นโดยโรเจอร์ส (Roger. 1959) เชื่อว่าแต่ละบุคคลจะแสดง พฤติกรรมตามที่ตนนึกคิดเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นเช่นไร เช่น เชื่อว่าตนเองหน้าตาดี และแต่งกายทันสมัย พฤติกรรมก็จะแสดงออกมาในรูปที่เรามีดีไม่แพ้ใคร มีความมั่นใจ เพราะฉะนั้นความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับ ตนเองจึงแสดงบทบาทที่มีในการวางตัว และพรรณี ชูทัยเจนจิต (2538: 3) กล่าวว่า ถ้าบุคคลมีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองในทางบวกมองเห็นคุณค่าในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองในทางบวก เขาจะประพฤติปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างทัดเทียมกับตน เห็นคุณค่าในผู้อื่น เมื่อตนมีความรู้สึกเช่นนี้ กับผู้อื่น เขาก็จะได้รับการปฏิบัติตอบเช่นเดียวกัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมีอัตมโนทัศน์ในทางลบ มองเห็นตนเองต่ำต้อย ดูถูกตนเอง ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง เขาก็จะมีความรู้สึกเช่นเดียวกันนี้ให้กับผู้อื่น ผลที่ตามมาคือความขัดแย้งผู้อื่นไม่ชอบ การที่คนเราจะมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นที่ชอบพอของผู้อื่น มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้รับการยอมรับ หรือประสบผลสำเร็จ สิ่งสำคัญคือจากประสบการณ์จากผู้อื่น

สรุปได้ว่า อัตมโนทัศน์มีความสำคัญต่อบุคคลหากมีอัตมโนทัศน์ในตนเองในทางที่ดีก็จะส่งผลให้บุคคลมองตนเองในด้านที่ดี มีการปรับตัวไปสู่ความสำเร็จ นำพาความสงบสุข บุคลิกภาพที่ดีอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี หรือหากมีอัตมโนทัศน์ในตนเองในทางที่ไม่ดีก็จะส่งผลให้มองดูตนเองในด้านไม่ดี ดูถูกตนเอง มองตนต่ำต้อยต่ำ ไม่เห็นคุณค่าตนเอง ปฏิบัติต่อผู้อื่นไม่ดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

ฮาเมด (กลิ่นชบา คำரச 2550: 70; อ้างอิงจาก Hamed.1967: 225-229) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์และโครงสร้างของบุคลิกภาพกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นจำนวน 170 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบทดสอบวัดอัตมโนทัศน์ของเทนเนสซี (Tennessee Self-Concept- Scale) ผลการวิจัยพบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีอัตมโนทัศน์ดีจะมีการปรับตัวได้เหมาะสมกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีอัตมโนทัศน์ไม่ดี สำหรับแบบทดสอบของ มาร์ติเนค ไชโคว์สกี (Martinek Schicowski) และ เคอร์ติส (Curtis) ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่มีอัตมโนทัศน์สูงจะมีการพัฒนาความรู้ของตนเองดีขึ้นด้วย

จอห์น ไฮเวิร์ด ดันซิม (วาทีนี้ อึ้งเกลียง. 2552: 20 ;อ้างอิงจาก ปริศนา เกตตรา. 2544: 74) ศึกษาอัตมโนทัศน์ระหว่างเด็กที่มีปัญหาด้านความประพฤติกับเด็กชายที่มีปัญหาด้านความประพฤติกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชายอายุ 15-16 ปี จำนวน 100 คน ใช้แบบวัดมโนทัศน์ของเทนเนสซี ผลการวิจัยพบว่าเด็กชายไม่มีปัญหาด้านความประพฤติดีกว่าเด็กชายที่มีปัญหาด้านความประพฤติ

เยทส์ (ศศิวิมล เกลียวทอง 2555 ; อ้างอิงจาก Yates. 1975: 70-71) ได้ศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก Gifted ชั้นประถมศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสามสี่และห้าโรงเรียนเกรดเด็ก ที่มีพรสวรรค์วิเคราะห์ข้อมูลยังมาสำหรับการทดสอบอย่างมีนัยสำคัญความแตกต่างระหว่างคะแนน อัตมโนทัศน์โดยประสบความสำเร็จอย่างสัมฤทธิ์, เพศชายเพศหญิง, ระดับชั้นและการมีปฏิสัมพันธ์กลุ่มตัวอย่างเป็น 153 เด็กในภาคเหนือภาคกลางอำเภอพลอริดาโรงเรียน พวกเขาถูกระบุว่าเป็นพรสวรรค์ ผ่านการบริหารงานบุคคลของ Wechsler หน่วยสืบราชการลับขนาดสำหรับเด็ก - ปรับปรุง (Wechsler, 1974) เกณฑ์ระดับตั้งอยู่ที่ไอคิวเต็มขนาดเท่ากับหรือสูงกว่า 125 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวัดจาก การบริหารงานบุคคลของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลากหลาย (Jastak และ Jastak, 1925). เด็กที่มีพรสวรรค์ที่ได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสองปีที่ผ่านมาดีกว่าที่คาดในระดับประถมศึกษาปีที่วัดนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีตามที่กำหนดไว้ และพบว่าคะแนนอัตมโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสำหรับสตรีที่เป็นตัวอย่างและหญิงที่ประสบความสำเร็จเมื่อความแตกต่างระหว่างกลุ่มของตัวเอง โดยผู้ที่ประสบความสำเร็จโดยไม่คำนึงถึงของเพศหรือเกรดที่ได้รับมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มที่มีอัตมโนทัศน์คะแนนต่ำมีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในด้านอัตมโนทัศน์พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างเพศแต่ผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จจะมีคะแนนอัตมโนทัศน์ที่ดีอย่างต่อเนื่องมากขึ้นกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งหมด

อมร กุลด้วง (2551: 80) บทบาทของบิดา และอัตมโนทัศน์ ที่มีอิทธิพลต่อบทบาททางเพศตามการรับรู้ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร. พบว่าบทบาททางเพศของนักเรียนชาย มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับลำดับที่การเกิดของบุตร อายุ ของบิดา และระดับการศึกษาของบิดา แต่นักเรียนชาย ในโรงเรียนชายล้วนนั้นพบว่า บทบาททางเพศของนักเรียนชายมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 กับอายุบิดา และนักเรียนชายในโรงเรียนสหศึกษานั้นพบว่า บทบาททางเพศของนักเรียนชายในโรงเรียนสหศึกษามีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 กับลำดับที่การเกิดของ บุตร อายุ ของบิดา และระดับการศึกษาของบิดา บทบาทของบิดา อิทธิพลจากเพื่อน อิทธิพลจากสื่อ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กับบทบาททางเพศของนักเรียนชาย โดยพบในกลุ่มรวมและกลุ่มโรงเรียนสหศึกษาและตัวแปรอัตมโนทัศน์ด้านการเรียน ด้านความสัมพันธ์ และด้าน อารมณ์ บทบาทของบิดาต่อบทบาททางเพศชาย อิทธิพลจากสื่อ และอิทธิพลจากครู สามารถร่วมกัน ทำนายบทบาททางเพศของนักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 37.5

วาทีนี อึ้งเกลี้ยง (2552: 80-81)พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนบ้านค้าย อำเภอบ้านค้าย จังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 มี 7 ปัจจัยได้แก่ อายุ ระดับชั้น: ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นิสัยการเรียน บุคลิกภาพสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับอาจารย์ และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

วนาพร สาขนะ (2553) ศึกษาเปรียบเทียบ ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และเพื่อวิเคราะห์จำแนกประเภทปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีทักษะชีวิตสูงและต่ำกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่กำลังศึกษาในปี การศึกษา 2553 ในจังหวัดอุดรธานีที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวน 572 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) แบบวัดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิต 8 ตอน คือ แบบวัดสุขภาพจิต แบบวัดอัตมโนทัศน์ แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว แบบวัดการอบรมเลี้ยงดู แบบวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน แบบวัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน แบบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การรับสารนิเทศจากสื่อมวลชนและ 2) แบบวัดทักษะชีวิต การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์จำแนก กลุ่ม (Discriminant Analysis) ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรในกลุ่มนักเรียนที่มีทักษะชีวิตแตกต่างกัน ระหว่าง กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำพบว่า ตัวแปร สุขภาพจิต อัตมโนทัศน์ สัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพกับเพื่อน สภาพแวดล้อมทางการเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและการรับสารนิเทศ จากสื่อมวลชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรที่สามารถจำแนกนักเรียนที่มีทักษะชีวิตในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำมี 5 ตัวแปร ประกอบด้วย สัมพันธภาพกับเพื่อน (X5) สภาพแวดล้อมทางการเรียน (X6) อัตมโนทัศน์ (X2) สุขภาพจิต (X1) และการรับ สารนิเทศจากสื่อมวลชน (X8) สามารถทำนายการเป็นสมาชิกของกลุ่มนักเรียนที่มีทักษะชีวิตแตกต่างกันได้ถูกต้องร้อยละ 74.10 ซึ่งได้สมการจำแนกกลุ่ม (Discriminant Function)

สัจจา ประเสริฐกุล (2551: 101 –103) ศึกษาเชิงเปรียบเทียบคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่มีระดับอัตมโนทัศน์และประสบการณ์ชีวิตแตกต่างกันพบว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีความคิดเชิงบวกค่อนข้างสูง นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความคิดเชิงบวกค่อนข้างสูง นักเรียนมีระดับอัตมโนทัศน์ในกลุ่มสูงและกลุ่มปานกลางมี ความคิดเชิงบวกค่อนข้างสูง ส่วนนักเรียนที่มีระดับอัตมโนทัศน์ในกลุ่มสูงและกลุ่มปานกลางมีความคิดเชิงบวกค่อนข้างสูง ส่วนนักเรียนที่มีระดับอัตมโนทัศน์กลุ่มต่ำมีความคิดเชิงบวกปานกลาง นักเรียนที่มีประสบการณ์ชีวิตทางลบมีความคิดเชิงบวกปานกลาง ส่วนนักเรียนที่มีประสบการณ์ชีวิตทางบวกมีความคิดเชิงบวกค่อนข้างสูง นักเรียนที่มีระดับอัตมโนทัศน์ในกลุ่มสูง

มีความคิดเชิงบวกสูงกว่านักเรียนที่มีระดับอัตมโนทัศน์ในกลุ่มอัตมโนทัศน์ในกลุ่มปานกลางและกลุ่มต่ำตามลำดับ นอกจากนี้ ความคิดเชิงบวก มีแนวโน้มสูงขึ้นตามระดับ อัตมโนทัศน์จากกลุ่มต่ำสู่กลุ่มปานกลางและกลุ่มสูงอย่างชัดเจน และปฏิสัมพันธ์แบบ 2 ปัจจัยที่เกิดจากตัวแปรเพศกับระดับอัตมโนทัศน์ และเพศกับประสบการณ์ชีวิต ไม่ส่งผลร่วมกันต่อความคิดเชิงบวกของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4

ศศิวิมล เกลียวทอง (2556) ศึกษาความสัมพันธ์และค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพภายในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำนวน 786 คน ซึ่งได้จากวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามทักษะชีวิต แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .927 .771 .877 .901 .919 .893 .797 และ .887 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression: MR)

จากงานวิจัยข้างต้น พบว่าผู้ที่มีอัตมโนทัศน์ที่ดีหรือทางบวก ประสบความสำเร็จดีกว่าผู้ที่มีอัตมโนทัศน์ไม่ดีหรือทางลบ โดยปัจจัยที่สัมพันธ์กับอัตมโนทัศน์ ได้แก่ อายุ ระดับชั้นอิทธิพลของสื่อ ลักษณะมุ่งอนาคต สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับสมาชิกในครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ อิทธิพลจากครู และอิทธิพลจากเพื่อน

ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

มิสเชล (มนทกานต์ ทรัพย์แก้ว, 2543: 8; อ้างอิงจาก Mischel, 1974) ได้ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่า หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่า หรือมากกว่าที่จะได้รับในปัจจุบันมีการวางแผนเพื่อ ปฏิบัติและควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นตอนตามาแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตนต้องการในอนาคต ซึ่งดำเนินการปฏิบัติตามแผนนี้เป็นระยะเวลาสั้นกว่าบรรลุผล หรือจะต้องทำเป็นจำนวนหลาย ครั้งซึ่งเป็นการควบคุมตนเองให้ละเว้นการกระทำบางอย่างในระยะเวลาหนึ่งจนกระทั่งได้ผล

เซกจินเนอร์ (Seginaer. 1991: 224-237; อ้างอิงจาก จุฑามาศ ชื่นจิตร. 2550: 10) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่า หมายถึง ความสำเร็จของแต่ละบุคคลสำหรับการพยากรณ์อนาคต ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน ความปรารถนา ความหวังและความกลัวเกี่ยวกับความเป็นไปได้ ของเหตุการณ์และประสบการณ์ต่างๆ ที่สำคัญ รวมทั้งจินตนาการในอนาคตของแต่ละบุคคล ความต้องการ ค่านิยมของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวกับการจูงใจด้านอารมณ์และคุณสมบัติด้านสติปัญญา

เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ (2544: 9) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่า หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์อนาคตของบุคคล สามารถตัดสินใจเลือกกระทำได้อย่างเหมาะสมในปัจจุบันเพราะเล็งเห็นผลดีที่จะตามมาในอนาคต และหลีกเลี่ยงไม่กระทำสิ่งที่จะส่งผลเสียแก่ตนเองและผู้อื่นในอนาคตสามารถแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคตของตนเองได้รู้จักรอคอย ผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และมีความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิตอนาคต

จากข้อความข้างต้น สรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตได้ว่า หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตข้างหน้า เกี่ยวกับการศึกษาและการ ประกอบอาชีพในอนาคตตามที่มุ่งหวังทั้งผลดี ผลเสียที่เกิดจากการกระทำในปัจจุบันของตนเอง และสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรอรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่เกิดขึ้นในอนาคต

ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่นๆ (2529 : 100; อ้างอิงจาก จุฑามาศ ชื่นจิตร. 2550: 11) กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มุ่งอนาคตและสามารถควบคุมตนเองได้ คือ 1) สามารถคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของอนาคตและตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม 2) หาแนวทางแก้ปัญหาและ วางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต 3) รู้จักการปฏิบัติให้เกิดการอดได้อย่างเหมาะสม 4) สามารถให้รางวัลและลงโทษตัวเองเมื่อกระทำไม่เหมาะสม นอกจากนี้ สุนิสา สิริวิพันธ์ (2541: 47) ยังกล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคตช่วยให้นักเรียนสามารถเตรียมความพร้อมให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างมีความสุขเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดีและเป็นลักษณะหนึ่งที่จะทำให้บุคคลมีความเพียรพยายาม เป็นลักษณะสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

จากข้อความข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตได้ว่า เป็นความสามารถคาดการณ์ไกลว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ความเชื่อว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นอาจเกิดกับตนได้เช่นเดียวกับที่จะเกิดกับคนอื่นและเชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดใน

อนาคตมีคุณค่าหรือมีความสำคัญที่ไม่ลดลงวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคตของตนเอง ได้รู้จักรอคอย ผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และมีความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิตอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

งานวิจัยต่างประเทศ

เนอร์มี (นนทกานต์ ทรัพย์แก้ว. 2543: 70; อ้างอิงจาก Nurmi. Jari – Erilk. 1988) ได้ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเยาวชนฟินแลนด์ที่มีอายุ 11 ถึง 15 ปี พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา กับบุตร มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่น โดยที่การควบคุมของบิดามารดาที่มีต่อบุตรอายุ 11 ปี จะลดทาทางในเรื่องการวางแผนกิจกรรมในอายุ 11 และ 15 ปี โดยเฉพาะเพศหญิง ในขณะที่การควบคุมของบิดามารดาที่มีต่อบุตรอายุ 15 ปี จะไม่มีอิทธิพลต่อการคิดของวัยรุ่น ในทางตรงกันข้ามการกบฏปัญหาในครอบครัวเมื่ออายุ 15 ปี จะเพิ่มระดับการมองโลกในแง่ดี การวางแผน และความสามารถในการกระทำให้เป็นจริงในอนาคตได้

โรบินสัน (กนกวรรณ อุ๋นใจ. 2535: 38 ; อ้างอิงจาก Robinson. 1991) ได้ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนเกรดที่ไม่เคยถูกจำคุกกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเกรดที่เคยกระทำความผิด 2 ครั้ง หรือ มากกว่า 2 ครั้งขึ้นไป แต่ไม่ถูกฟ้องทางกฎหมาย จำนวน 48 คน พบว่าเด็กเกรดจะมองอนาคตในระยะสั้นและมีลักษณะมุ่งอนาคตน้อย นอกจากนี้ ยังพบว่าความวิตกกังวลไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต

งานวิจัยในประเทศ

เนตรชนก พุ่มพวง (2546:74) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 มีตัวแปร 8 ตัวแปร ได้แก่ ระดับชั้นที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์บุคลิกภาพ ทักษะคิดต่อการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง สิ่งแวดล้อมทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และตัวแปรที่มี ความสัมพันธ์ทางลบกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ตัวแปร คือ ระดับชั้นที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

พรธชา พุ่มจำปา (2548 : 87-88) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการบำบัดของวัยรุ่นที่เข้ารับการรักษาในคลินิกยาเสพติด สำนักงานอนามัยกรุงเทพมหานคร พบว่าวัยรุ่นที่เข้ารับการบำบัดมีลักษณะมุ่งอนาคตและการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับสูง โดยพบว่าลักษณะมุ่งอนาคตไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม

การบำบัดแต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างพฤติกรรมบำบัดกับผลการบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ปัทมา วรรณลักษณ์ (2549: 95-97) ศึกษาพัฒนาการทักษะชีวิตนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาคหกรรมที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่างลักษณะกัน พบว่า นักเรียนส่วนมากมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง คิดเป็นร้อยละ 61.34 ของนักเรียนทั้งหมด รองลงมาเป็น ลักษณะมุ่งอนาคตกลาง คิดเป็นร้อยละ 37.83 และลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ คิดเป็นร้อยละ 0.83 และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 และปีที่ 3 มีทักษะชีวิตด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่านักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ในขณะที่นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 มีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและด้านการจัดการกับความเครียด ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างชั้นปี

จุฑามาศ ชื่นจิตร์ (2550: 62-63) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.01 มี 7 ปัจจัยได้แก่ อายุ ระดับชั้นการศึกษาปีที่ 4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการเรียน ความคาดหวังของ ผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 มี 3 ปัจจัยได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ของนักศึกษา และสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนิสิต อายุของนิสิต สามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตได้ถึงร้อยละ 66.1

จากงานวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ได้แก่ อายุ รายได้ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว บุคลิกภาพ ทักษะชีวิตต่อการเรียนรู้การควบคุมตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักเรียน

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม มีกรอบแนวคิดนำมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ของบันดูรา (Bandura, 1969 p.1971 อ้างอิงใน ทองเหลือ แยมศิริ 2556 หน้า 41) บันดูรามีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ จึงเรียกการสังเกตว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ” และเนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆตัวเสมอ การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมซึ่งทั้งผู้เรียนและสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกัน พฤติกรรมของคนเรา ส่วนมากจะเรียนรู้โดยการสังเกต หรือเรียนจากตัวแบบ สำหรับตัวแบบไม่จำเป็นต้องเป็นตัวแบบที่มีชีวิตเท่านั้น แต่อาจเป็นตัวแบบสัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบที่เห็นในโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ หรือเป็นรูปภาพการ์ตูนหนังสือก็ได้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม จำนวน 5 ด้าน คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพภายในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการสนับสนุนทางสังคม โดยมีเหตุผลในการเลือกตัวแปรดังนี้

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ถัน แพเพช (สุมาลี เปลียนพันธ์. 2553: 16; อ้างอิงจาก ถัน แพเพช 2517: 6-7) วิธีการ ที่พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม พ่อแม่มีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไปและเข้มงวดกวดขันจนเกินไป รู้จักยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็น ของเด็ก ให้ความร่วมมือเมื่อมีโอกาสอันเหมาะสม

โรเจอร์ (อรนุ ชลสิทธิ์. 2542: 32; อ้างอิงจาก Rogers. 1972) หมายถึง วิธีการปฏิบัติของ บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ทำให้บุตรรู้สึกว่าคุณเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ไม่ตามใจ หรือ เข้มงวดจนเกินไป บิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่นมีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง และให้ความร่วมมือกับเด็กตามโอกาสอันควร

เฮอร์ลอค (อรรรณ พานิชปฐมพงศ์. 2542: 24; อ้างอิงจาก Herlock. 1984: 102-103) ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยว่า หมายถึง การอบรมเลี้ยงดู ที่บุตรรู้สึกว่าคุณเองได้รับการตามใจต่อตนเองอย่างยุติธรรม บิดามารดาที่มีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไปและเข้มงวดกวดขันจนเกินไปยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตรให้ความร่วมมือตามโอกาสอันควร

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการที่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิดนักเรียนปฏิบัติต่อนักเรียน ที่ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ได้รับความช่วยเหลือได้รับความรักความอบอุ่น ตอบสนองความต้องการทางกายและใจ การสนับสนุน และการอธิบายด้วยเหตุผล ได้รับการยอมรับและยกย่อง มีอิสระในการทำกิจกรรมการตัดสินใจ ยอมรับในความสามารถและความคิดของนักเรียน ให้คำแนะนำสั่งสอนในด้านการ ใช้คำพูดการปฏิบัติ ตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีความเสียสละกล้าแสดงออก มีความเมตตา ยอมรับ ความผิด เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ เพื่อให้นักเรียนเจริญเติบโตเป็นคนดีของสังคม

ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

การปลูกฝังคุณสมบัติอันสำคัญให้แก่บุคคล ถือเป็นบทบาทหน้าที่อันสำคัญของสังคมซึ่งจะต้องรับบทบาทหน้าที่นี้ โดยมีตัวแทนของการถ่ายทอดทางสังคม เช่นครอบครัว โรงเรียน สถาบันทางการศึกษา และชุมชน เป็นต้น ซึ่งการปลูกฝังทักษะชีวิตนั้นต้องปลูกฝังตั้งแต่ ช่วงต้นของชีวิตและเมื่อก้าวถึงการอบรมสั่งสอน การขัดเกลาทางสังคม ก็ต้องเริ่มตั้งแต่การอบรมเลี้ยงดู ทั้งนี้เพราะการอบรมเลี้ยงดู นับเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลเรียนรู้และรับเอาค่านิยม ความรู้สึก ความเชื่อและระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นเข้ามาไว้ในตนจนกลายเป็นลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ โดยการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับ ลักษณะจริยธรรม (นิรมล แจ่มจำรัส. 2548:25-28; อ้างอิงจากดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันต์. 2520: 22-34) โดยการอบรมเลี้ยงดูมีหลายแบบโดยแบบที่ส่งผลให้มีพัฒนาการทางจิตใจ ของเด็กดีที่สุด คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยซึ่งมีองค์ประกอบหลายประการ ที่สำคัญคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมปานกลางค่อนข้างน้อย และการให้เหตุผล ในการฝึกนิสัยเด็ก การใช้วิธีการชมเชยมากกว่าการลงโทษ และเมื่อจำเป็นต้องลงโทษจะเลือกลงโทษ ทางจิตมากกว่าทางกาย ซึ่งการลงโทษทางจิตส่งผลต่อการพัฒนาลักษณะต่างๆ ทางจริยธรรมทั้งสิ้นจึงทำให้คาดได้ว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่นๆ

สรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการหนึ่งของการถ่ายทอดทางสังคมซึ่งเป็นวิธีการในการขัดเกลาบุคคลให้มีลักษณะที่สังคมต้องการ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญ คือ บิดาหรือมารดา วิธีการอบรมสั่งสอนนี้ ทำให้เกิดการก่อตัวคุณลักษณะและพฤติกรรมที่เป็นพื้นฐานของบุคคลและนำไปสู่บุคลิกภาพและ ลักษณะนิสัยที่ถาวรในตัวบุคคลต่อไป โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะสามารถส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กมีจริยธรรมที่ดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย งานวิจัยต่างประเทศ

ไซมอน และคอนเจอร์ (อัจฉรา ประเสริฐสุน. 2552: 25; อ้างอิงจาก Simon & Conger. 2007) ศึกษาความสัมพันธ์ของการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันระหว่างพ่อกับแม่ที่มีต่อรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวที่มีต่อวัยรุ่น โดยเป็นการเก็บข้อมูลในระยะยาว จากกลุ่มตัวอย่าง 451 ครอบครัว ซึ่งมีเด็กที่กำลังเรียนอยู่ในเกรด 8 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อหาวิธีการอบรมเลี้ยงดูจาก 4 แบบ รวมถึงการศึกษา รูปแบบการเลี้ยงดูของแต่ละคนผสมผสานกับการอบรมเลี้ยงดู 4 รูปแบบ ประการสุดท้ายเพื่อศึกษาว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อพฤติกรรมต่างๆ ของวัยรุ่น ได้แก่ พฤติกรรมการกระทำผิด และภาวะ ซึมเศร้า ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเลี้ยงดู ส่วนใหญ่ในครอบครัวจะมีความสอดคล้องกันกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อและแม่ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ให้ผลทางบวกต่อวัยรุ่นมากที่สุด และสามารถปกป้องเด็กจากสิ่งเลวร้ายต่างๆ

งานวิจัยในประเทศ

อรนุ ชสุธิสังข์. (2542: 48) ที่ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุ กับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ตามเพศของผู้อบรมเลี้ยงดู อายุของผู้สูงอายุ ที่อบรมเลี้ยงดู มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่ไม่แตกต่างกัน นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำ

จันทจิรา เสถียร (2551: 111-112) ศึกษาความถนัดทางการเรียนด้านภาษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการอบรมสั่งสอนของครูที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่าค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคัลระหว่างชุดตัวแปรอิสระด้านความถนัดทางการเรียนภาษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการอบรมสั่งสอนของครู กับชุดตัวแปรตามด้านความสามารถในการแก้ปัญหาด้านสังคมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีค่าสหสัมพันธ์ .560, .092 และ .053 ตามลำดับ

จากงานวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีอยู่หลายรูปแบบ โดยการอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อ พฤติกรรมก้าวร้าว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีวินัยในตนเอง และความ รับผิดชอบ ในลักษณะที่แตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพภายในครอบครัว

ความหมายของสัมพันธภาพภายในครอบครัว

ซิคเกอริง (อาจารย์ ช่างประดับ. 2550: 10; อ้างอิงจาก ghickering. 1969: 94) ได้ให้ ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง การที่บุคคล มีความอดทนที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นและมีการเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาตนเองไปสู่การพึ่งพาซึ่งกัน และกัน ซึ่งการอดทนที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ได้แก่ ความสามารถยอมรับความแตกต่างของบุคคล อื่นได้ และ การมีน้ำใจกว้าง การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนการให้และการรับ

นิตยา คชภักดี (2545: 9) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัวว่า หมายถึง การ เกี่ยวข้องปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวที่เพิ่มความผูกพัน เคารพรัก และเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งประเมินได้จากพฤติกรรม การสื่อความหมาย มีส่วนร่วมปรึกษาหารือ ตัดสินใจ และทำกิจกรรม ใน บรรยากาศที่สงบสุข

เล็ก สมบัติ (2549: 18) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพภายในครอบครัวว่า หมายถึง ความรัก ความเข้าใจ ความผูกพัน ฯลฯ ซึ่งเป็นอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ ที่สมาชิกในครอบครัวมี ให้ต่อกัน มีความแน่นแฟ้นของระบบครอบครัวก่อให้เกิดการเกื้อกูลและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ระหว่างสมาชิก อาจกล่าวได้อีกอย่างว่าเป็นการร่วมทุกข์ร่วมสุข

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่าสัมพันธภาพภายในครอบครัว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ในครอบครัว และเครือญาติ หรือบุคคลอื่นๆ ที่อาศัยรวมอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน โดยใช้เวลาในการ ทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ร่วมกัน มีการสนทนาพูดคุย ปรึกษาหารือกัน มีการแสดงออกซึ่งความรัก เอื้ออาทรต่อกันทั้งทางกาย วาจา และใจ และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ซึ่งอาจจะเป็นสัมพันธภาพทั้งที่ดีหรือไม่ดีก็ได้

ความสำคัญของสัมพันธภาพภายในครอบครัว

จิราพร ชมพิบูล (2552: 14) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพภายในครอบครัวว่า เป็น ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวญาติพี่น้อง หรือบุคคลอื่นๆ ที่อยู่ร่วมกันในครัวเรือน เดียวกัน โดยมีการปฏิสัมพันธ์ การพูดคุย การแสดงออกซึ่งความรัก และการทำกิจกรรมอื่นๆ ร่วมกันอาจจะมีทั้งสัมพันธภาพที่ดีและไม่ดี นอกจากนี้ ศิริกุล อิศรานุรักษ์ (2542: 25-28) ได้กล่าว ว่าสัมพันธภาพที่ดีนั้นจะ ช่วยให้สมาชิกติดต่อสื่อสารกันได้ดี มีความสุข ช่วยให้มีความศรัทธาต่อ ศาสนา มีการฝึกให้อดทน มีสติ ให้อภัย และช่วยเหลือคนในสังคม แต่หากมีสัมพันธภาพที่ไม่ดี จะ

ส่งผลลบต่อสมาชิกทุกคน ได้แก่ ขาดความสุขในครอบครัว ไม่มีความปรองดอง ขาดความเป็นมิตร ก่อให้เกิดการห่างเหินนำไปสู่การแตกแยกใน ครอบครัว มีผลเสียต่อบุคลิกภาพและสุขภาพของสมาชิก ก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น การเที่ยวเตร่ การติดยาเสพติดและเล่นการพนัน เป็นต้น

สรุปได้ว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีอิทธิพลในการสร้างความรัก ความไว้วางใจ ซึ่งกันและกันส่งผลให้เกิดความสุข ความมั่นคงทางจิตใจ และยังช่วยในการแก้ปัญหาต่างให้เกิดความสำเร็จในชีวิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว

งานวิจัยต่างประเทศ

ยูโซฟ (เกศศิริ บุญญะอดิชาติ. 2540: 34 ; อ้างอิงจาก Yusof. 1984) ทำการศึกษาเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 3 ตัว คือ การสื่อสารของบิดามารดากับบุตรวัยรุ่น มโนภาพแห่งตนของบุตรวัยรุ่น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของนักเรียนระดับ 8 จาก โรงเรียนมัธยมในประเทศมาเลเซีย จำนวนทั้งสิ้น 341 คู่ ผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารของบิดามารดา กับบุตรวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับมโนภาพแห่งตนของบุตรวัยรุ่น และการสื่อสารของบิดามารดากับ บุตรวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยในประเทศ

นุชลดดา โรจนประภาพรธน (2541: 99) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

สาวิตรี ทยานศิลป์ (2541: 70) พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว คือ ความสัมพันธ์กับพ่อ และแม่ ความใกล้ชิดผูกพันกับครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น

กนิษฐา พรธนเชษฐ์ (2548: 68-69) ศึกษาลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพในหน่วยงาน และความเครียดของอาจารย์ในโรงเรียนสาธิต พบว่า อาจารย์หญิงมีสัมพันธภาพในครอบครัวดีกว่าอาจารย์เพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพในหน่วยงานของอาจารย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.01 และสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดของอาจารย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.01

สมิธ วุฒิสวัสดิ์ (2552) การศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนปัญญทรัพย์ดินแดง พบว่านักเรียนช่วงชั้น 2 มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เหมาะสมที่สุดและปัจจัยด้านตัวที่มีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ

ระดับของชั้นปี ที่ระดับ.05 และปัจจัยด้านครอบครัว ที่มีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียน ได้แก่ สถานภาพ ครอบครัวต่างก็มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิราพร ชมพิกุล(2552: 56) ได้ศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวไทย พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวไทย วัดจากความผูกพันทางอารมณ์ที่สมาชิกมีต่อกัน ความร่วมมือ และการปรับตัวของสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นแบบสมดุล โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสมดุลมากกว่าภาคอื่น เมื่อวัดสัมพันธภาพในครอบครัว 4 ด้าน คือ การใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน การพูดคุย การปรึกษาหารือ และตัดสินใจเรื่องต่างๆ การแสดงออกซึ่งความรักเอื้ออาทรทั้งทางกายและใจ และการ ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับกลาง ส่วนสัมพันธภาพดีและไม่ดีสัดส่วน พอๆ กันแต่ถ้าแยกสัมพันธภาพในครอบครัวแต่ละภาค พบว่าสัมพันธภาพที่ดีพบมากในภาคเหนือ ส่วนสัมพันธภาพที่ไม่ดีพบมากที่ภาคใต้

จากงานวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวได้แก่ การสร้างมโนภาพแห่งตน และการเห็นคุณค่าในตน เพศ ระดับชั้นปี สถานภาพครอบครัวโดยมีความสัมพันธ์กันทางบวก และสัมพันธภาพในครอบครัวยังมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดของอาจารย์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

เบค (วาทีนี อึ้งเกลี้ยง 2552: 44; อ้างอิงจาก Back. 1970) ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูว่า ผู้เรียนมีความต้องการให้ผู้สอนมีไมตรีจิตและให้ความอบอุ่น ถ้าผู้สอนตอบสนองความต้องการแล้ว จะทำให้ผู้เรียนรับรู้ผู้สอนไปในทางที่ดี มีกำลังใจ และได้รับความสำเร็จในการเรียน

พรณี ชูชัยเจนจิต (2532: 316) ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู คือ การที่ครูมีเมตตากรุณาเห็นอกเห็นใจนักเรียน สนใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง หรือเลือกที่รักมักที่ชังตลอดจนมีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน ทำให้นักเรียนรักที่จะเรียน และทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนด้วย

อรรรถพล ระวิโรจน์ (2547: 11) ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูว่า หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติตัวของครูประจำชั้นที่แสดงกับนักเรียน ซึ่งทำให้ นักเรียนเกิดความรู้สึกในทางที่ดีและไม่ดีต่อครู รวมถึงบรรยากาศในการเรียนการสอน ซึ่งมี 4 ด้าน ดังนี้

1. การให้ความรัก ความเข้าใจ หมายถึง การปฏิบัติของครูในด้านการให้ความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่ ความใกล้ชิดสนิทสนม

2. การส่งเสริมให้กำลังใจ หมายถึง การปฏิบัติตัวของครู ในการส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียน เช่น การยิ้มแย้มแจ่มใส การให้รางวัล

3. การลงโทษอย่างมีเหตุผล หมายถึง การปฏิบัติตัวของครูในด้านการใช้คำพูด กริยาท่าทาง การให้อภัยการลงโทษอย่างมีเหตุผล

ถัญญา ผาดจันทีก (2545: 6) ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูว่า หมายถึง การปฏิบัติตนของครูและนักเรียนที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ ความสนใจและใส่ใจของครูที่มีต่อนักเรียน ความสัมพันธ์ที่ดีทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึก เป็นกันเอง และมีบรรยากาศแห่งความอบอุ่น

1. การปฏิบัติตนของครูที่มีต่อนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การให้ความรัก ความสนใจเอาใจใส่ตัวเอง การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษาและชี้แนะแก่นักเรียนและด้านส่วนตัว

2. การปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีอยู่ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ ความเคารพเชื่อฟัง ความสนใจและตั้งใจในสิ่งที่ครูสอน แสดงความเห็นในด้านการเรียน มีความไว้วางใจที่สามารถปรึกษาครูทั้งด้านการเรียนและเรื่องส่วนตัว

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติตนระหว่างครูและนักเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน ที่แสดงให้เห็นถึงความรักเอาใจใส่การส่งเสริมให้กำลังใจ ความใกล้ชิดสนิทสนม ความยุติธรรม การลงโทษอย่างมีเหตุผล ความสามารถในการอธิบายบทเรียน และการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ในกระบวนการเรียนการสอนนั้น ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยให้เกิดคุณภาพทางการศึกษาได้ ดังที่นิภาพ พรุ่งโรจน์ (2549: 93-95) ได้กล่าวถึงทัศนคติและความเชื่อของครู ที่มีต่อการสนับสนุนให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกวดวิชา พบว่า ครูมีทัศนคติทางบวกต่อการสนับสนุนให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนกวดวิชา และครูมีความเชื่อในผลของการสนับสนุนให้นักเรียนกวดวิชาทั้งผลดีและผลเสีย นอกจากนี้อรรรถพล ระวีโรจน์ (2547: 61) ได้กล่าวว่าคุณค่าของ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน หากไม่ได้รับการพิจารณาอย่างละเอียดแล้วอาจถูกมองข้ามใน ความสำคัญสิ่งหนึ่งอาจมาจากความคิดที่เรามักจะคิดกันว่าครูมีหน้าที่สอนนักเรียนมีหน้าที่รับความรู้แต่สิ่งที่โยงโยให้เกิดคุณค่าที่แท้จริงในกระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างตัวครูและนักเรียนนั่นคือ สัมพันธภาพ ดังนั้นเราคงต้องดูบริบทแวดล้อม ว่ามีอิทธิพลที่เอื้อต่อการสนับสนุนหรือทำลายสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนอย่างไร จะได้หาวิธีแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา นักเรียน ให้เป็นผู้ที่มีความดี ความรู้เกิดการเห็นพ้องต้องกัน เชื่อฟังและปฏิบัติตามในการเรียนรู้ และการใช้ประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

งานวิจัยต่างประเทศ

ทิตแมน (ศศิวิมล เกลียวทอง ,2555 อ้างอิงถึง Tiedman. 1942: 657-664) ศึกษาสัมพันธภาพนักเรียนกับครู พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาไม่ชอบครูเผด็จการ ข่มขู่ใจร้าย ไม่เห็นอกเห็นใจ และสอนแบบใช้อำนาจ

ลูวิส (ศศิวิมล เกลียวทอง ,2555 อ้างอิงถึง Lewis. 1989) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “Relationship Between Teachers and Students Regarding Attitudes and Values of Democracy” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและทัศนคติที่เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องมาจากสัมพันธภาพของครูและนักเรียนใน ด้านของภาวะการเป็นพลเรือน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าทั้งสองกลุ่มเห็นว่าสิทธิในการออกเสียงเป็นสิทธิพิเศษ และมีความคิดเห็นตรงกันว่าครูมีบทบาทหน้าที่ในการสอนหลักประชาธิปไตยและประวัติศาสตร์อเมริกัน ในทุกระดับชั้น

งานวิจัยในประเทศ

อรรถพล ระวีโรจน์ (2547: 129-131) ศึกษาทัศนคติต่อหลักการประชาธิปไตยของพ่อ แม่ และครูประจำชั้นสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพ่อแม่ และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูประจำชั้นที่มีต่อพฤติ กรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหศึกษา ในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ครูที่ประจำชั้นมีระดับการศึกษาสูง มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่มีครูประจำชั้นมีระดับการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับพ่อแม่และครูประจำชั้นสูง มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับพ่อแม่และครูประจำชั้นต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และทัศนคติต่อหลักการประชาธิปไตยของพ่อ สามารถทำนายและร่วมทำนายพฤติกรรม ประชาธิปไตยของนักเรียนระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

จากงานวิจัยพบว่า สัมพันธภาพของครูประจำชั้นกับนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมประชาธิปไตย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

เมดินสัน (วาทีนี อึ้งเกลี้ยง. 2552: 46; อ้างอิงจาก Medison. 1985) ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนว่า เพื่อนเป็นสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยมีส่วนสำคัญให้บุคลิกภาพ ของนิสิตเปลี่ยนแปลงไป

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2534: 10) กล่าวถึง ความหมายของสัมพันธภาพว่า สัมพันธภาพ เป็นความเกี่ยวข้องกับมนุษย์ที่มีต่อกัน โดยทางตรงและทางอ้อม มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันมีความ สามีคึกกัน ยอมรับนับถือ ตลอดจนการปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของสถาบันและวัฒนธรรมเดียวกัน มีการสืบทอดเจตนาธรรม จนเกิดเป็นสังคมขึ้นความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของมนุษย์เข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม

ณัฏญา ผาดจันท์ก (2545: 6) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนแสดงต่อเพื่อนที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพากันและกันการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางการเรียน ความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมกันทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

สุเมธ พงษ์ภคตรา (2553: 11) สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง พฤติกรรม การปฏิสัมพันธ์ตอบโต้ระหว่างบุคคล เพื่อทำการรู้จักเพื่อให้ได้มาซึ่ง ความรักใคร่ ความเข้าใจอันดีต่อกันอันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันของบุคคล รวมทั้งสังคม ทำให้เกิดการปรับตัวทางสังคม ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพในสิทธิผู้อื่น รู้จักการให้และยอมรับ พึ่งพาซึ่งกันและกัน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเกี่ยวข้องกัน มีการปฏิสัมพันธ์ตอบโต้ระหว่างบุคคล นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลได้

ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

การสร้างสัมพันธภาพวัยรุ่นจะชอบเพื่อนที่สนใจ บุคลิกภาพและลักษณะนิสัย อารมณ์คล้ายคลึงกับตน โดยการพัฒนาสัมพันธภาพแต่ละคนมีวิธีการที่แตกต่างกัน การที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนที่ดี จะช่วยให้มีพัฒนาการด้านการสื่อสาร การทำกิจกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดีในอนาคต (วิไลวรรณ ศรีสงคราม: และคณะ. 2549: 66-67) นอกจากนี้การที่บุคคลที่มีความเชื่อว่าบุคคลแต่ละคนประกอบด้วยลักษณะ และความต้องการทางเคมี สรีระวิทยา และด้านสัมพันธภาพ เป็นผลมาจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคลนี้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาบุคลิกภาพตั้งแต่วัยทารกจนตลอดช่วงชีวิต พัฒนาการนี้เป็นไปเพื่อให้ ชีวิตที่มีความสุขและมีประโยชน์ บุคคลทุกคนมีความต้องการ

เฉพาะตน เมื่อความต้องการไม่ได้รับการตอบสนอง เป็นผลให้เกิดความไม่พอใจ ความคับข้องใจ เครียดและกังวล ความรู้สึกเหล่านี้เกี่ยวข้องกับระดับความปรารถนาที่แต่ละบุคคลได้ตั้งไว้ และเมื่อนั้นบุคคลจะต้องจัดการกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นและรู้สึกมั่นคงมากขึ้นและแซสส์ (Sasse. 1975: 118-120) ได้เปรียบเทียบการสร้างสัมพันธ์นั้นเป็นการสร้างความคุ้นเคยคล้ายกับขั้นบันไดที่ต้องก้าวไปที่ละขั้นโดยเริ่มจากความใกล้ชิดทางปัญญา ใช้คำพูด ความคิด มาถึงความใกล้ชิดทางร่างกาย มีการสัมผัสและต่อกัน เกิดความใกล้ชิดทางอารมณ์ ไม่แสร้ง ไม่ป้องกันตนเอง มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้กัน

สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน มีส่วนอย่างมากต่อการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมต่างๆ และยังก่อให้เกิดความรู้สึกขึ้นอยู่กับการได้รับการตอบสนองความต้องการ หากได้รับการตอบสนอง เกิดความพอใจ ก็จะมีความรู้สึกที่ดีมีความสุขหากไม่ได้รับการตอบสนองหรือได้รับการตอบสนองที่ไม่ดี ก็ก่อให้เกิดความเครียด ความคับข้องใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน งานวิจัยต่างประเทศ

กรอนลันด์ (ศศิวิมล เกลียวทอง 2555 ; อ้างอิงจาก Ground. 1959) ได้กล่าวว่า เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนเริ่มเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ประสบการณ์การเข้าสังคมย่อมกว้างขวางออกไปตามลำดับ หากทุกอย่างได้พัฒนาไปตามปกติ กล่าวคือ เมื่อถึงวัยเข้าโรงเรียน เด็กได้มีโอกาสมีความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกันได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน เด็กจะรับรู้บทบาทตนว่าควรปฏิบัติอย่างไร เมื่อต้องการอยู่กับเพื่อน การที่เด็กอยู่ร่วมกับเพื่อนได้ จะทำให้รู้สึกอบอุ่นใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อสามารถอยู่กับเพื่อนได้อย่างปกติสุข ย่อมปรารถนาที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพิ่มขึ้นและมีทัศนคติที่ดีต่อคนทั่วไป ประสบการณ์ในการเข้าสังคมจะเพิ่มขึ้นทุกวันเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ชีวิตในสังคมจะมีความสัมพันธ์ กับผู้อื่นได้ดี

อาห์มาดและฮูด (อาจารย์ ช่างประดัด บ. 2550: 28; อ้างอิงจาก Ahmad and Hood. 1984: 498-502) ศึกษาการพัฒนาของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของมหาวิทยาลัยไอโอวา ปีการศึกษา 1977-1981 กลุ่มตัวอย่าง 1968 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสำรวจสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มหาวิทยาลัยไอโอวา แบบสำรวจสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของไมน์ และเจนเซน ปรากฏว่า นักศึกษามีการพัฒนาของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่เข้าร่วม กิจกรรมนอกหลักสูตร

งานวิจัยในประเทศ

อาจารย์ ช่างประดับ. (2550: 103-104) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และสภาพครอบครัว บิดามารดาอยู่ด้วยกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเพศหญิง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธ์กับความสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .01

ศศิวิมล เกลียวทอง (2556) ศึกษาความสัมพันธ์และค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพภายในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 786 คน ซึ่งได้จากวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามทักษะชีวิต แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .927 .771 .877 .901 .919 .893 .797 และ .887 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression: MR)

จากงานวิจัยพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ส่งผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และส่งผลต่อการปฏิบัติตนต่อเพื่อนได้ดีขึ้นสามารถใช้ถ้อยคำและภาษาท่าทางการปฏิบัติตนกับเพื่อนได้อย่างเหมาะสมในด้านต่างๆ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม

ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม

คอบบ์ (cobb. 1976: 300) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมไว้ว่า คือ การที่บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เข้าใจว่ามีคนรัก คนสนใจ ยกย่อง และมองเห็นคุณค่าและรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความผูกพันซึ่งกันและกัน

เฮาส์ (วิลาวด์ย์ รัตนา. 2552: 31; อ้างอิงจาก House. 1985: 201) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมไว้ว่า เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งประกอบด้วยความรักใคร่ ห่วงใย

ความไว้วางใจ ความรัก ความผูกพันต่อกัน ความช่วยเหลือด้านการเงิน สิ่งของ แรงงาน การให้ข้อมูล ข่าวสาร ตลอดจนการให้ข้อมูลป้อนกลับและข้อมูลเพื่อการเรียนรู้และการประเมินตนเอง

บราวน์ (สรนันท์ สุพรรณรัตน์รัฐ 2546: 25; อ้างอิงจาก Brown. 1986: 5) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมนั้นเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งประกอบด้วย การสนับสนุน 4 ด้าน ดังนี้

1. การสนับสนุนด้านความรัก การเห็นคุณค่า การได้รับการดูแล ความไว้วางใจ ความรู้สึกเป็นห่วงและการยอมรับฟังความคิดเห็น
2. การได้รับการช่วยเหลือด้านการเงิน สิ่งของ แรงงาน
3. การได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อแนะนำ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา

เทเลอร์ และคณะ (พลรพี ทุมมาพันธ์.2554: 79; อ้างอิงจาก Taylor; et al. 2004) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นการติดต่อสื่อสารที่มีลักษณะเฉพาะเกี่ยวพันกับการแสวงหาและการได้รับการช่วยเหลือ เพื่อจะเผชิญหน้ากับสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียด และเป็นการแสดงให้เห็นถึงความผูกพันทางต่อสังคม ซึ่งความผูกพันดังกล่าวเป็นเครื่องหมายแห่งการมีสุขภาพจิตและสุขภาพกายที่ปกติ และถือได้ว่าเป็นคุณลักษณะที่เป็นประโยชน์

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่นักเรียนได้รับการช่วยเหลือ การสนับสนุนด้านจิต ให้ความรัก ความห่วงใยความไว้วางใจ การให้ข้อมูลข่าวสาร และ ข้อมูลย้อนกลับแรงงานหรือวัสดุ สิ่งของต่างๆ เงินทอง จากคนที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกันได้แก่ เพื่อน เพื่อน บ้าน คนรู้จักคุ้นเคยกัน หรืออยู่ในสังคมของตน

ความสำคัญของการสนับสนุนทางสังคม

ธนิดา คุณวัฒน์. (2550: 58) กล่าวถึงความสำคัญของการสนับสนุนทางสังคมว่า ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกช่วงวัยมีลักษณะเครือข่ายที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ความคิด ความรู้สึก เพื่อให้ตนเองเกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย เป็นที่รักและต้องการของ ครอบครัวและสังคม และ ลดาวัลย์ น้อยเหลือ. (2551: 57) ได้กล่าวถึงการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวว่า เป็นการรับรู้การได้รับความเอาใจใส่ด้วยการให้รับข้อมูลข่าวสาร สิ่งของ ทรัพย์สินเงินทอง หรือคำแนะนำต่างๆ จากครอบครัว เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านสุขภาพร่างกาย อารมณ์ สังคม และการดูแลเอาใจใส่ด้วยการให้รับข้อมูลข่าวสาร สิ่งของ ทรัพย์สินเงินทอง หรือคำแนะนำต่างๆ จาก ครอบครัวเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านสุขภาพร่างกาย อารมณ์ สังคม และให้การดูแลเอาใจใส่ นอกจากนี้ สรินดา น้อยสุข(จินตนา เหลืองศิริเธียร. 2550: 59-60; อ้างอิงจาก สรินดา น้อยสุข. 2545: 23) ยังได้กล่าวถึงการสนับสนุนทางสังคม

มีความสำคัญ 3 ประการ คือ 1. เพื่อดำรงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพ ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ลดภาวะเครียดในชีวิตประจำวัน 2. ส่งเสริมภาวะสุขภาพ ช่วยให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการมีพัฒนาการและการเจริญเติบโตเต็มที่ และ 3. เพื่อป้องกันการเจ็บป่วย และช่วยให้ บุคคลปรับพฤติกรรมเพื่อผ่อนคลายระดับของอันตราย หรือความเครียดที่ประสบอยู่ เมื่อมีปัญหาทางด้านจิตใจจะสามารถปรับตัวได้ดียิ่งขึ้นส่งผลให้อาการเจ็บป่วยทางจิตดีขึ้น

สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม จะช่วยให้บุคคลมีจิตใจที่มั่นคง ลดแรงกดดัน ความเครียด ช่วยทำให้บุคคลมีความต้องการที่จะปรับพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปและช่วยเสริมสร้างสุขภาพด้านร่างกาย อารมณ์ดีขึ้นเนื่องจากต้องการการดูแลเอาใจใส่ จากครอบครัวและครอบครัว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม

งานวิจัยต่างประเทศ

เดวิด และคณะ (David; et al. 1992: 542-557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมและการจัดการกับความเครียดในวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นตอนต้นจำนวน 166 คน (อายุเฉลี่ย 13.5 ปี) ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 แห่ง ทางชนบทในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจัดการกับความเครียด

เอนิสฟิลด์ และลิปเปอร์ (วันเพ็ญ เสรีพงศ์. 2548: 65 ; อ้างอิงจาก Anisfield & Lipper. 1983: 79 – 83) ได้เปรียบเทียบผลของการสัมผัสทารกทันทีหลังคลอด การสนับสนุนทางสังคมกับความผูกพันระหว่างมารดาและบุตรของมารดาหลังคลอด พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อความผูกพันระหว่างมารดาและบุตร ไม่ว่าจะมารดานั้นจะได้สัมผัสทารกทันทีหลังคลอดหรือไม่

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม พบว่ามี 2 เล่ม ได้แก่ ลดาวัลย์ น้อยเหลือ. (2551: 94-96) ศึกษาปัจจัยทางจิตและการสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลของรัฐ จังหวัดนนทบุรี พบว่า พฤติกรรมคุณภาพชีวิตโดยรวมมี 3 ตัวแปร คือ ความเชื่ออำนาจภายในตน มีค่าอำนาจการทำนายเป็นลบ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าอำนาจการทำนายเป็นบวก และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีอำนาจการทำนายเป็นบวก และพฤติกรรมคุณภาพชีวิตด้านพฤติกรรมดูแลสุขภาพกาย มี 2 ตัวแปร คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าอำนาจจำแนกการทำนายเป็นบวก และความเชื่ออำนาจภายในตน มีค่าอำนาจการทำนายเป็นลบ พฤติกรรมคุณภาพชีวิตด้าน

พฤติกรรมกรปฏิบัติตามหลักศาสนา มี 2 ตัวแปร คือ ความเชื่ออำนาจภายในตนมีอำนาจการ
ทำนายเป็นลบ และการสนับสนุนทางสังคม มีอำนาจการทำนายเป็นบวก

วิลาวัลย์ รัตนา (2552: 67-68) ศึกษาพฤติกรรมกรดูแลสุขภาพ และการสนับสนุนทาง
สังคม กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ชุมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี พบว่า ผู้สูงอายุที่ได้เรียน
หนังสือ มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้เรียนหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
ผู้สูงอายุ ที่ประกอบอาชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ.01 และผู้สูงอายุ ที่มีรายได้สูงกว่า มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุ ที่มีรายได้ต่ำ
กว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการสนับสนุนทางสังคมทุกด้าน ยกเว้นด้านสิ่ง
อำนวยความสะดวก มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ.01 นอกจากนี้ ยังพบว่าพฤติกรรม การดูแลสุขภาพ การสนับสนุนทางสังคมทุกด้านยกเว้น
ด้านการประเมินพฤติกรรม มีความสัมพันธ์กับ คุณภาพชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากงานวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม
การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ และในนักเรียนเองเมื่อได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครูส่งผลให้มี
พฤติกรรมกรเรียนดีขึ้นหรือกล่าวได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกร
ดูแลสุขภาพและพฤติกรรมกรเรียน

ตอนที่ 4 ลักษณะรูปแบบเชิงสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในศตวรรษที่ 21 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบเชิง
สมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลายในศตวรรษที่ 21 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ซึ่งอธิบายเป็นอิทธิพล
ทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ จากการสังเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัย
อธิบายได้ตามตาราง 3

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์

ตัวแปรพยากรณ์	ตัวแปรเกณฑ์	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
<p>ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล</p> <p>อัตมโนทัศน์</p> <p>ลักษณะมุ่งอนาคต</p>	<p>ทักษะชีวิตและอาชีพ</p> <p>ทักษะชีวิตและอาชีพ</p>	<p>Slickerr ,(2005),ทัชชกร นาคประเสริฐ(2554) และ ศศิวิมล เกลียวทอง (2556)</p> <p>กาญจนา เฉลิมพล (2543),อาจารย์ ช่างประดับ (2550),Elizabeth (2001) และศศิวิมล เกลียวทอง (2556)</p>
<p>ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม</p> <p>การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย</p> <p>สัมพันธภาพในครอบครัว</p> <p>การสนับสนุนทางสังคม</p> <p>สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน</p> <p>สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู</p>	<p>ทักษะชีวิตและอาชีพ</p> <p>ทักษะชีวิตและอาชีพ</p> <p>ทักษะชีวิตและอาชีพ</p> <p>ทักษะชีวิตและอาชีพ</p>	<p>Slickerr (2005),กรภัทร 254,นิสิตา อังกุล (2552),ดวงกมล พรหมชัย(2553) และศศิวิมล เกลียวทอง (2556)</p> <p>ภวิกา กลับประสิทธิ์(2547),ษมาพร 2548, ทัชชกร นาคประเสริฐ (2554)และศศิวิมล เกลียวทอง (2556)</p> <p>สรนันท์ 2546,ชุตีพร 2547,ษมาพร 2548และ ศศิวิมล เกลียวทอง (2556)</p> <p>ณัฐยา ผาดจันทิก (2545),ภวิกา กลับประสิทธิ์ (2547),ทัชชกร นาคประเสริฐ (2554)และ ศศิวิมล เกลียวทอง (2556)</p> <p>ณัฐยา ผาดจันทิก (2545),ภวิกา กลับประสิทธิ์ (2547)และศศิวิมล เกลียวทอง (2556)</p>

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัย กำหนดรูปแบบเชิงสมมติฐาน ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก โดยมีที่มาและรายละเอียด ดังนี้

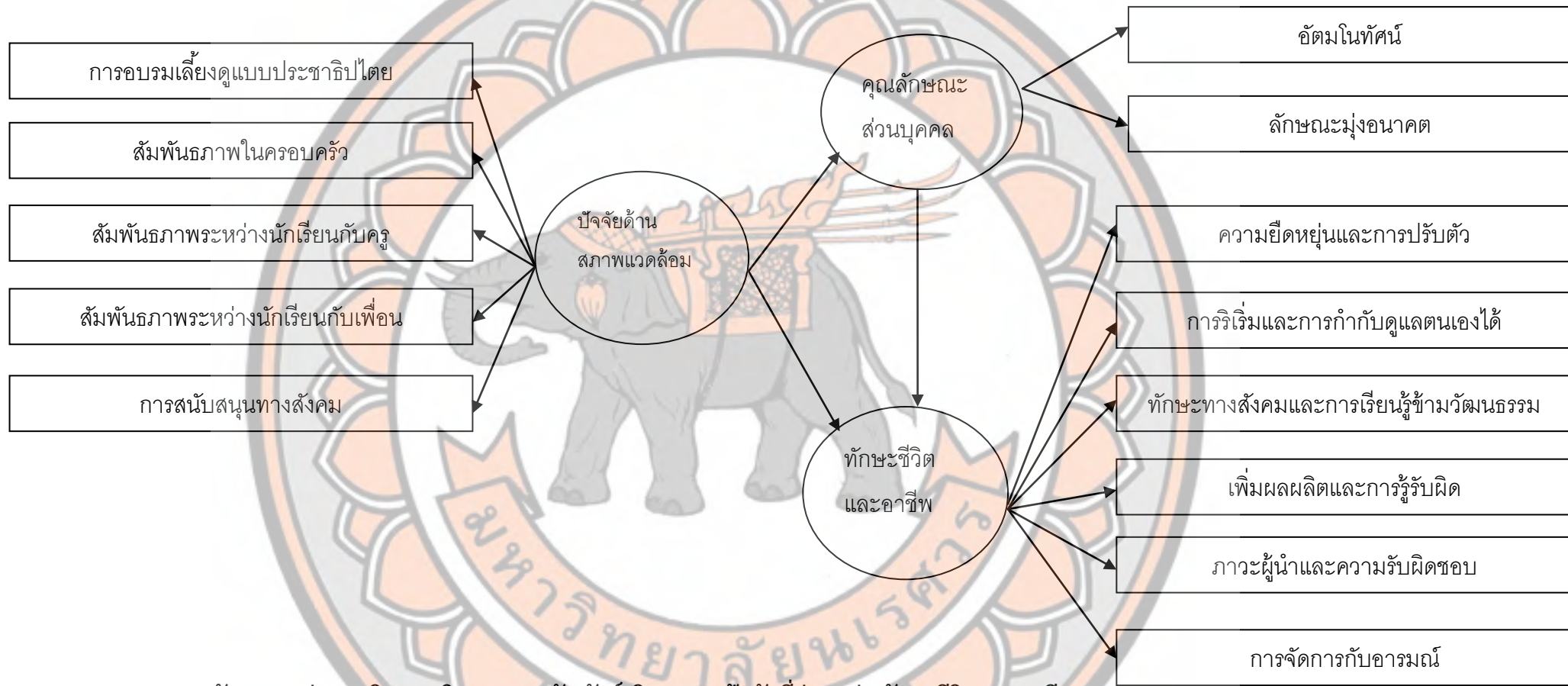
1. ตัวแปรแฝงภายนอกปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ผู้วิจัยอ้างอิงจากทฤษฎีของ บันดูรา (Bandura) ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนเราส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเรียนรู้จากตัวแบบ เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวมีอิทธิพลต่อกัน และกระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับตัวแบบถือว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยเลือกศึกษาปฏิสัมพันธ์กับบิดามารดา จากการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ปฏิสัมพันธ์ตัวแบบครู วัดจาก สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ปฏิสัมพันธ์ตัวแบบเพื่อน วัดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และด้านสังคมวัดจาก การสนับสนุนทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ตัวแปรแฝงภายในปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ จำนวน 13 เรื่อง และคัดเลือกตัวแปรที่มีความถี่สูงสุดจำนวน 2 ตัว มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อัตมโนทัศน์ และลักษณะมุ่งอนาคต

3. ตัวแปรแฝงภายในทักษะชีวิตและอาชีพ ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวแปรสังเกตได้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต ทักษะชีวิตและอาชีพ จำนวน 13 เรื่อง และคัดเลือกตัวแปรที่มีความถี่สูงสุดจำนวน 6 ตัว มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 2) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 3) การริเริ่มและกำกับดูแลตัวเองได้ เป็นตัวของตัวเอง 4)ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ 5) การเพิ่มผลผลิตและการรับรู้รับผิดชอบ 6)การจัดการอารมณ์และความเครียด

4. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมส่งผลต่อปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ผู้วิจัยอ้างอิงจากทฤษฎีของ บันดูรา (Bandura) ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนเราส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเรียนรู้จากตัวแบบ เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวมีอิทธิพลต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของดวงกมล พรหมชัย (2553) และทองเหลือ แย้มศิริ (2556) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อทักษะชีวิตและอาชีพได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ส่วนปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งส่งผ่านปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยผู้วิจัยอ้างอิงมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม แสดงได้ดังภาพ 3

ภาพ 3 แสดงลักษณะรูปแบบเชิงสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ
 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล

5.1 โปรแกรมลิสเรล

LISREL เป็นชื่อโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่ Karl Jöreskog และDag Sörbom

ได้พัฒนาขึ้น เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับโมเดลการวิจัยแบบโมเดลลิสเรล Jöreskog และผู้ร่วมงานได้พัฒนาโปรแกรม ACOVS หรือ Analysis of COVariance Structures ขึ้นใช้ก่อนเมื่อปี ค.ศ. 1970 สำหรับการวิเคราะห์โมเดลวัด (measurement model) ซึ่งเป็นโมเดลแสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝง กับตัวแปรที่สังเกตได้ ต่อมาจึงได้พัฒนาให้สามารถใช้ในการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นหรือโมเดลลิสเรล (linear structural relation or linear structural equation model) ทุกรูปแบบโปรแกรมลิสเรลเป็นโปรแกรมที่มีความสมบูรณ์และได้รับการยอมรับจากนักวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์อย่างกว้างขวางว่ามีความเหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยที่มีโมเดลการวิจัยเชิงสาเหตุ โปรแกรมลิสเรลนอกจากจะใช้วิเคราะห์ประมาณค่าพารามิเตอร์ในสมการโครงสร้างของโมเดลการวิจัยได้อย่างถูกต้องแล้ว ยังสามารถตรวจสอบความตรง (validity) และความพอเหมาะ (adequacy) ของโมเดลการวิจัย รวมทั้งปรับโมเดลการวิจัยให้สอดคล้องกับความเป็นจริงได้ด้วย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, /2542, หน้า 20)

1. ลักษณะเด่นของโปรแกรมลิสเรล

ลักษณะเด่นของโปรแกรมลิสเรล มีอยู่ 5 ประเภท คือ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542,

หน้า 10-11)

1. โปรแกรมลิสเรลใช้ทฤษฎีทางสถิติวิธีไลต์ลีสต์สูงสุด เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลักษณะของโมเดลในโปรแกรมลิสเรล โมเดลใหญ่ในลิสเรลประกอบด้วยโมเดลที่สำคัญสองโมเดล คือ โมเดลการวัด (measurement model) และโมเดลโครงสร้าง (structural equation model) โมเดลวัดการทำลิสเรลสามารถแก้ปัญหาความคลาดเคลื่อนในการวัด (measurement error) ได้ ส่วนโมเดลสมการโครงสร้างในโปรแกรมลิสเรลนั้นครอบคลุมลักษณะความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นทุกรูปแบบ
3. นักวิจัยสามารถใช้โปรแกรมตรวจสอบ โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น

ระหว่างตัวแปรตามทฤษฎีว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเพียงใด ซึ่งการตรวจสอบทำได้หลายวิธีโดยใช้ ไค-สแควร์ (Chi - Square) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GIF) และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ (Root of Mean Square Residual: RMR)

4. ข้อจำกัดในเรื่องข้อตกลงเบื้องต้นจะมีน้อยกว่าการวิเคราะห์อิทธิพลแบบอื่น ทำให้ผลการวิเคราะห์มีความถูกต้องมากกว่าการวิเคราะห์แบบเดิม

5. มีโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต้น คือโปรแกรม พีริลิส (PRELIS) เพื่อใช้เป็นโปรแกรมสำหรับการคัดเลือกหรือสกรีนข้อมูลและสรุปข้อมูลที่เป็นตัวแปรพหุนาม

2. ข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล มี 4 ข้อ ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 25)

1. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในโมเดลเป็นความสัมพันธ์แบบเส้นตรงเชิงบวกและเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship)
2. ลักษณะการแจกแจงของตัวแปร ทั้งตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายในและความคลาดเคลื่อน ต้องเป็นการแจกแจงแบบปกติ ความคลาดเคลื่อนต่างๆมีค่าเฉลี่ยเป็นศูนย์
3. ลักษณะความเป็นอิสระจากกัน (independence) ระหว่างตัวแปรกับความคลาดเคลื่อนสามารถแยกได้ ดังนี้ คือ ความคลาดเคลื่อนที่เป็นอิสระต่อกัน ตัวแปรแต่ละกลุ่มความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน แต่ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรแต่ละกลุ่มอาจสัมพันธ์กันได้
4. สำหรับการวิเคราะห์อนุกรมเวลา (time series data) ที่มีข้อมูลการวัดมากกว่า 2 ครั้ง การวัดตัวแปรต้องไม่ได้รับอิทธิพลจากช่วงเวลาเหลือม (time lag) ระหว่างการวัด

4. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การสร้างโมเดลในการวิจัย ผู้วิจัยจะสร้างโมเดลโดยได้มาจากการทบทวนเอกสารแนวคิดทฤษฎี และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการตรวจสอบโมเดลที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อดูว่าโมเดลที่สร้างขึ้นนั้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ โดยวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล จะมีขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล (specification of the model) ในการวิเคราะห์ข้อมูลโปรแกรมลิสเรล สิ่งสำคัญ คือ การกำหนดค่าเมตริกซ์ ทั้ง 8 เมตริกซ์ให้สอดคล้องกับโมเดลการวิจัย การกำหนดข้อมูลจำเพาะ ได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. พารามิเตอร์กำหนด (Fixed Parameters: FI) หมายถึง พารามิเตอร์ในโมเดล

การวิจัยที่ไม่มีเส้นแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปร ซึ่งสามารถกำหนดค่าความสัมพันธ์ในเมตริกซ์ด้วยสัญลักษณ์ “0”

2. พารามิเตอร์บังคับ (Constrained Parameters: ST) หมายถึง พารามิเตอร์ในโมเดลการวิจัยที่มีเส้นแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปร และพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลนั้นเป็นค่าที่จะต้องมีการประมาณแต่มีเงื่อนไขที่กำหนดให้ พารามิเตอร์บางตัวมีค่าเฉพาะคงที่ ซึ่งถ้าบังคับให้เป็นหนึ่ง 1 ก็สามารถกำหนดค่าความสัมพันธ์ในเมตริกซ์ด้วยสัญลักษณ์ “1”

3. พารามิเตอร์อิสระ (Free Parameters: FR) หมายถึง พารามิเตอร์ในโมเดลการวิจัยที่ต้องการประมาณค่าและไม่ได้บังคับให้มีค่าอย่างใดอย่างหนึ่ง ใช้สัญลักษณ์ “*”

การกำหนดลักษณะพารามิเตอร์ว่าเป็นพารามิเตอร์กำหนด พารามิเตอร์บังคับ และพารามิเตอร์อิสระในเมตริกซ์ทั้ง 8 มีความสำคัญต่อการใช้โปรแกรมลิขสิทธิ์มาก ในการเขียนคำสั่งนักวิจัยต้องกำหนดข้อมูลจำเพาะของพารามิเตอร์ที่เขียนในรูปแบบเมตริกซ์ทั้ง 8 ด้วยว่ามีรูปแบบ (form) และสถานะ (mode) ของพารามิเตอร์เป็นแบบใด รูปแบบของเมตริกซ์ที่ใช้ในโปรแกรมลิขสิทธิ์ มี 9 รูปแบบ ตามเมตริกซ์ทางคณิตศาสตร์ทั่วไป ดังนี้

1. เมตริกซ์ศูนย์ (Zero Matrix = ZE)
2. เมตริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix = ID)
3. เมตริกซ์เอกลักษณ์ ศูนย์ (Identity, Zero Matrix = IZ)
4. เมตริกซ์ศูนย์ เอกลักษณ์ (Zero, Identity Matrix = ZI)
5. เมตริกซ์แนวทแยง (Diagonal Matrix = DI)
6. เมตริกซ์สมมาตร (Symmetric Matrix = SY)
7. เมตริกซ์ใต้แนวทแยง (Subdiagonal Matrix = SD)
8. เมตริกซ์สมมาตรมาตรฐาน (Standardized Symmetric Matrix = ST)
9. เมตริกซ์เต็มรูป (Identity Matrix = FU)

สถานะ (model) ของเมตริกซ์ที่ใช้ในโปรแกรมกำหนดตามสถานะของสมาชิกในเมตริกซ์เป็น 2 สถานะ คือ พารามิเตอร์กำหนด (Fixed Parameter = FI) และพารามิเตอร์อิสระ (Free Parameter = FR)

ขั้นตอนที่ 2 การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (identification of the model) การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวทำให้นักวิจัยทราบได้ล่วงหน้าว่า โมเดลนั้นจะประมาณค่าพารามิเตอร์ได้หรือไม่ เงื่อนไขที่ทำให้ระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวพอดีที่ต้องพิจารณาอยู่ 3 ประเภท (Bollen, 1989, pp.103,332; Long, 1983, p.44 อ้างอิงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า

45) คือ เงื่อนไขจำเป็น (necessary condition) เงื่อนไขพอเพียง (sufficient condition) และ เงื่อนไขจำเป็นและพอเพียง (necessary and sufficient conditions)

ขั้นตอนที่ 3 การประมาณค่าพารามิเตอร์จากโมเดล (parameter estimation of the model) จุดมุ่งหมายของการประมาณค่าพารามิเตอร์ คือ การหาค่าพารามิเตอร์ที่จะทำให้เมตริกซ์ความแปรปรวน – ความแปรปรวนร่วมที่คำนวณได้จากกลุ่มตัวอย่าง S และเมตริกซ์ความแปรปรวน – ความแปรปรวนร่วมที่ถูกสร้างขึ้นจากพารามิเตอร์ที่ประมาณค่าได้จากโมเดลสมมติฐาน (Σ หรือ sigma) มีค่าใกล้เคียงกันมากที่สุด ถ้าหากเมตริกซ์ทั้งสองมีค่าใกล้เคียงกัน แสดงว่าโมเดลที่เป็นสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการกำหนดเงื่อนไขให้เมตริกซ์ทั้งสองมีค่าใกล้เคียงกัน ใช้วิธีสร้างฟังก์ชันความกลมกลืน (fit or fitting function) รูปแบบของฟังก์ชัน ทุกฟังก์ชันที่สร้างขึ้น ต้องมีคุณสมบัติรวม 4 ประการ คือ (1) ฟังก์ชันความกลมกลืนต้องเป็นสเกลลาร์หรือเป็นตัวเลขจำนวน (2) ฟังก์ชันความกลมกลืนต้องมีความมากกว่าหรือเท่ากับศูนย์ (3) ฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเท่ากับศูนย์เมื่อเมตริกซ์ S และ Σ มีค่าเท่ากันเท่านั้น (4) ฟังก์ชันความกลมกลืนเป็นฟังก์ชันต่อเนื่อง (continuous function) วิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ในโปรแกรมลิสเรลมี 7 วิธี ในจำนวนนี้การประมาณค่าที่ใช้ความกลมกลืน มี 5 แบบ คือ

1. วิธีกำลังสองน้อยที่สุดไม่ถ่วงน้ำหนัก (Unweighted Least Square = ULS)
2. วิธีกำลังสองน้อยที่สุดถ่วงน้ำหนักทั่วไป (Generalized Least Square = GLS)
3. วิธีโลคัลลิฮูดสูงสุด (Maximum Likelihood = ML)
4. วิธีกำลังสองน้อยที่สุดถ่วงน้ำหนักทั่วไป (Generally Weight Least Square = WLS)
5. วิธีกำลังสองน้อยที่สุดถ่วงน้ำหนักแนวทแยง (Diagonally Weighted Least Squares = DWLS)

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความตรงของโมเดล (validation of the model) ขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบความตรงของโมเดลที่เป็นสมมติฐานการวิจัยหรือการประเมินผลความถูกต้องของโมเดลหรือการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดล ค่าสถิติที่ช่วยในการตรวจสอบความตรงของโมเดล มี 5 วิธี (Jöreskog and Sörbom, 1989, pp.23-28; Long, 1983, pp.61-64; Bollen, 1989, pp.256-281, 335-338 อ้างอิงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 53-57) มีดังต่อไปนี้

1. ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานและสหสัมพันธ์ของค่าประมาณพารามิเตอร์ (Standard errors and correlations of estimates) ถ้าสหสัมพันธ์ระหว่างค่าประมาณมีค่าสูงมาก เป็นสัญญาณแสดงว่าโมเดลวิจัยใกล้จะไม่เป็นบวกแน่นอน (non-positive definite) เป็นโมเดลที่ไม่ดีพอ

2. สหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (multiple correlations and coefficients of determination) ค่าสถิติเหล่านี้ควรมีค่าสูงสุดไม่เกินหนึ่ง และค่าที่สูงแสดงว่าโมเดลมีความตรง

3. ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (goodness of fit measures) ค่าสถิติกลุ่มนี้ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดลเป็นภาพรวมทั้งโมเดล สำหรับลิสเรล มี 4 ประเภท (Jöreskog and Sörbom, 1989, pp.23-28 อ้างอิงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 53-57) มีดังต่อไปนี้

3.1 ค่าไคสแควร์ (chi-square statistics) ถ้าค่าไคสแควร์มีค่าต่ำมาก ยิ่งมีค่าใกล้ศูนย์มากเท่าไรแสดงว่าโมเดลลิสเรลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Saris and Stronkhorst, 1984, p.200 อ้างอิงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 53)

3.2 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit Index = GIF) ดัชนี GIF จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 เมื่อขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีค่าสูงขึ้น ดัชนี GIF ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.3 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of fit Index = AGIF) มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับดัชนี GIF

3.4 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (Root Mean Squared Residual = RMR) ค่าดัชนี RMR ยิ่งเข้าใกล้ศูนย์แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. การวิเคราะห์เศษเหลือหรือความคลาดเคลื่อน (analysis of residuals) ในการใช้โปรแกรมลิสเรลนักวิจัยควรวิเคราะห์เศษเหลือควบคู่ไปกับดัชนีตัวอื่นๆ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคลาดเคลื่อนมีหลายแบบ แต่ละแบบให้ประโยชน์ในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลเชิงประจักษ์ ดังนี้

4.1 เมตริกซ์เศษเหลือหรือความคลาดเคลื่อนในการเปรียบเทียบความกลมกลืน (fitted residuals matrix) ถ้าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูล ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐานไม่ควรมีค่าเกิน 2 ถ้ายังมีค่าเกิน 2 ต้องปรับโมเดล

4.2 คิวพล็อต (Q-plot) เป็นกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อนกับควอนไทล์ปกติ (normal quantiles) ถ้าได้เส้นกราฟที่มีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุมเป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบแสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. ดัชนีดัดแปรโมเดล (model modification indices) เป็นค่าสถิติเฉพาะสำหรับพารามิเตอร์แต่ละตัวมีค่าเท่ากับโคสแควร์ที่จะลดลง เมื่อกำหนดให้พารามิเตอร์ตัวนั้นเป็นพารามิเตอร์อิสระ หรือมีการผ่อนคลายข้อกำหนดเงื่อนไขบังคับของพารามิเตอร์นั้น

ขั้นตอนที่ 5 การปรับโมเดล (model adjustment) ในกรณีที่ผลการตรวจสอบความตรงพบว่าโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจะต้องทำการปรับโมเดลโดยอาศัยดัชนีดัดแปรโมเดล เป็นแนวทางในการปรับโมเดลจนกว่าจะได้โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขั้นตอนที่ 6 การแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ผู้วิจัยต้องทำหลังจากที่ได้โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เรียบร้อยแล้ว

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนแม่กุวิทยาคม โรงเรียนแม่ปะวิทยาคม โรงเรียนสรรพวิทยาคม โรงเรียนพบพระวิทยาคม โรงเรียนแม่จะเรวิทยาคม โรงเรียนแม่ระมาดวิทยาคม โรงเรียนภัทรวิทยา โรงเรียนราชบุรีวิทยาและโรงเรียน โรงเรียนพบพระวิทยาคม โรงเรียนแม่ระมาดวิทยาคม โรงเรียนแม่จะเรวิทยาคม และโรงเรียนเทศบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี มีนักเรียนจำนวน 3,937 คน (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2559)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนแม่กุวิทยาคม โรงเรียนแม่ปะวิทยาคม โรงเรียนสรรพวิทยาคม โรงเรียนภัทรวิทยา โรงเรียนราชบุรีวิทยา โรงเรียนเทศบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี จำนวน 500 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

1.ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ 1: 20 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษาจำนวน 1 ตัวแปร กำหนดหน่วยตัวอย่างที่ต้องศึกษา จำนวน 20 หน่วย (Weiss,1972 อ้างอิงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย,2542) งานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรเท่ากับ 13 ตัวแปร ขนาดตัวอย่างจึง

ควรมีขนาดตั้งแต่ 130 – 260 คน เนื่องจากต้องเผื่อจำนวนการส่งกลับและการตัดทิ้ง จึงเพิ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็น 500 คน

2. เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ดังนี้

2.1 สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) จากอำเภอในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก จำนวน 3 อำเภอ ได้จำนวน 1 อำเภอ ได้แก่ โรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอำเภอแม่สอด มีโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสวรรพวิทยาคม โรงเรียนแม่ปะวิทยาคม โรงเรียนแม่กุวิทยาคม โรงเรียนราษฎร์วิทยา โรงเรียนภัทรวิทยา และโรงเรียนเทศบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี

2.2 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 สุ่มจำนวนประชากรในการวิจัย ซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอำเภอแม่สอด ปีการศึกษา 2559 จำนวน 3,937 คน จำแนกตามโรงเรียน ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงสัดส่วนจำนวนประชากร จำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	ประชากร (คน)
โรงเรียนสวรรพวิทยาคม	
ม.4	526
ม.5	501
ม.6	548
รวม	1,575
โรงเรียนแม่ปะวิทยาคม	
ม.4	42
ม.5	72
ม.6	96
รวม	210

โรงเรียน	ประชากร (คน)
โรงเรียนแม่กุวิทยาคม	
ม.4	120
ม.5	107
ม.6	90
รวม	317
โรงเรียนเทศบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี	
ม.4	150
ม.5	122
ม.6	139
รวม	411
โรงเรียนภัทรวิทยา	
ม.4	61
ม.5	57
ม.6	51
รวม	169
โรงเรียนราชภูวิทยา	
ม.4	42
ม.5	35
ม.6	60
รวม	137
โรงเรียนพบพระวิทยาคม	
ม. 4	191
ม. 5	175
ม. 6	180
รวม	546

โรงเรียน	ประชากร (คน)
โรงเรียนแม่ระมาดวิทยาคม	
ม. 4	140
ม. 5	95
ม. 6	92
รวม	327
โรงเรียน	ประชากร (คน)
โรงเรียนแม่จะเรววิทยาคม	
ม. 4	80
ม. 5	91
ม. 6	74
รวม	245
รวมทั้งหมด	3,937

2.2.2 คำนวณสัดส่วนระหว่างจำนวนประชากร 3,937 (คน) ต่อจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 500 (คน) คิดเป็นร้อยละ 12.70 โดยประมาณ

2.2.3 สุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอีกครั้ง ตามสัดส่วนที่คำนวณได้ ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง

ตาราง 5 แสดงสัดส่วนจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนสรรพวิทยาคม		
ม.4	526	93
ม.5	501	90
ม.6	548	97
รวม	1,575	280
โรงเรียนแม่ปะวิทยาคม		
ม.4	42	7
ม.5	72	13
ม.6	96	17
รวม	210	37

โรงเรียน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนแม่กุวิทยาคม		
ม.4	120	21
ม.5	107	19
ม.6	90	16
รวม	317	56
โรงเรียนเทศบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี		
ม.4	150	26
ม.5	122	22
ม.6	139	25
รวม	411	73
โรงเรียนภัทรวิทยา		
ม.4	61	11
ม.5	57	10
ม.6	51	9
รวม	169	30
โรงเรียนราชภูริวิทยา		
ม.4	42	7
ม.5	35	6
ม.6	60	11
รวม	137	24
รวมทั้งหมด	2,819	500

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม รวมจำนวน 143 ข้อ ดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงจำนวนข้อคำถามของแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	จำนวนข้อ
ข้อคำถามเกี่ยวกับทักษะชีวิตและอาชีพ	
ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว	5
ด้านการริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้	6
ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	6
ด้านเพิ่มผลผลิตและการรู้ขีดจำกัด	6
ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	6
ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด	6
รวม	35
ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล	
ด้านอัตมโนทัศน์	15
ด้านลักษณะมุ่งอนาคต	16
รวม	31
ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	
ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	17
ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว	15
ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	15
ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	15
ด้านการสนับสนุนทางสังคม	15
รวม	77

ข้อคำถาม	จำนวนข้อ
ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	
ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	17
ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว	15
ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	15
ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	15
ด้านการสนับสนุนทางสังคม	15
รวม	77

ข้อคำถามทั้งหมดมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดการให้ระดับคะแนนการปฏิบัติเป็น 6 ระดับ ดังนี้

ข้อความทางบวก

จริงที่สุด	เท่ากับ	5	คะแนน
จริง	เท่ากับ	4	คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ	3	คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ	2	คะแนน
ไม่จริง	เท่ากับ	1	คะแนน
ไม่จริงเลย	เท่ากับ	0	คะแนน

ข้อความทางลบ

จริงที่สุด	เท่ากับ	0	คะแนน
จริง	เท่ากับ	1	คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ	2	คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ	3	คะแนน
ไม่จริง	เท่ากับ	4	คะแนน
ไม่จริงเลย	เท่ากับ	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

เกณฑ์ในการแปลความหมายทักษะชีวิตและอาชีพ มีดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีทักษะชีวิตและอาชีพ อยู่ในระดับสูงมาก
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มีทักษะชีวิตและอาชีพ อยู่ในระดับสูง
- 2.51 – 3.50 หมายถึง มีทักษะชีวิตและอาชีพ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง มีทักษะชีวิตและอาชีพ อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
- 0.51 – 1.50 หมายถึง มีทักษะชีวิตและอาชีพ อยู่ในระดับต่ำ
- 0.00 – 0.50 หมายถึง มีทักษะชีวิตและอาชีพ อยู่ในระดับต่ำมาก

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือผู้วิจัยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.3.1 การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามรายด้านเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนา รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายใน เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ซึ่งมีแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ทักษะชีวิตและอาชีพ

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ งานวิจัยนี้ ประกอบด้วย ตอน ได้แก่ แบบวัดปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และแบบวัดปัจจัย ด้านสภาพแวดล้อม

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ซึ่งแบ่ง ออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 แบบสอบถามทักษะชีวิตและอาชีพ

ด้านที่ 2 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

ด้านที่ 3 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ด้านที่ 4 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ด้านที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

ด้านที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

ด้านที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ด้านที่ 8 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม

3.3.1.1 ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ด้านที่ 1 แบบสอบถามทักษะชีวิตและอาชีพ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามทักษะชีวิตและอาชีพ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาใช้ในการกำหนดกรอบความคิด กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ต้องการ ดังนี้

ตัวแปรวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ ทักษะชีวิตและอาชีพและองค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อกำหนดกรอบความคิด และ สังเคราะห์ได้ 6 องค์ประกอบ คือ 1) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 2) การริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้ 3) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 4) การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด 5) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ และ 6) การจัดการอารมณ์และความเครียด

นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร

1. ทักษะชีวิตและอาชีพ หมายถึง ความสามารถที่นักเรียนจะแสดงพฤติกรรมความรู้ ความคิด และสามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนหรือคนในสังคมที่มีความหลากหลาย แตกต่างกันในทาง วัฒนธรรมเพื่อดำรงชีวิตและวางแผนในอนาคตให้เหมาะสมสำหรับยุคที่มีการแข่งขันในด้านข้อมูล ข่าวสารและเทคโนโลยี ประกอบด้วย คุณลักษณะด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ และการจัดการอารมณ์และความเครียด

1.1 ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับ สถานการณ์ที่หลากหลาย ตลอดจนเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และนำมาปรับใช้ในการ เรียนและการดำรงชีวิตประจำวันโดยตั้งอยู่บนหลักการที่เหมาะสม

1.2 การริเริ่มและการกำกับดูแลตนเองได้ (Initiative and Self-Direction) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการทำงานที่ตั้งใจ พร้อมรับผิดชอบ พร้อมเผชิญความท้าทายใหม่ๆ สามารถกำหนดเป้าหมายวางแผนการเรียนและการทำงานเพื่อความสำเร็จตาม เป้าหมายตามเวลาที่กำหนดไว้

1.3 ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่จะทำงานและดำรงชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อมและผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้ โดยไม่รู้สึกรังเกียจหรือแตกต่างแปลกแยก และทำให้ประสบความสำเร็จได้

1.4 เพิ่มผลผลิตและการรับผิดชอบ (Productivity and Accountability) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการวางแผนและการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่สร้างผลงานที่มีคุณภาพ โดยนักเรียนและเพื่อนในกลุ่มต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน สามารถบริหารจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและผู้อื่น

1.5 ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเป็นตัวแบบและเป็นผู้นำคนอื่น โดยใช้ทักษะการแก้ไขปัญหา ระหว่างบุคคลได้ เพื่อก้าวบรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นตัวกลางหรือผู้ประสานงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถชี้แนะและนำพาเพื่อนหรือผู้อื่นให้ก้าวสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ยอมรับความสามารถของเพื่อนร่วมงานที่มีความแตกต่างกัน และเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้อื่นยอมรับ และรับผิดชอบต่อการทำงาน

1.6 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการควบคุมอารมณ์ การรู้จัก การเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น อีกทั้งรู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ ซึ่งประกอบด้วย การสำรวจความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะนั้น การคาดการณ์ผลดี ผลเสียของการแสดงอารมณ์นั้นออกมา การควบคุมอารมณ์ด้วยวิธีการต่างๆ และการสำรวจความรู้สึกของตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 สร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและกำหนดข้อคำถาม

ผู้วิจัยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดมาสร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อคำถาม (table of specification) เพื่อกำหนดรายละเอียดข้อคำถามตามตัวแปรที่ต้องการวัด ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ 1) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 2) การริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้ 3) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 4) การเพิ่มผลผลิตและการรับผิดชอบ 5) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ และ 6) การจัดการอารมณ์และความเครียด ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 โครงสร้างแบบสอบถามวัดทักษะชีวิตและอาชีพ

นิยาม	จำนวน(ข้อ)		หมายเหตุ
	คำถามทั่วไป	คำถามด้านลบ	
ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว			
- ความสามารถในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง	1		
- การทำงานให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ที่หลากหลาย	1		
- เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	1	1	
- นำความคิดเห็นมาใช้โดยตั้งอยู่บนหลักการที่เหมาะสม	1		รวม 5 ข้อ
ด้านการริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้			
- ความสามารถในการทำงานที่ตั้งใจได้	1		
- มีความรับผิดชอบพร้อมเผชิญความท้าทายใหม่ๆ	2		
- สามารถกำหนดเป้าหมายวางแผนเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายและเวลาที่กำหนดไว้	2	1	รวม 6 ข้อ
ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม			
- ความสามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างได้	1		
- ความสามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่กับคนที่แตกต่างหลากหลายได้	2	1	
- ไม่รู้สึกริแค้นหรือแตกต่างแปลกแยก	1		
- ทำงานให้สำเร็จได้	1		รวม 6 ข้อ
ด้านเพิ่มผลผลิตและการรับผิดชอบ			
- การวางแผนและการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่ทำให้เกิดการตัดสินใจในสร้างผลงานที่มีคุณภาพ	2		
- บุคคลและกลุ่มต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน	1	1	
- สามารถบริหารจัดการเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1		
- จัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการ	2		รวม 6 ข้อ

ตาราง 7 โครงสร้างแบบสอบถามวัดทักษะชีวิตและอาชีพ (ต่อ)

นิยาม	จำนวน(ข้อ)		หมายเหตุ
	คำถามทั่วไป	คำถามต้นฉบับ	
ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ			
- สามารถทำตามเป้าหมายและความต้องการได้	1		
- เป็นผู้นำและบริหารจัดการที่จำเป็นในการสนับสนุนการเป็นผู้นำที่ดี	1		
- มีความรับผิดชอบในการทำงาน	1		
- มีความซื่อสัตย์และมีจริยธรรม	1		
- มีความรับผิดชอบและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมก่อน	2		รวม 6 ข้อ
ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด			
- ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ตนเองด้วยวิธีต่างๆ	1		
- รู้จัก เข้าใจอารมณ์ของตนเอง ผู้อื่น	2		
- สำรวจความรู้สึกของตนเอง	1		
- คาดการณ์ผลดีผลเสียของการแสดงอารมณ์นั้นออกมา	1	1	รวม 6 ข้อ

เมื่อผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามทักษะชีวิตและอาชีพเรียบร้อยแล้ว จึงนำมาจัดทำเป็นร่างแบบสอบถามต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำร่างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยจัดทำร่างแบบสอบถามทักษะชีวิตและอาชีพ ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความเหมาะสมของข้อคำถาม การตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา และสัดส่วนการวัดในแต่ละตัวแปรเพื่อปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่าง พร้อมกับหัวข้อวิจัย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามเชิงปฏิบัติการไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพ จำนวน 4 ท่าน โดยเป็นผู้มีความรู้ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะชีวิต และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนใน

ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนระดับมัธยมศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และเป็นผู้สอนอยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือวิจัย จำนวน 2 ท่าน โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิจัยการศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือมีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยการศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับ 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นผู้สอนเกี่ยวกับสถิติสำหรับการวิจัยไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยโดยใช้สถิติขั้นสูงซึ่งเป็นที่ยอมรับ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญแสดงในรายละเอียดภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษารูปแบบการวัดตัวแปร และสัดส่วนในการวัดแต่ละตัวแปร เพื่อนำมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC : Index of Item Objective Congruence) เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา คือ ค่าดัชนี IOC ต้องมีค่า 0.60 ขึ้นไป จึงจะถือได้ว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามโครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2549, หน้า 243)

หลังจากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.60 ผู้วิจัยได้ปรับตามรายละเอียดคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปคำนวณตามสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 :117) และมีลักษณะการให้คะแนน ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

R หมายถึง คะแนนการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ลักษณะการให้คะแนน

- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการหรือไม่
- 1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามทักษะชีวิตและอาชีพ ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ทำให้ได้ข้อคำถามเกี่ยวกับทักษะชีวิตและอาชีพ จำนวน 35 ข้อ ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย แต่มีคุณลักษณะเหมือนกันซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

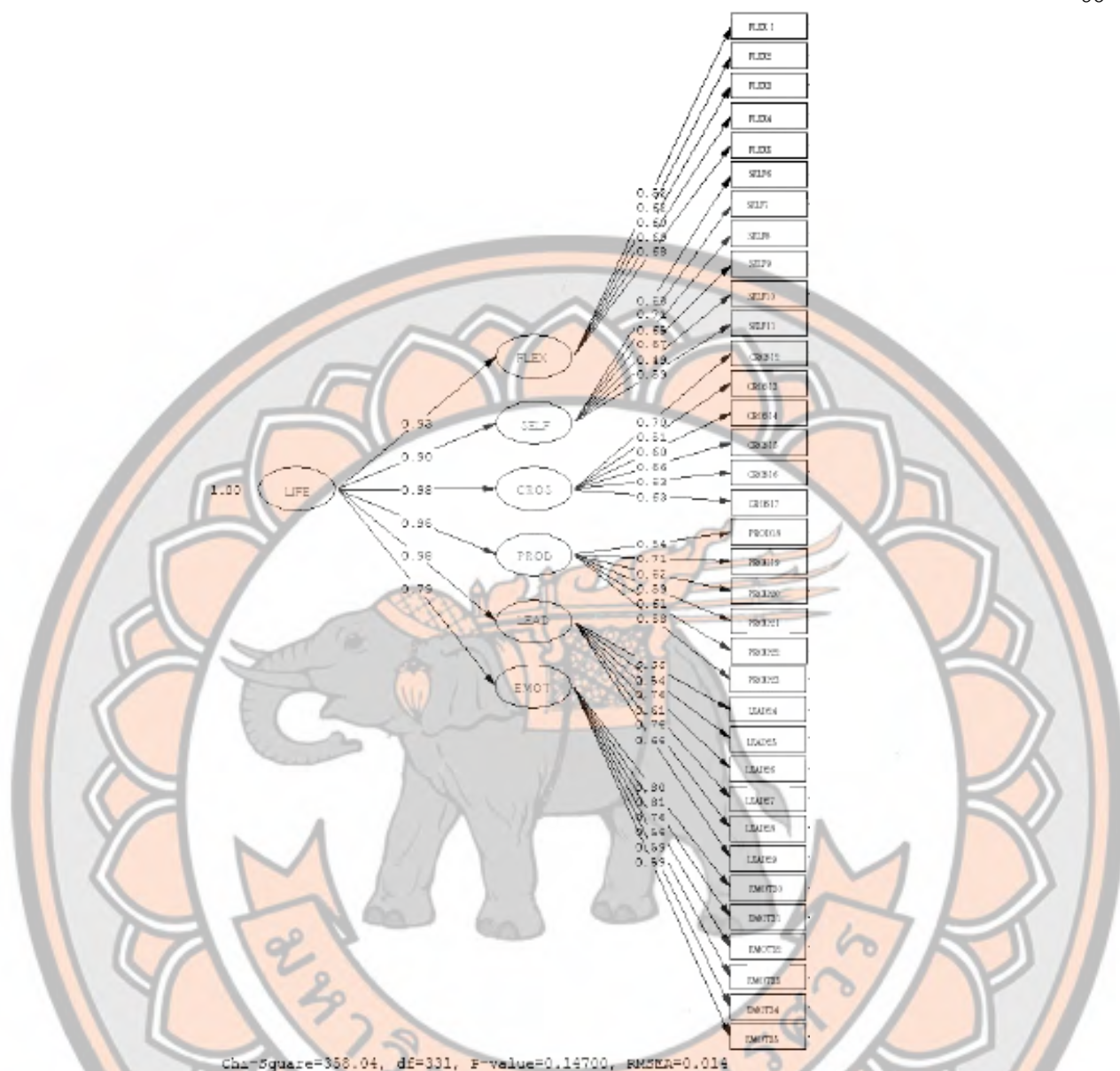
ขั้นตอนที่ 6 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนโรงเรียนสรรพวิทยาคม จำนวน 60 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่นักเรียนทำแล้วมาหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 25% คือกลุ่มสูง 25% และกลุ่มต่ำ 25% นำคะแนนของแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายข้อ ทดสอบค่าที (t-test) ถ้าค่า t ข้อใดมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกใช้ได้ (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2549, หน้า 249) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว 2) ด้านการริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้ 3) ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 4) ด้านเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ 5) ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ 6) ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87, 0.82, 0.81, 0.89, 0.87, และ 0.87 ตามลำดับ รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 7 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน จำนวน 400 คน มาวิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถาม ดังแสดงในภาพ 4 (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ง)

ภาพ 4 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถาม
ทักษะชีวิตและอาชีพ

จากภาพ 4 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามทักษะชีวิตและอาชีพ
ทั้ง 6 ด้าน จำนวน 35 ข้อ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order
Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.8 ผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลมีความ
สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square=358.04, $p=0.15$, GIF=0.95 , AGIF=0.91,
RMSEA =0.01) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่มียสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 ทุกข้อ สรุปได้ว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะชีวิตและอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงเชิง
โครงสร้าง (Construct Validity)

ตาราง 8 ตัวอย่างแบบสอบถามวัดทักษะชีวิตและอาชีพ

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1	ฉันปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆที่หลากหลายได้						
2	ฉันนำข้อเสนอของผู้อื่นมาปรับใช้อย่างเหมาะสม						
3	ฉันยินดีรับฟังคำวิจารณ์ของคนอื่น						
4	ฉันไม่สนใจความคิดเห็นของคนอื่น						
5	ฉันนำข้อเสนอของผู้อื่นมาปรับใช้อย่างเหมาะสม						
6	ฉันตั้งเป้าหมายและทำงานตามเป้าหมายที่วางไว้						
7	ฉันพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งใหม่ๆที่ท้าทาย						
8	ฉันตั้งใจทำงานจนงานสำเร็จ						
9	เมื่อฉันตั้งใจทำสิ่งใดแล้วก็จะทำได้ผลดี						
10	ฉันทำงานสำเร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนด						

ด้านที่ 2 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาใช้ในการกำหนดกรอบความคิด กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ต้องการ ดังนี้

ตัวแปรวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ อัตมโนทัศน์ เพื่อกำหนดกรอบความคิดและนิยามเชิงปฏิบัติการ

นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร

อัตมโนทัศน์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน ที่เกี่ยวกับตนเองทั้งทางสุขภาพ ร่างกายได้แก่ รูปร่างหน้าตา กริยาท่าทาง การแต่งกาย และความแข็งแรงของร่างกาย และจิตใจ ความสามารถและการได้รับการยอมรับ ด้านจิตใจ ได้แก่ มีความสุขในชีวิต ซึ่งเป็นผลมาจาก

ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่บุคคลได้รับ ซึ่งมีทั้งอัตมโนทัศน์ดีหรือทางบวก และ อัตมโนทัศน์ที่ไม่ดีหรือทางลบ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและกำหนดข้อคำถาม

ผู้วิจัยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดมาสร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อคำถาม (table of specification) เพื่อกำหนดรายละเอียดข้อคำถามตามตัวแปรที่ต้องการวัด ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 โครงสร้างแบบสอบถามอัตมโนทัศน์

นิยาม	จำนวน(ข้อ)		หมายเหตุ
	คำถามทั่วไป	คำถามด้านลบ	
ด้านอัตมโนทัศน์			
- ความสามารถและการได้รับการยอมรับด้านจิตใจ	3		
- มีความสุขในชีวิตซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อม	4		
- มีทั้งอัตมโนทัศน์ทางบวกและทางลบ	3	1	
- ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนเกี่ยวกับตนเอง	4		รวม 15ข้อ

เมื่อผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ เรียบร้อยแล้ว จึงนำมาจัดทำเป็นร่างแบบสอบถามต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำร่างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยจัดทำร่างแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความเหมาะสมของข้อคำถาม การตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา และสัดส่วนการวัดในแต่ละตัวแปรเพื่อปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่าง พร้อมกับหัวข้อวิจัย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามเชิงปฏิบัติการไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพ จำนวน 4 ท่าน โดยเป็นผู้มีความรู้ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะชีวิต และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนใน

ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนระดับมัธยมศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และเป็นผู้สอนอยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือวิจัย จำนวน 2 ท่าน โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิจัยการศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือมีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยการศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับ 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นผู้สอนเกี่ยวกับสถิติสำหรับการวิจัยไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยโดยใช้สถิติขั้นสูงซึ่งเป็นที่ยอมรับ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญแสดงในรายละเอียดภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษารูปแบบการวัดตัวแปร และสัดส่วนในการวัดแต่ละตัวแปร เพื่อนำมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC : Index of Item Objective Congruence) เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา คือ ค่าดัชนี IOC ต้องมีค่า 0.60 ขึ้นไป จึงจะถือได้ว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามโครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด (พิชิต ฤทธิจัญญ, 2549, หน้า 243)

หลังจากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.60 ผู้วิจัยได้ปรับตามรายละเอียดคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปคำนวณตามสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 :117) และมีลักษณะการให้คะแนน ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

R หมายถึง คะแนนการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ลักษณะการให้คะแนน

- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการหรือไม่
- 1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ ในด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ทำให้ได้ข้อคำถามเกี่ยวกับ อัตมโนทัศน์ จำนวน 15 ข้อ ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย แต่มีคุณลักษณะเหมือนกันซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

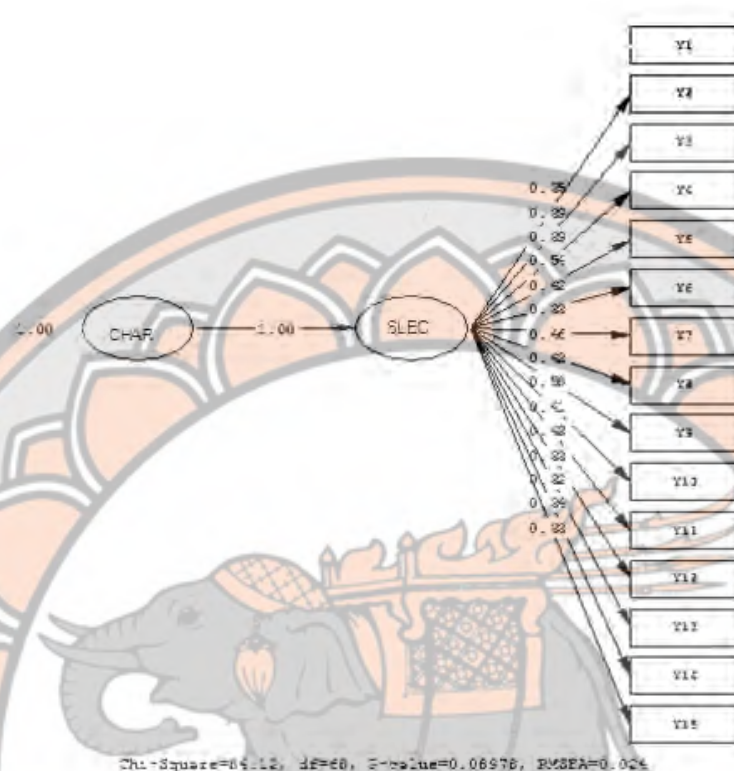
ขั้นตอนที่ 6 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนโรงเรียนสรรพวิทยาคม จำนวน 60 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่นักเรียนทำแล้วมาหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 25% คือกลุ่มสูง 25% และกลุ่มต่ำ 25% นำคะแนนของแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายข้อ ทดสอบค่าที (t-test) ถ้าค่า t ข้อใดมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกใช้ได้ (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2549, หน้า 249) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 7 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน จำนวน 400 คนมาวิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถาม ดังแสดงในภาพ 5 (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ง)

ภาพ 5 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถาม
อัตมโนทัศน์

จากภาพ 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ จำนวน 15 ข้อ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรม LISREL 8.8 ผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square=64.12, $p=0.069$, GIF=0.97, AGIF=0.95, RMSEA=0.02) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ สรุปได้ว่าแบบสอบถามเกี่ยวกับ อัตมโนทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ตาราง 10 ตัวอย่างแบบสอบถามอัตมโนทัศน์

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1	ฉันเป็นคนมีสุขภาพดี แข็งแรง						
2	ฉันแต่งกายได้เหมาะสมกับกาลเทศะ						
3	ฉันรู้สึกว่ารูปร่างหน้าตาซีเหี่ยวกว่าคนอื่น						
4	ฉันไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากคนอื่น						
5	ฉันเป็นผู้ที่มีความพยายามไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ						
6	ฉันคิดว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถที่จะจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม						
7	ฉันรู้สึกเหงาและไม่ค่อยมีเพื่อน						
8	ฉันรู้สึกว่าคนส่วนมากรักและเข้าใจฉันดี						
9	ฉันไม่สามารถทำให้ผู้อื่นคล้อยตามได้						
10	ฉันคิดว่าคนเรามีความสุขได้หากพอใจในสิ่งที่ตนเองมี						

ด้านที่ 3 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต ตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาใช้ในการกำหนดกรอบความคิด กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ต้องการ ดังนี้

ตัวแปรวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต เพื่อกำหนดกรอบความคิดและนิยามเชิงปฏิบัติการ

นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร

ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถของ นักเรียนในการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตข้างหน้า เกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคตตามที่มุ่งหวัง ทั้งผลดี ผลเสียที่เกิดจากการกระทำในปัจจุบันของตนเองและสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่เกิดขึ้นในอนาคต

ขั้นตอนที่ 2 สร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและกำหนดข้อคำถาม

ผู้วิจัยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดมาสร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อคำถาม (table of specification) เพื่อกำหนดรายละเอียดข้อคำถามตามตัวแปรที่ต้องการวัด ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 โครงสร้างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

นิยาม	จำนวน(ข้อ)		หมายเหตุ
	คำถามทั่วไป	คำถามด้านลบ	
ด้านลักษณะมุ่งอนาคต			
- สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตข้างหน้าเกี่ยวกับการศึกษา	4		
- สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตข้างหน้าเกี่ยวกับอาชีพ	4		
- มุ่งหวังทั้งผลดีผลเสียที่เกิดจากการกระทำในปัจจุบันของตนเอง	4		
- วางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต	4		รวม 16 ข้อ

เมื่อผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต เรียบร้อยแล้ว จึงนำมาจัดทำเป็นร่างแบบสอบถามต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำร่างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยจัดทำร่างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความเหมาะสมของข้อคำถาม การตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา และสัดส่วนการวัดในแต่ละตัวแปรเพื่อปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่าง พร้อมกับหัวข้อวิจัย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามเชิงปฏิบัติการไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพ จำนวน 4 ท่าน โดยเป็นผู้มีความรู้ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะชีวิต และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนระดับมัธยมศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และเป็นผู้สอนอยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือวิจัย จำนวน 2 ท่าน โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิจัยการศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือมีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยการศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับ 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นผู้สอนเกี่ยวกับสถิติสำหรับการวิจัยไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยโดยใช้สถิติขั้นสูงซึ่งเป็นที่ยอมรับ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญแสดงในรายละเอียดภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษารูปแบบการวัดตัวแปร และสัดส่วนในการวัดแต่ละตัวแปร เพื่อนำมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC : Index of Item Objective Congruence) เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา คือ ค่าดัชนี IOC ต้องมีค่า 0.60 ขึ้นไป จึงจะถือได้ว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามโครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด (พิชิต ฤทธิจัญญ, 2549, หน้า 243)

หลังจากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.60 ผู้วิจัยได้ปรับตามรายละเอียดคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปคำนวณตามสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 :117) และมีลักษณะการให้คะแนน ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

R หมายถึง คะแนนการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ลักษณะการให้คะแนน

- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการหรือไม่
- 1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ทำให้ได้ข้อคำถามเกี่ยวกับ ลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 16 ข้อ ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย แต่มีคุณลักษณะเหมือนกันซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

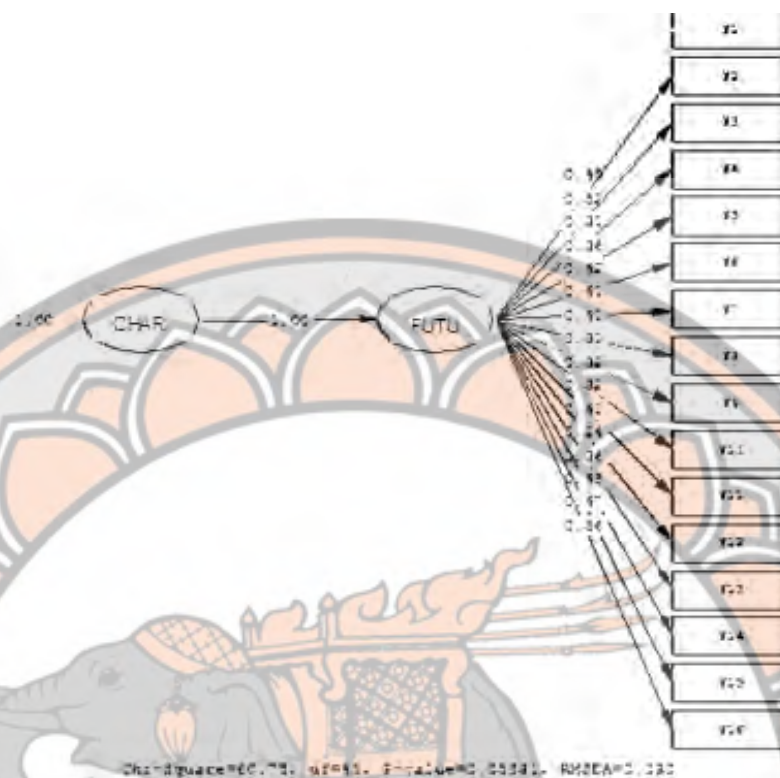
ขั้นตอนที่ 6 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนโรงเรียนสรรพวิทยาคม จำนวน 60 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่นักเรียนทำแล้วมาหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 25% คือกลุ่มสูง 25% และกลุ่มต่ำ 25% นำคะแนนของแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายข้อ ทดสอบค่าที่ (t-test) ถ้าค่า t ข้อใดมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกใช้ได้ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2549, หน้า 249) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 7 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน จำนวน 400 คนมาวิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถาม ดังแสดงในภาพ 6 (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ง)

ภาพ 6 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามลักษณะ มุ่งอนาคต

จากภาพ 6 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามลักษณะ มุ่งอนาคตทั้ง จำนวน 16 ข้อ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.8 ผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลมีความ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square 60.78, $p=0.06$, GFI=0.98, AGFI=0.94, RMSEA=0.03) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ สรุปได้ว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ตาราง 12 ตัวอย่างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1	ฉันเชื่อว่าถ้าตั้งใจเรียนในอนาคตฉันจะสอบเข้าเรียนต่อได้เหมือนกับรุ่นพี่							
2	ฉันเชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นอาจเกิดกับฉันได้เช่นเดียวกับที่จะเกิดกับคนอื่น							
3	เชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นอาจเกิดกับตนได้เช่นเดียวกับที่จะเกิดกับคนอื่น							
4	ฉันวางแผนในการศึกษาเพื่อเลือกประกอบอาชีพที่ดีในอนาคต							
5	ฉันยอมลำบากในวันนี้เพื่อความสบายในวันหน้า							
6	ฉันตั้งใจเรียนเพื่อรอคอยความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในอนาคต							
7	ฉันจะทำหน้าที่ในปัจจุบันให้ดีที่สุดเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต							
8	เชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นอาจเกิดกับตนได้เช่นเดียวกับที่จะเกิดกับคนอื่น							
9	ฉันรู้สึกพอใจถ้าฉันทำงานให้เสร็จก่อนที่จะไปทำกิจกรรมอื่น							
10	ฉันเชื่อว่าฉันจะเป็นผู้ประสบความสำเร็จในอนาคต							

ด้านที่ 4 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาใช้ในการกำหนดกรอบความคิด กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ต้องการ ดังนี้

ตัวแปรวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เพื่อกำหนดกรอบความคิดและนิยามเชิงปฏิบัติการ

นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic Parental Style) หมายถึง วิธีการที่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิดนักเรียนปฏิบัติต่อนักเรียน ที่ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าตนเอง 'ได้รับ การปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ได้รับ ความช่วยเหลือ ได้รับ ความรักความอบอุ่น ตอบสนองความต้องการทางกายและใจ การสนับสนุน และการอธิบายด้วยเหตุผล ได้รับการยอมรับและยกย่อง มีอิสระในการทำกิจกรรมการตัดสินใจ ยอมรับในความสามารถและความคิดของนักเรียน ให้คำแนะนำสั่งสอน ในด้านการใช้คำพูด การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีความเสียสละกล้าแสดงออก มีความเมตตา ยอมรับความผิด เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ เพื่อให้นักเรียนเจริญเติบโต เป็นคนดีของสังคม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและกำหนดข้อคำถาม

ผู้วิจัยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดมาสร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อคำถาม (table of specification) เพื่อกำหนดรายละเอียดข้อคำถามตามตัวแปรที่ต้องการวัด ดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 โครงสร้างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

นิยาม	จำนวน(ข้อ)		หมายเหตุ
	คำถามทั่วไป	คำถามตำบล	
ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย			
- ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนที่ทำให้นักเรียนรู้สึกได้รับความยุติธรรม ได้รับความรัก ความอบอุ่น	2	1	
- ผู้ปกครองตอบสนองความต้องการทางกายและใจ	2		
- การสนับสนุนและอธิบายด้วยเหตุผล	2		
- ได้รับการยอมรับในความสามารถ ความคิดและยกย่อง	2		
- มีอิสระในการตัดสินใจ และทำกิจกรรม	2		
- ให้คำแนะนำในด้านคำพูด การปฏิบัติตนให้ถูกกาลเทศะ	2		
- ผู้ปกครองอบรมให้มีความเสียสละ กล้าแสดงออก มีเมตตา ยอมรับผิด เคารพผู้ใหญ่ เพื่อให้เป็นคนดีของสังคม	3	1	รวม 17 ข้อ

เมื่อผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเรียบร้อยแล้ว จึงนำมาจัดทำเป็นร่างแบบสอบถามต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำร่างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยจัดทำร่างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความเหมาะสมของข้อคำถาม การตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา และสัดส่วนการวัดในแต่ละตัวแปรเพื่อปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่าง พร้อมกับหัวข้อวิจัย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามเชิงปฏิบัติการไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพ จำนวน 4 ท่าน โดยเป็นผู้มีความรู้ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะชีวิต และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนระดับมัธยมศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และเป็นผู้สอนอยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือวิจัย จำนวน 2 ท่าน โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิจัยการศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือมีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยการศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับ 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับสถิติสำหรับการวิจัยไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยโดยใช้สถิติขั้นสูงซึ่งเป็นที่ยอมรับ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญแสดงในรายละเอียดภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษารูปแบบการวัดตัวแปร และสัดส่วนในการวัดแต่ละตัวแปร เพื่อนำมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC : Index of Item Objective Congruence) เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา คือ ค่าดัชนี IOC ต้องมีค่า 0.60 ขึ้นไป จึงจะถือได้ว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามโครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2549, หน้า 243)

หลังจากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.60 ผู้วิจัยได้ปรับตามรายละเอียดคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปคำนวณตามสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 :117) และมีลักษณะการให้คะแนน ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

R หมายถึง คะแนนการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ลักษณะการให้คะแนน

- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการหรือไม่

1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ทำให้ได้ข้อคำถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จำนวน 17 ข้อ ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย แต่มีคุณลักษณะเหมือนกันซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

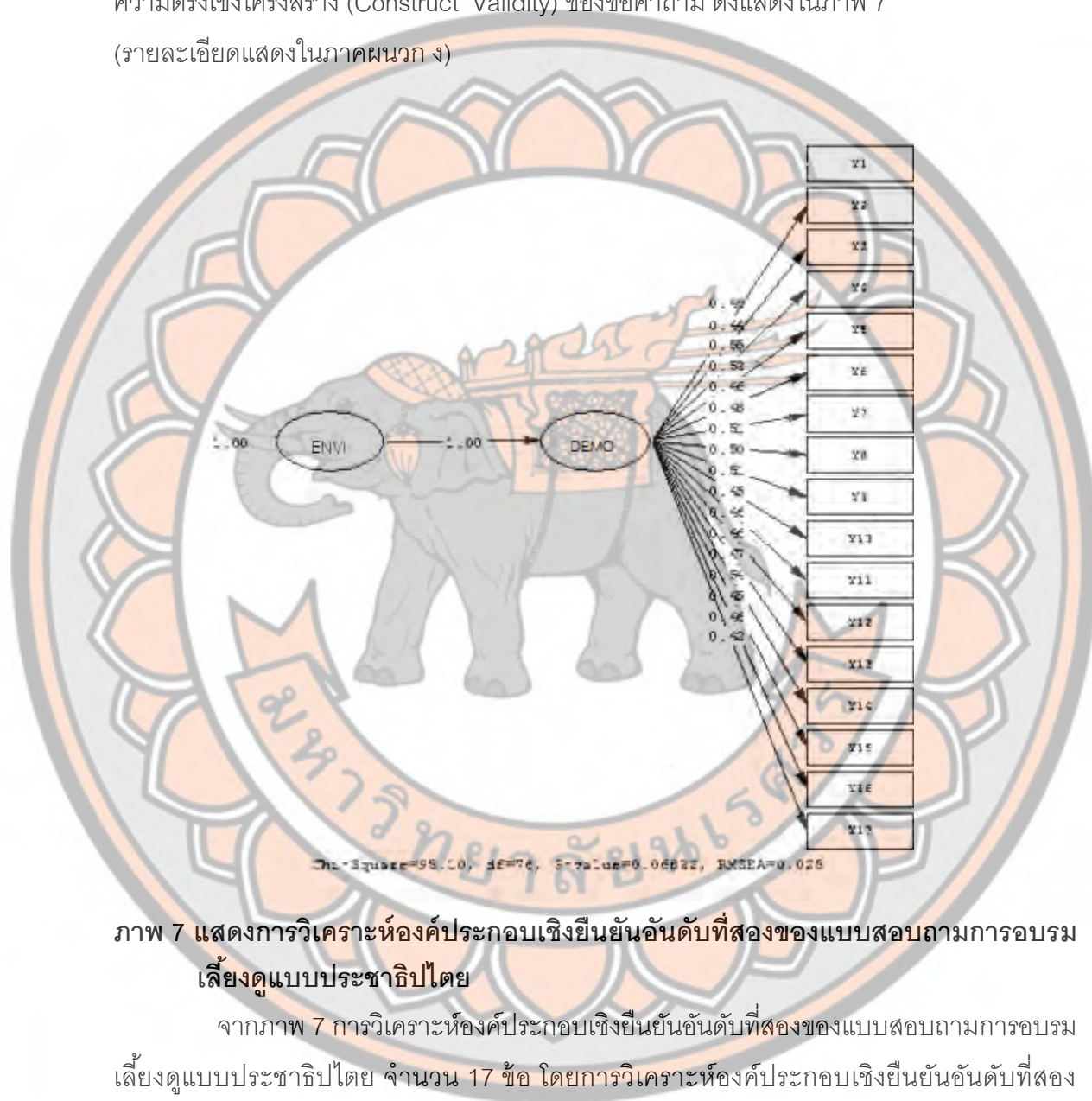
ขั้นตอนที่ 6 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนโรงเรียนสรรพวิทยาคม จำนวน 60 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่นักเรียนทำแล้วมาหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 25% คือกลุ่มสูง 25% และกลุ่มต่ำ 25% นำคะแนนของแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายข้อ ทดสอบค่าที (t-test) ถ้าค่า t ข้อใดมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกใช้ได้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2549, หน้า 249) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 7 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน จำนวน 400 คนมาวิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถาม ดังแสดงในภาพ 7 (รายละเอียดแสดงในภาคผนวกง)

ภาพ 7 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

จากภาพ 7 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จำนวน 17 ข้อ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.8 ผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square=95.10, $p=0.07$, GFI=0.97, AGFI=0.95, RMSEA=0.025) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ สรุปได้ว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ตาราง 14 ตัวอย่างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1	พ่อแม่/ผู้ปกครอง สอนให้ฉันกล้ายอมรับเมื่อทำ ความผิด						
2	พ่อแม่/ผู้ปกครอง สอนให้ฉันมีความเคารพผู้ใหญ่						
3	พ่อแม่/ผู้ปกครอง จะคอยอบรมให้ฉันเสียสละอย่าง เหมาะสม						
4	พ่อแม่/ผู้ปกครอง จะคอยอบรมให้ฉันเสียสละอย่าง เหมาะสม						
5	พ่อแม่/ผู้ปกครองสนับสนุนให้ฉันกล้าแสดงออก						
6	พ่อแม่/ผู้ปกครอง จะเป็นแบบอย่างรวมทั้งสอนให้ฉัน เมตตาต่อผู้อื่น						
7	พ่อแม่/ผู้ปกครอง อธิบายเหตุผลในการลงโทษทุกครั้ง						
8	พ่อแม่/ผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้ฉันอธิบายก่อนตำหนิ หรือทำโทษ						
9	พ่อแม่/ผู้ปกครอง ปล่อยให้ตัดสินใจเองในเรื่อง ส่วนตัว						
10	พ่อแม่/ผู้ปกครอง ให้ฉันทำตามที่ตนเองพอใจ						

ด้านที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว ตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาใช้ในการกำหนดกรอบความคิด

กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวเองที่ต้องการ ดังนี้

ตัวแปรวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว เพื่อกำหนดกรอบความคิดและนิยามเชิงปฏิบัติการ

นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร

สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว และเครือญาติ หรือบุคคลอื่นๆ ที่อาศัยรวมอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ร่วมกัน มีการสนทนาพูดคุย ปรึกษาหารือกัน มีการแสดงออกซึ่งความรัก เอื้ออาทรต่อกันทั้งทางกาย วาจา และใจ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและกำหนดข้อคำถาม

ผู้วิจัยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดมาสร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อคำถาม (table of specification) เพื่อกำหนดรายละเอียดข้อคำถามตามตัวแปรที่ต้องการวัด ดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15 โครงสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

นิยาม	จำนวน(ข้อ)		หมายเหตุ
	คำถามทั่วไป	คำถามด้านลบ	
ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว			
- ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว และเครือญาติ หรือบุคคลอื่นๆ ที่อาศัยรวมอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน	3		
- ใช้เวลาในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ร่วมกัน	3		
- มีการสนทนาพูดคุย ปรึกษาหารือกัน	2	1	
- มีการแสดงออกซึ่งความรัก	3		
- เอื้ออาทรต่อกันทั้งทางกาย วาจา และใจ	3		รวม 15 ข้อ

เมื่อผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัวเรียบร้อยแล้ว จึงนำมาจัดทำเป็นร่างแบบสอบถามต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำร่างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยจัดทำร่างแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัวสัมพันธภาพในครอบครัว ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความเหมาะสมของข้อคำถาม การตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา และสัดส่วนการวัดในแต่ละตัวแปรเพื่อปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่าง พร้อมกับหัวข้อวิจัย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามเชิงปฏิบัติการไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพ จำนวน 4 ท่าน โดยเป็นผู้มีความรู้ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะชีวิต และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนระดับมัธยมศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และเป็นผู้สอนอยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือวิจัย จำนวน 2 ท่าน โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิจัยการศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือมีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยการศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับ 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นผู้สอนเกี่ยวกับสถิติสำหรับการวิจัยไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยโดยใช้สถิติขั้นสูงซึ่งเป็นที่ยอมรับ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญแสดงในรายละเอียดภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษารูปแบบการวัดตัวแปร และสัดส่วนในการวัดแต่ละตัวแปร เพื่อนำมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC : Index of Item Objective Congruence) เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา คือ ค่าดัชนี IOC ต้องมีค่า 0.60 ขึ้นไป จึงจะถือได้ว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามโครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด (พิชิต ฤทธิจัญญ, 2549, หน้า 243)

หลังจากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.60 ผู้วิจัยได้ปรับตามรายละเอียดคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปคำนวณตามสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 :117) และมีลักษณะการให้คะแนน ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

R หมายถึง คะแนนการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ลักษณะการให้คะแนน

- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการหรือไม่

1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ทำให้ได้ข้อคำถามเกี่ยวกับ สัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 15 ข้อ ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย แต่มีคุณลักษณะเหมือนกันซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

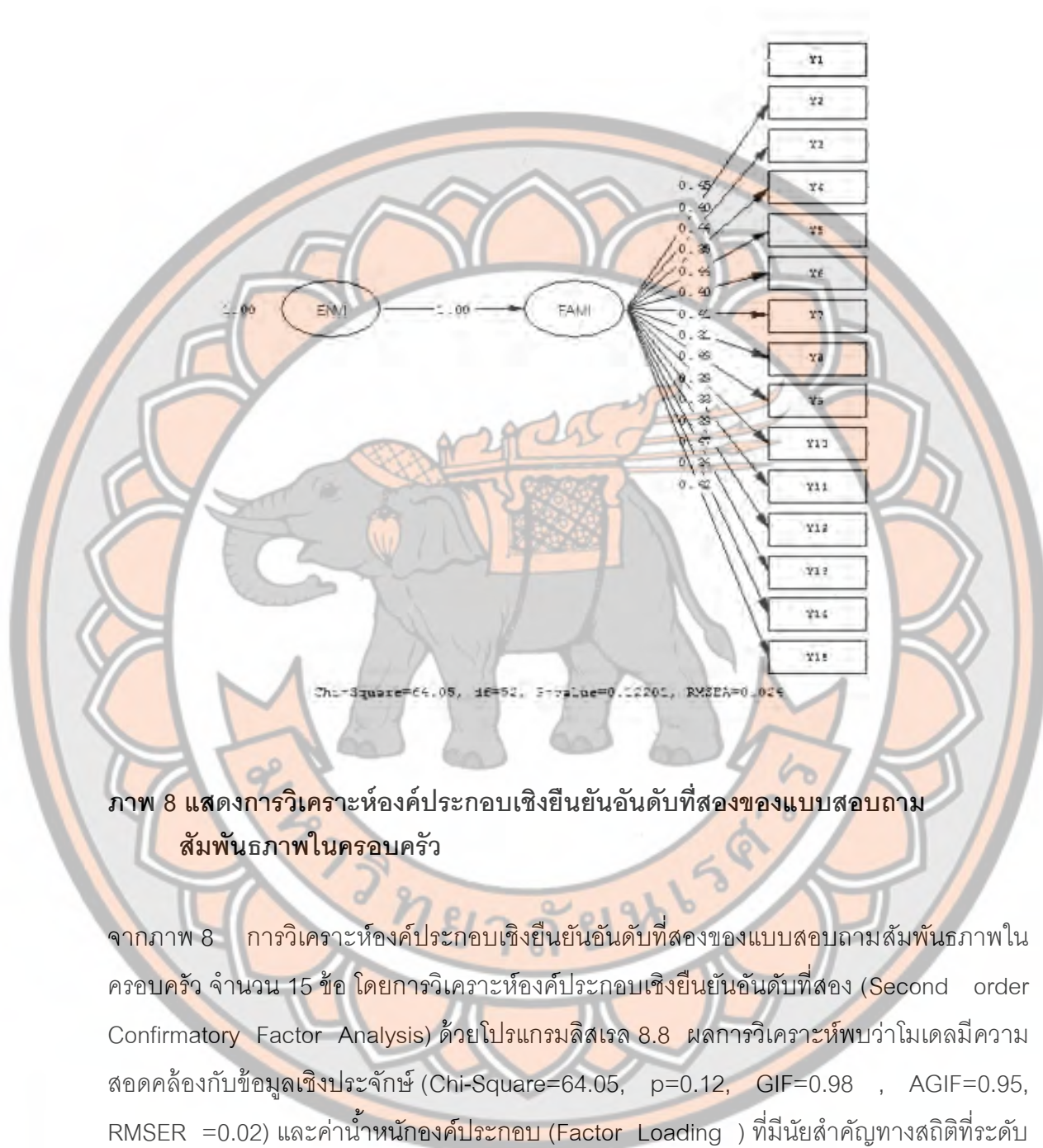
ขั้นตอนที่ 6 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนโรงเรียนสรรพวิทยาคม จำนวน 60 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่นักเรียนทำแล้วมาหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 25% คือกลุ่มสูง 25% และกลุ่มต่ำ 25% นำคะแนนของแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายข้อ ทดสอบค่าที่ (t-test) ถ้าค่า t ข้อใดมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกใช้ได้ (พิชิต ฤทธิจฺญ, 2549, หน้า 249) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 7 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน จำนวน 400 คนมาวิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถาม ดังแสดงในภาพ 8 (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ง)

ภาพ 8 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

จากภาพ 8 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 15 ข้อ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.8 ผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square=64.05, $p=0.12$, GFI=0.98 , AGFI=0.95, RMSEA =0.02) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ สรุปได้ว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ตาราง 16 ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1	คนในครอบครัวของฉันเข้าใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน						
2	ทุกคนในครอบครัวของฉันใกล้ชิดสนิทสนมกัน						
3	ครอบครัวของฉันได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน						
4	ฉันสามารถปรึกษากับคนในครอบครัวได้ทุกเรื่อง						
5	เมื่อใครบางคนในครอบครัวหมดกำลังใจ ฉันจะคอยให้กำลังใจเขา						
6	ฉันยินดีเมื่อคนในครอบครัวของฉัน ต้องการพูดคุยปรึกษาหารือ						
7	ฉันสามารถระบายความไม่สบายใจให้คนในครอบครัวฟังได้ตามความเป็นจริง						
8	ฉันรักทุกคนในครอบครัว						
9	สมาชิกในครอบครัวฉันพูดคุยกันอย่างชัดเจนเปิดเผยตรงไปตรงมา						
10	เมื่อฉันไม่สบายคนในครอบครัวจะสอบถาม ดูแลเอาใจใส่ฉัน						

ด้านที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาใช้ในการกำหนดกรอบความคิด

กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวเองที่ต้องการ ดังนี้

ตัวแปรวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เพื่อกำหนดกรอบความคิดและนิยามเชิงปฏิบัติการ

นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติตนระหว่างครูและนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ที่แสดงให้เห็นถึงความรัก เอาใจใส่ การส่งเสริมให้กำลังใจ ความใกล้ชิดสนิทสนม ความยุติธรรม การลงโทษอย่างมีเหตุผล ความสามารถในการอธิบายบทเรียน และการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและกำหนดข้อคำถาม

ผู้วิจัยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดมาสร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อคำถาม (table of specification) เพื่อกำหนดรายละเอียดข้อคำถามตามตัวแปรที่ต้องการวัด ดังแสดงในตาราง 17

ตาราง 17 โครงสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

นิยาม	จำนวน(ข้อ)		หมายเหตุ
	คำถามทั่วไป	คำถามด้านลบ	
ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู			
- การปฏิบัติตนระหว่างครูและนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน	4	1	
- การแสดงให้เห็นถึงความรัก เอาใจใส่ ส่งเสริมกำลังใจ ใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างครูและนักเรียน	5		
- นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนของครู	5		รวม 15 ข้อ

เมื่อผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูแล้ว จึงนำมาจัดทำเป็นร่างแบบสอบถามต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำร่างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยจัดทำร่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความเหมาะสมของข้อคำถาม การตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา และสัดส่วนการวัดในแต่ละตัวแปรเพื่อปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่าง พร้อมกับหัวข้อวิจัย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามเชิงปฏิบัติการไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพ จำนวน 4 ท่าน โดยเป็นผู้มีความรู้ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะชีวิต และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนระดับมัธยมศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และเป็นผู้สอนอยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือวิจัย จำนวน 2 ท่าน โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิจัยการศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือมีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยการศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับ 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นผู้สอนเกี่ยวกับสถิติสำหรับการวิจัยไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยโดยใช้สถิติขั้นสูงซึ่งเป็นที่ยอมรับ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญแสดงในรายละเอียดภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษารูปแบบการวัดตัวแปร และสัดส่วนในการวัดแต่ละตัวแปร เพื่อนำมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC : Index of Item Objective Congruence) เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา คือ ค่าดัชนี IOC ต้องมีค่า 0.60 ขึ้นไป จึงจะถือได้ว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามโครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด (พิชิต ฤทธิจัญญ, 2549, หน้า 243)

หลังจากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.60 ผู้วิจัยได้ปรับตามรายละเอียดคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปคำนวณตามสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 :117) และมีลักษณะการให้คะแนน ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

R หมายถึง คะแนนการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ลักษณะการให้คะแนน

- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการหรือไม่
- 1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ทำให้ได้ข้อคำถามเกี่ยวกับ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จำนวน 15 ข้อ ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย แต่มีคุณลักษณะเหมือนกันซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

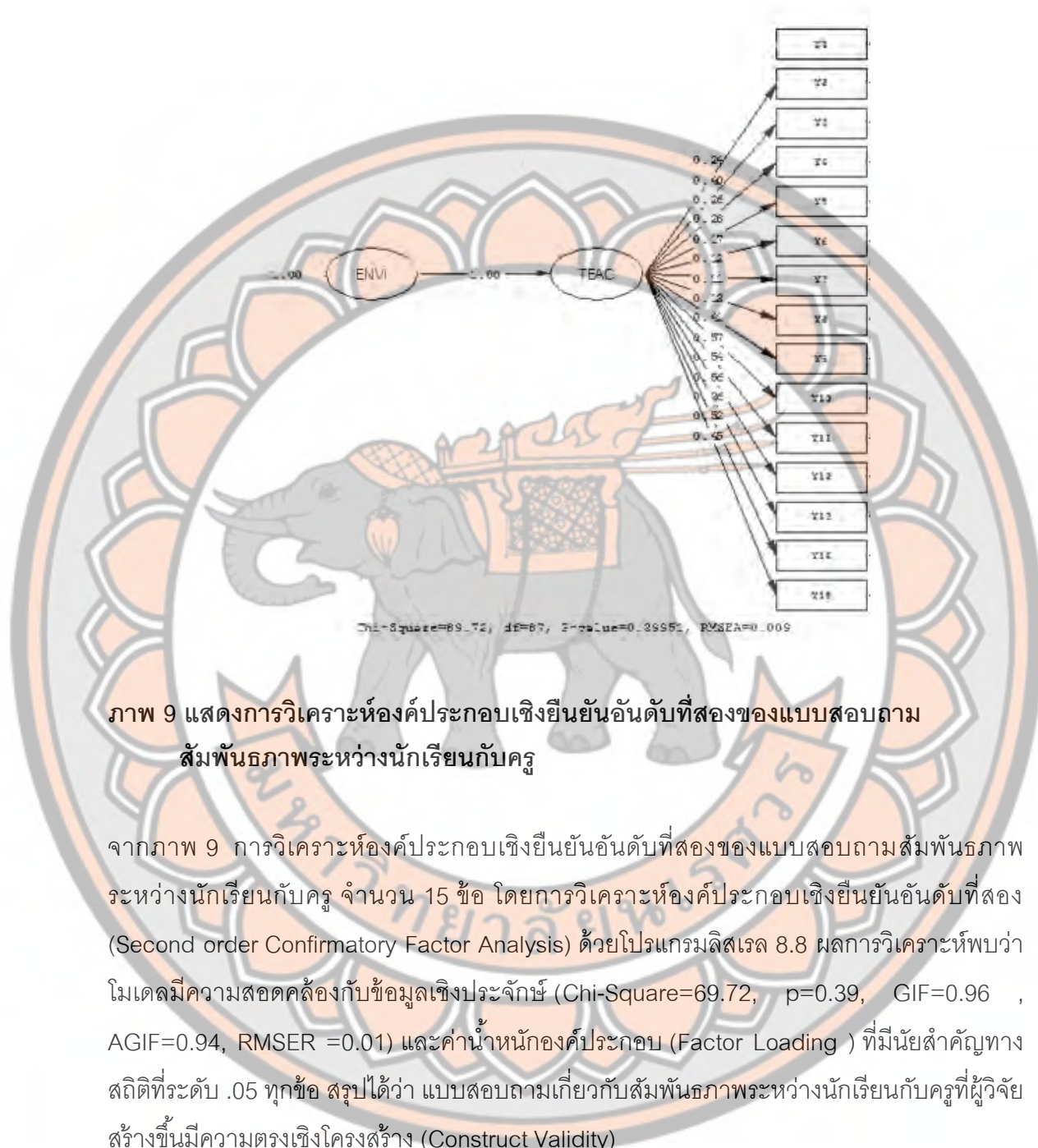
ขั้นตอนที่ 6 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนโรงเรียนสรรพวิทยาคม จำนวน 60 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่นักเรียนทำแล้วมาหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 25% คือกลุ่มสูง 25% และกลุ่มต่ำ 25% นำคะแนนของแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายข้อ ทดสอบค่าที (t-test) ถ้าค่า t ข้อใดมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกใช้ได้ (พิชิต ฤทธิจรรยา, 2549, หน้า 249) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 7 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน จำนวน 400 คนมาวิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถาม ดังแสดงในภาพ 9 (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ง)

ภาพ 9 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

จากภาพ 9 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จำนวน 15 ข้อ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.8 ผลการวิเคราะห์พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square=69.72, $p=0.39$, GFI=0.96, AGFI=0.94, RMSEA=0.009) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ สรุปได้ว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ตาราง 18 ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1	ครูใช้เหตุผลในการอธิบายและไม่แสดงอารมณ์โกรธเมื่อถูกนักเรียนโต้แย้ง						
2	ครูพยายามในการปรับปรุงเทคนิคในการสอนให้นักเรียนเข้าใจง่าย						
3	ครูเสียสละเวลาให้นักเรียนปรึกษาได้เต็มที่						
4	ฉันกล้าที่จะเข้าไปปรึกษาหรือสอบถามครูเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว						
5	ฉันได้ร่วมทำกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวิชาที่เรียน						
6	ฉันและเพื่อนมีส่วนร่วมในการกำหนดคะแนนหรือกิจกรรมอื่นในการเรียน						
7	ฉันกล้าซักถามครูเมื่อไม่เข้าใจบทเรียน						
8	ครูให้ความเป็นกันเองแก่ฉัน						
9	ฉันรู้สึกไม่พอใจเมื่อครูว่ากล่าวตักเตือน						
10	ฉันให้ความเคารพครูทั้งต่อหน้าและลับหลัง						

ด้านที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนตามขั้นตอนต่อไปนี้
ขั้นตอนที่ 1 กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาใช้ในการกำหนดกรอบความคิด กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวเองที่ตรงตามความต้องการ ดังนี้

ตัวแปรวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เพื่อกำหนดกรอบความคิดและนิยามเชิงปฏิบัติการ

นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเกี่ยวข้องกับเพื่อน มีการปฏิสัมพันธ์ตอบโต้ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลได้

ขั้นตอนที่ 2 สร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและกำหนดข้อคำถาม

ผู้วิจัยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดมาสร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อคำถาม (table of specification) เพื่อกำหนดรายละเอียดข้อคำถามตามตัวแปรที่ต้องการวัด ดังแสดงในตาราง 19

ตาราง 19 โครงสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

นิยาม	จำนวน(ข้อ)		หมายเหตุ
	คำถามทั่วไป	คำถามตำบล	
ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน			
- การปฏิบัติตนที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเกี่ยวข้องกับเพื่อน	3		
- การมีปฏิสัมพันธ์ตอบโต้ระหว่างบุคคล	3		
- การพึ่งพาตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อน	4		
- ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเพื่อนๆได้	4	1	รวม 15 ข้อ

เมื่อผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แล้ว จึงนำมาจัดทำเป็นร่างแบบสอบถามต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำร่างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยจัดทำร่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความเหมาะสมของข้อคำถาม การตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา และสัดส่วนการวัดในแต่ละตัวแปรเพื่อปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่าง พร้อมกับหัวข้อวิจัย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามเชิงปฏิบัติการไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพ จำนวน 4 ท่าน โดยเป็นผู้มีความรู้ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะชีวิต และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนใน

ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนระดับมัธยมศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และเป็นผู้สอนอยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือวิจัย จำนวน 2 ท่าน โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิจัยการศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือมีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยการศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับ 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นผู้สอนเกี่ยวกับสถิติสำหรับการวิจัยไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยโดยใช้สถิติขั้นสูงซึ่งเป็นที่ยอมรับ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญแสดงในรายละเอียดภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษารูปแบบการวัดตัวแปร และสัดส่วนในการวัดแต่ละตัวแปร เพื่อนำมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC : Index of Item Objective Congruence) เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา คือ ค่าดัชนี IOC ต้องมีค่า 0.60 ขึ้นไป จึงจะถือได้ว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามโครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด (พิชิต ฤทธิจุญ, 2549, หน้า 243)

หลังจากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.60 ผู้วิจัยได้ปรับตามรายละเอียดคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปคำนวณตามสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 :117) และมีลักษณะการให้คะแนน ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

R หมายถึง คะแนนการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ลักษณะการให้คะแนน

- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการหรือไม่
- 1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ทำให้ได้ข้อคำถามเกี่ยวกับ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จำนวน 15 ข้อ ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย แต่มีคุณลักษณะเหมือนกันซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นตอนที่ 6 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น

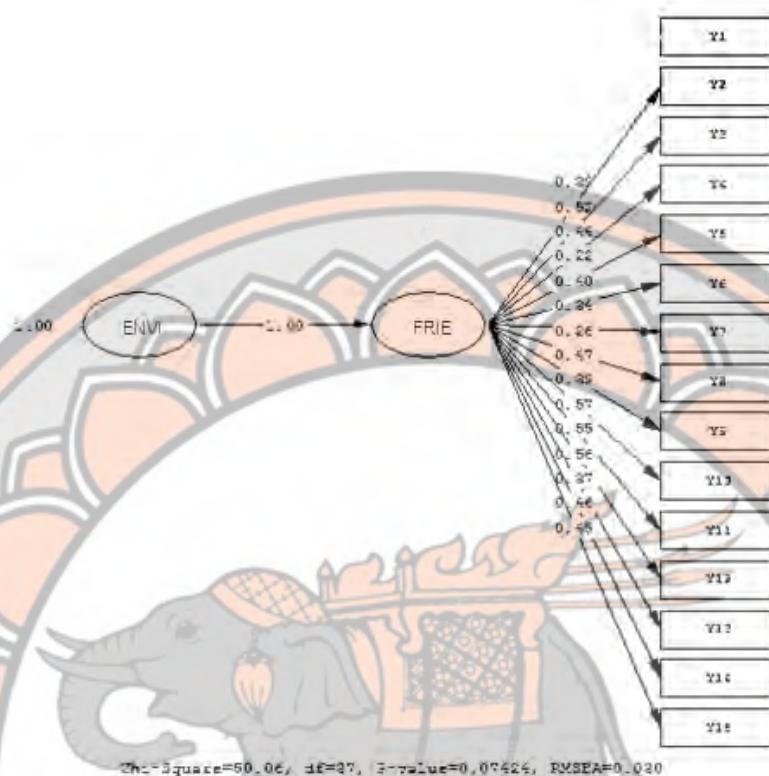
ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนโรงเรียนสรรพวิทยาคม จำนวน 60 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่นักเรียนทำแล้วมาหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 25% คือกลุ่มสูง 25% และกลุ่มต่ำ 25% นำคะแนนของแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายข้อ ทดสอบค่าที (t-test) ถ้าค่า t ข้อใดมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกใช้ได้ (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2549, หน้า 249) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 7 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน จำนวน 400 คนมาวิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถาม ดังแสดงในภาพ 10 (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ง)

ภาพ 10 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

จากภาพ 10 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จำนวน 15 ข้อ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.8 ผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square=50.06, $p=0.07$, GFI=0.98, AGFI=0.95, RMSEA=0.03) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ สรุปได้ว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ตาราง 20 ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1	ฉันไม่รู้สึกเหงาเมื่อมีเพื่อนอยู่ด้วย						
2	ฉันและเพื่อนจะคอยสนับสนุนกันเมื่อเพื่อนทำดีและตักเตือนกันเมื่อทำไม่ดี						
3	ฉันมีเพื่อนสนิทที่คอยให้คำปรึกษาได้						
4	ฉันได้รับความช่วยเหลือด้านต่างๆจากเพื่อน						
5	ฉันจะรับฟังและช่วยเหลือเมื่อเพื่อนมีปัญหาเท่าที่จะทำได้						
6	เมื่อฉันขาดเรียนเพื่อนๆจะคอยบอกงานและเรื่องที่เรียนให้ฉันทราบ						
7	ฉันยอมรับว่าเพื่อนของฉันมีหลากหลายซึ่งฉันยอมรับได้						
8	คนทุกคนสามารถเป็นเพื่อนกันได้						
9	ฉันไม่คบเพื่อนต่างโรงเรียนหรือไม่คุ้นเคย						
10	ฉันจะเลือกคบกับเพื่อนที่มีนิสัยคล้ายกับฉันมากกว่าเพื่อนที่มีนิสัยต่างกับฉัน						

ด้านที่ 8 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม ตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาใช้ในการกำหนดกรอบความคิด

กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ต้องการ ดังนี้

ตัวแปรวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม เพื่อกำหนดกรอบความคิดและนิยามเชิงปฏิบัติการ

นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร

การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่นักเรียนได้รับการช่วยเหลือ การสนับสนุนด้านจิตใจ ให้ความรัก ความห่วงใยความไว้วางใจ การให้ข้อมูลข่าวสาร และข้อมูลย้อนกลับ แรงงาน หรือวัสดุสิ่งของเงินทอง ต่างๆ จากคนที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกัน ได้แก่ เพื่อน เพื่อนบ้าน คนรู้จัก คู่ันเคยกัน หรืออยู่ในสังคมของตน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและกำหนดข้อคำถาม

ผู้วิจัยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดมาสร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อคำถาม (table of specification) เพื่อกำหนดรายละเอียดข้อคำถามตามตัวแปรที่ต้องการวัด ดังแสดงในตาราง 19

ตาราง 21 โครงสร้างแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม

นิยาม	จำนวน(ข้อ)		หมายเหตุ
	คำถามทั่วไป	คำถามต้นฉบับ	
ด้านการสนับสนุนทางสังคม			
- การที่นักเรียนได้รับการช่วยเหลือ การสนับสนุนด้านจิตใจจากคนที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกัน ได้แก่ เพื่อน เพื่อนบ้าน คนรู้จักคู่ันเคยกัน หรืออยู่ในสังคมของตน	4		
- ให้ความรัก ความห่วงใยความไว้วางใจจากคนที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกัน ได้แก่ เพื่อน เพื่อนบ้าน คนรู้จักคู่ันเคยกัน หรืออยู่ในสังคมของตน	3		
- การให้ข้อมูลข่าวสาร และข้อมูลย้อนกลับจากคนที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกัน ได้แก่ เพื่อน เพื่อนบ้าน คนรู้จักคู่ันเคยกัน หรืออยู่ในสังคมของตน	4		
- แรงงานหรือวัสดุสิ่งของเงินทองต่างๆ จากคนที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกัน ได้แก่ เพื่อน เพื่อนบ้าน คนรู้จักคู่ันเคยกัน หรืออยู่ในสังคมของตน	3	1	รวม 15 ข้อ

เมื่อผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม แล้ว จึงนำมาจัดทำเป็นร่างแบบสอบถามต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำร่างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยจัดทำร่างแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความเหมาะสมของข้อคำถาม การตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา และสัดส่วนการวัดในแต่ละตัวแปรเพื่อปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่าง พร้อมกับหัวข้อวิจัย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามเชิงปฏิบัติการไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพ จำนวน 4 ท่าน โดยเป็นผู้มีความรู้ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะชีวิต และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนระดับมัธยมศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และเป็นผู้สอนอยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือวิจัย จำนวน 2 ท่าน โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิจัยการศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือมีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยการศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับ 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย จำนวน 1 ท่าน โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับสถิติสำหรับการวิจัยไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ/หรือ มีผลงานทางวิชาการในด้านวิจัยโดยใช้สถิติขั้นสูงซึ่งเป็นที่ยอมรับ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญแสดงในรายละเอียดภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษารูปแบบการวัดตัวแปร และสัดส่วนในการวัดแต่ละตัวแปร เพื่อนำมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC : Index of Item Objective Congruence) เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา คือ ค่าดัชนี IOC ต้องมีค่า 0.60 ขึ้นไป จึงจะถือได้ว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามโครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด (พิชิต ฤทธิจุฑา, 2549, หน้า 243)

หลังจากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.60 ผู้วิจัยได้ปรับตามรายละเอียดคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปคำนวณตามสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 :117) และมีลักษณะการให้คะแนน ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

R หมายถึง คะแนนการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ลักษณะการให้คะแนน

- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการหรือไม่

1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ทำให้ได้ข้อคำถามเกี่ยวกับ การสนับสนุนทางสังคม จำนวน 15 ข้อ ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย แต่มีคุณลักษณะเหมือนกันซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

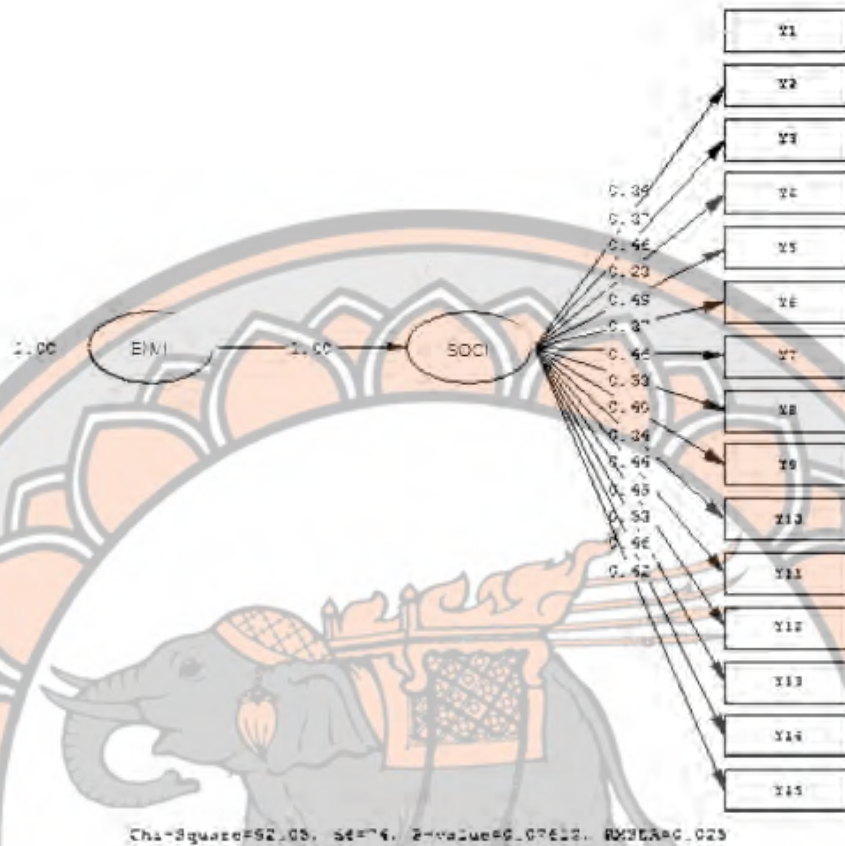
ขั้นตอนที่ 6 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนโรงเรียนสรรพวิทยาคม จำนวน 60 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่นักเรียนทำแล้วมาหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 25% คือกลุ่มสูง 25% และกลุ่มต่ำ 25% นำคะแนนของแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายข้อ ทดสอบค่าที่ (t-test) ถ้าค่า t ข้อใดมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกใช้ได้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2549, หน้า 249) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 7 การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน จำนวน 400 คนมาวิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถาม ดังแสดงในภาพ 11

ภาพ 11 แสดงการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม

จากภาพ 11 การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม จำนวน 15 ข้อ โดยการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.8 ผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square=92.05, $p=0.08$, GFI=0.97, AGFI=0.95, RMSEA =0.03) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ สรุปได้ว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ตาราง 22 ตัวอย่างแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1	ฉันได้รับความกำลังใจจากคนรอบข้าง						
2	เมื่อฉันประสบความสำเร็จ คนใกล้ชิดจะยินดีและชื่นชม						
3	เมื่อฉันมีปัญหาส่วนตัว ฉันสามารถปรึกษากับคนรอบข้างได้						
4	คนใกล้ชิดเอาใจใส่ต่อการเป็นอยู่ของฉัน						
5	คนใกล้ชิดชื่นชม เห็นด้วยกับสิ่งที่ฉันทำและช่วยเหลืออย่างเต็มที่						
6	บุคคลใกล้ชิดแนะนำข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อฉัน						
7	ฉันได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ						
8	เพื่อนบ้านมักนำเรื่องของฉันไปพูดในทางไม่ดี						
9	ฉันมักต้องทำอะไรด้วยตนเอง ไม่ค่อยมีคนช่วย						
10	ฉันได้แนวคิดในการทำสิ่งต่างๆจากผู้คนรอบตัว						

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองการศึกษาค้นคว้าอิสระจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ครูที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีการศึกษา 2559 เวลาไม่มีการเรียนการสอน ได้แก่ ชั่วโมงโฮมรูมแนะแนวหรืออื่นๆในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

2. ดำเนินการติดต่อผู้ช่วยวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ชี้แจงแนวปฏิบัติในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

3. ดำเนินการเก็บแบบวัดคืนจากครูแต่ละโรงเรียนโดยผู้วิจัยเดินทางไปรับแบบวัดด้วยตนเอง และได้รับคืนในเดือน สิงหาคม 2558
4. แบบสอบถามที่แจกไปจำนวน 500 ชุดได้รับคืนมา 400 นำมาวิเคราะห์ข้อมูล 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80 ดังตาราง 23

ตาราง 23 การเก็บรวบรวมข้อมูลและอัตราการตอบกลับแต่ละโรงเรียน

รายชื่อโรงเรียน	วันที่เก็บรวบรวมข้อมูล	จำนวนแบบวัดที่ส่ง(ฉบับ)	จำนวนแบบวัดที่ได้รับคืน(ฉบับ)	ร้อยละ
โรงเรียนสรรพวิทยาคม	29 กรกฎาคม 2559	280	217	77.50
โรงเรียนแม่ปะวิทยาคม	29 กรกฎาคม 2559	37	32	86.49
โรงเรียนแม่กุวิทยาคม	29 กรกฎาคม 2559	56	47	83.93
โรงเรียนราษฎร์วิทยา	2 สิงหาคม 2559	24	22	91.67
โรงเรียนเทศบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี	2 สิงหาคม 2559	73	57	78.08
โรงเรียนภัทรวิทยา	2 สิงหาคม 2559	30	25	83.00
รวม		500	400	80.00

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรที่สังเกตได้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้

วิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ภายนอก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การสนับสนุนทางสังคม และตัวแปรที่สังเกตได้ภายใน ได้แก่ อึดทนโน้ตศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความยืดหยุ่นและการปรับตัว

การริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้ ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เพิ่มผลผลิตและการรับรู้ผิด ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก วิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยวิเคราะห์รูปแบบตามกรอบแนวคิดการวิจัย ใช้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล หากข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับรูปแบบดังกล่าว ก็ถือว่าได้รูปแบบที่เหมาะสมตามรูปแบบสมมติฐาน

4.2 พัฒนารูปแบบ ในกรณีที่วิเคราะห์รูปแบบตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรลแล้วไม่สอดคล้องกัน จึงทำการปรับรูปแบบโดยพิจารณาจากดัชนีตัดแปรรูปแบบ (Model Modification Indices) ให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน เพื่ออธิบายลักษณะของของตัวอย่างโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ความเบ้ (skewness) และความโด่ง (kurtosis)
2. วิเคราะห์ทักษะชีวิตและอาชีพ และปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนจำแนกรายด้าน โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้สูตรสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
4. ค่าสถิติสำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น
  - 3.1 ค่าอิทธิพล
  - 3.2 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
  - 3.3 ค่าสถิติตรวจสอบ

5. การตรวจสอบความตรงของรูปแบบเชิงสมมติฐานกับรูปแบบตามข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโปรแกรมลิสเรล (LISREL) ค่าสถิติที่ใช้คือ

5.1 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรสังเกตได้และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้าง

5.2 ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน ได้แก่

5.2.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square Statistic)

5.2.2 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)

5.2.3 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S.D.^2_H + S.D.^2_L}{n_H + n_L}}}$$

เมื่อ t	คือ	ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด
$\bar{X}_H$	คือ	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
$\bar{X}_L$	คือ	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
$S.D.^2_H$	คือ	ความแปรปรวนของกลุ่มสูง
$S.D.^2_L$	คือ	ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
n_H	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
n_L	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ในการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ เพื่อใช้สร้างเมตริกซ์สหสัมพันธ์ในการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ประกอบด้วย

3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงผลตามลำดับ ดังนี้

3.1.1 ภาพแสดงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

3.1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพล ค่าสถิติตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบ ค่าสถิติไค-สแควร์ และระดับชั้นความเสรีของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

3.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ที่พัฒนาแล้วและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงผลตามลำดับ ดังนี้

3.2.1 ภาพแสดงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

3.2.2 ผลการตรวจสอบความตรงของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนา

เศรษฐกิจพิเศษตาก ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (Coefficients of Determination) และค่าความสอดคล้อง ซึ่งได้แก่ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square Statistic) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI)

3.2.3 ผลการประมาณค่า ค่าอิทธิพล ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานและค่าสถิติตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบ

เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจและความสะดวกในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติและตัวแปรต่างๆในการนำเสนอ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอรูปแบบ

แทน ตัวแปรแฝง

แทน ตัวแปรสังเกตได้

แทน ความสัมพันธ์ในรูปที่เป็นสาเหตุและผล โดยตัวแปรที่อยู่ต้นลูกศรเป็นสาเหตุ ตัวแปรที่อยู่ปลายลูกศรเป็นผล

สัญลักษณ์และความหมายที่ใช้แทนตัวแปรแฝง และตัวแปรที่สังเกตได้ ดังต่อไปนี้

ตัวแปรแฝงภายนอก

ENVI หมายถึง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

ตัวแปรแฝงภายใน

CHAR หมายถึง ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

LIFE หมายถึง ทักษะชีวิตและอาชีพ

ตัวแปรสังเกตได้

ตัวแปรสังเกตได้ภายนอก

DEMO หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

FAMI หมายถึง สัมพันธภาพในครอบครัว

TEAC หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

FRIE หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

SOCI หมายถึง การสนับสนุนทางสังคม

ตัวแปรสังเกตได้ภายใน

FLEX	หมายถึง	ความยืดหยุ่นและการปรับตัว
SELF	หมายถึง	การริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้
CROS	หมายถึง	ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
PROD	หมายถึง	เพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด
LEAD	หมายถึง	ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ
EMOT	หมายถึง	การจัดการกับอารมณ์และความเครียด
SELC	หมายถึง	อัตมโนทัศน์
FUTU	หมายถึง	ลักษณะมุ่งอนาคต

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้ แสดงดังตาราง 24 ดังนี้

ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรที่สังเกตได้

ตัวแปร	Mean	SD	Skewness	Kurtosis
ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (ENVI)				
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย(DEMO)	3.81	0.88	-0.51	-0.84
สัมพันธภาพในครอบครัว(FAMI)	3.94	0.66	-0.40	-0.29
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู(TEAC)	3.76	0.61	-0.21	0.35
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน(FRIE)	3.38	0.55	-0.32	1.10
การสนับสนุนทางสังคม(SOCI)	3.14	0.54	-0.29	0.91
ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล				
อัตมโนทัศน์(SELC)	3.69	0.60	-0.17	0.92
ลักษณะมุ่งอนาคต(FUTU)	3.74	0.64	-0.31	0.89
ตัวแปรแฝงทักษะชีวิตและอาชีพ				
ความยืดหยุ่นและการปรับตัว(FLEX)	3.62	0.62	-0.27	0.19
การริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้(SELF)	3.20	0.72	-0.50	0.38
ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (CROS)	3.38	0.64	-0.05	-0.17
เพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ(PROD)	3.53	0.58	-0.26	1.40
ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ(LEAD)	3.23	0.70	-0.49	0.48
การจัดการกับอารมณ์และความเครียด(EMOT)	3.63	0.69	-0.47	-0.67

จากตาราง 24 กลุ่มตัวแปรแฝงปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 หมายถึง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากมีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับสูง รองลงมา ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการสนับสนุนทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81, 3.76, 3.38 และ 3.14 ตามลำดับ โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากอยู่ในระดับสูง ส่วนสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการสนับสนุนทางสังคม นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากมีอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

กลุ่มตัวแปรแฝงปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า อัตมโนทัศน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และการมุ่งอนาคต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 หมายถึง ตัวแปรทั้งสองนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากมีอยู่ในระดับสูง

กลุ่มตัวแปรแฝงทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การจัดการกับอารมณ์และความเครียด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากมีในระดับสูงรองลงมา ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ และการริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62, 3.53, 3.38, 3.23 และ 3.20 ตามลำดับ โดยความยืดหยุ่นและการปรับตัว และการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากอยู่ในระดับสูง ส่วนทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ และการริเริ่มและกำกับดูแลตนเอง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากพบในระดับค่อนข้างสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของคุณค่าความเบ้และค่าความโด่งของตัวแปรที่สังเกตได้ที่ใช้ในการศึกษา พบว่า ค่าความเบ้ของตัวแปรทั้งหมดมีลักษณะเบ้ทางลบ แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ส่วนค่าความโด่งของตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่มีค่าค่อนข้างต่ำและเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่า ตัวแปรมีลักษณะการแจกแจงเป็นโค้งปกติ

จากข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์โมเดลลิสม์เรล ที่ว่า ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายในต้องเป็นการแจกแจงแบบปกติ (Normality) เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดในการวิจัย พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าความโด่งและค่าความเบ้เข้าใกล้ 0 แสดงว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีลักษณะการแจกแจงใกล้เคียงโค้งปกติ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์ แสดงดังตาราง 25 ดังนี้

ตาราง 25 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

ตัวแปร	SELC	FUTU	FLEX	SELF	CROS	PROD	LEAD	EMOT	DEMO	FAMI	TEAC	FRIE	SOCI
SELC	1.00												
FUTU	0.76**	1.00											
FLEX	0.51**	0.50**	1.00										
SELF	0.53**	0.39**	0.35**	1.00									
CROS	0.61**	0.58**	0.55**	0.49**	1.00								
PROD	0.67**	0.55**	0.40**	0.41**	0.40**	1.00							
LEAD	0.66**	0.60**	0.46**	0.55**	0.71**	0.47**	1.00						
EMOT	0.72**	0.64**	0.48**	0.46**	0.55**	0.56**	0.63**	1.00					
DEMO	0.51**	0.54**	0.43**	0.25**	0.46**	0.32**	0.51**	0.59**	1.00				
FAMI	0.63**	0.63**	0.38**	0.26**	0.47**	0.46**	0.48**	0.53**	0.69**	1.00			
TEAC	0.49**	0.49**	0.31**	0.20**	0.36**	0.32**	0.38**	0.41**	0.50**	0.62**	1.00		
FRIE	0.38**	0.47**	0.22**	0.18**	0.26**	0.40**	0.27**	0.26**	0.26**	0.47**	0.50**	1.00	
SOCI	0.36**	0.36**	0.16**	0.09	0.14**	0.31**	0.11*	0.15**	0.04	0.29**	0.24**	0.41**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกัน พบว่า สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรพยากรณ์ด้วยกันทั้ง 7 ตัว (SELC, FUTU, ENVI, DEMO, FAMI, TEAC, FRIE, SOCI) มีค่าสัมประสิทธิ์รวมทั้งหมด 21 ค่า มีทิศทางของความสัมพันธ์ทางบวกทุกค่า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.04 ถึง 0.76 เป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 20 ค่าและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 1 ค่า ตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ลักษณะการมุ่งอนาคต (FUTU) กับ อุดมโนทัศน์(SELC)($r=0.76$) รองลงมาได้แก่ การยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (DEMO) กับ สัมพันธภาพในครอบครัว (FAMI) ($r=0.69$) และตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม (SOCİ) กับการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (DEMO) ($r=0.04$)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 7 ตัว กับตัวแปรเกณฑ์ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว(FLEX) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.16 ถึง 0.51 เป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความยืดหยุ่นและการปรับตัวสูงที่สุด ได้แก่ อุดมโนทัศน์(SELC)($r=0.51$) รองลงมาคือ ลักษณะการมุ่งอนาคต(FUTU) ($r=0.50$) และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความยืดหยุ่นและการปรับตัวต่ำสุด ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม (SOCİ) ($r = 0.16$)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 7 ตัว กับตัวแปรเกณฑ์ด้านการริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้(SELF) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.09 ถึง 0.53 เป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6 ค่า และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 1 ค่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้สูงที่สุด ได้แก่ อุดมโนทัศน์(SELC)($r=0.53$) รองลงมาคือลักษณะการมุ่งอนาคต(FUTU) ($r=0.39$)และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้ต่ำสุด ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม (SOCİ) ($r = 0.09$)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 7 ตัว กับตัวแปรเกณฑ์ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม(CROS) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.14 ถึง 0.61 เป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมได้สูงที่สุด ได้แก่ อุดมโนทัศน์(SELC)($r=0.61$) รองลงมาคือลักษณะการมุ่งอนาคต(FUTU) ($r=0.58$)และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม(CROS) ต่ำสุด ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม (SOCİ) ($r = 0.14$)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 7 ตัว กับตัวแปรเกณฑ์ด้านเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ(PROD) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.31 ถึง 0.67 เป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับด้านเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ

สูงที่สุด ได้แก่ อึดมนัทศน์(SELC)($r=0.67$) รองลงมาคือลักษณะการมุ่งอนาคต(FUTU) ($r=0.55$) และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดต่ำสุด ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม (SOCl) ($r=0.31$)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 7 ตัว กับตัวแปรเกณฑ์ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ(LEAD)พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.11 ถึง 0.66 เป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6ค่าและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 1 ค่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ สูงที่สุด ได้แก่ อึดมนัทศน์(SELC)($r=0.66$) รองลงมาคือลักษณะการมุ่งอนาคต(FUTU) ($r=0.60$)และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต่ำสุด ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม (SOCl) ($r=0.11$)

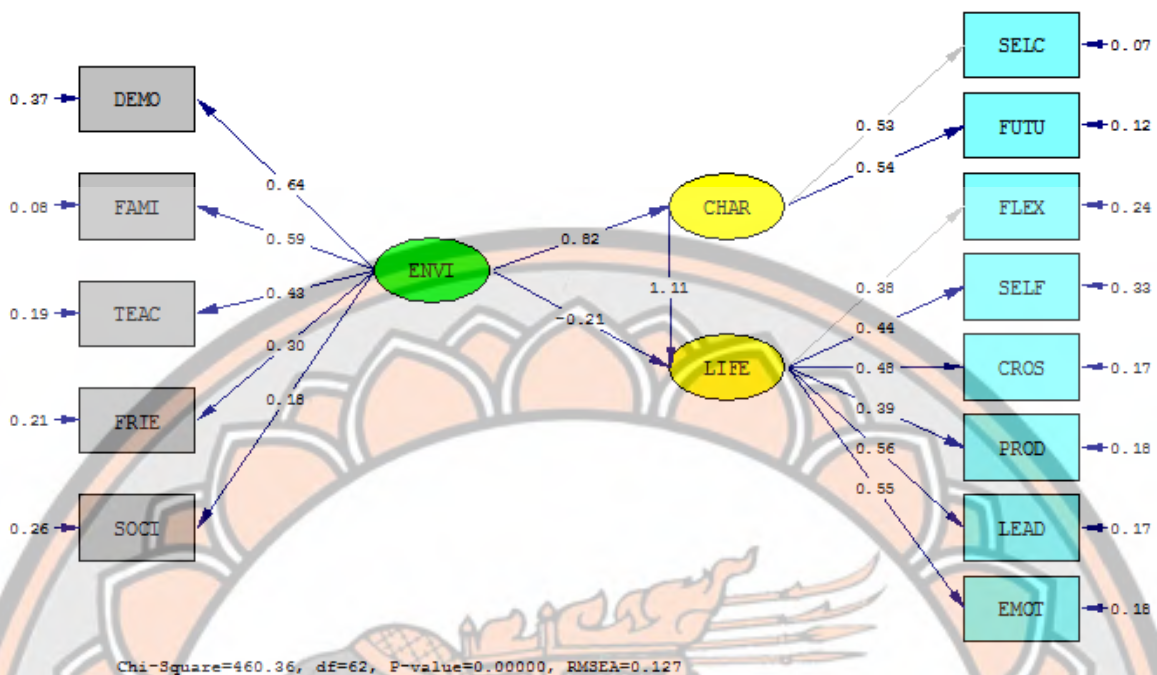
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 7 ตัว กับตัวแปรเกณฑ์ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด(EMOT) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.15 ถึง 0.72 เป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกับอารมณ์และความเครียดสูงที่สุด ได้แก่ อึดมนัทศน์(SELC)($r=0.72$) รองลงมาคือลักษณะการมุ่งอนาคต (FUTU) ($r=0.64$)และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกับอารมณ์และความเครียดต่ำสุด ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม (SOCl) ($r=0.15$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (วิเคราะห์ครั้งที่ 1)

เมื่อนำรูปแบบตามสมมติฐานของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ไปตรวจสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรมลิสเรล ปราบกฏดังนี้

3.1.1 ภาพแสดงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก แสดงในภาพ 12 ดังนี้

ภาพ 12 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก และค่าพารามิเตอร์เมื่อตรวจสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากภาพ 12 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบดังกล่าวมีค่าสถิติไค-สแควร์ เท่ากับ 460.26 ระดับขั้นความเสรี เท่ากับ 62 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.00 ซึ่งนับว่าเป็นค่าสถิติไค-สแควร์ที่สูงมาก แสดงว่ามีฟังก์ชันค่าความสอดคล้องมีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า รูปแบบไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

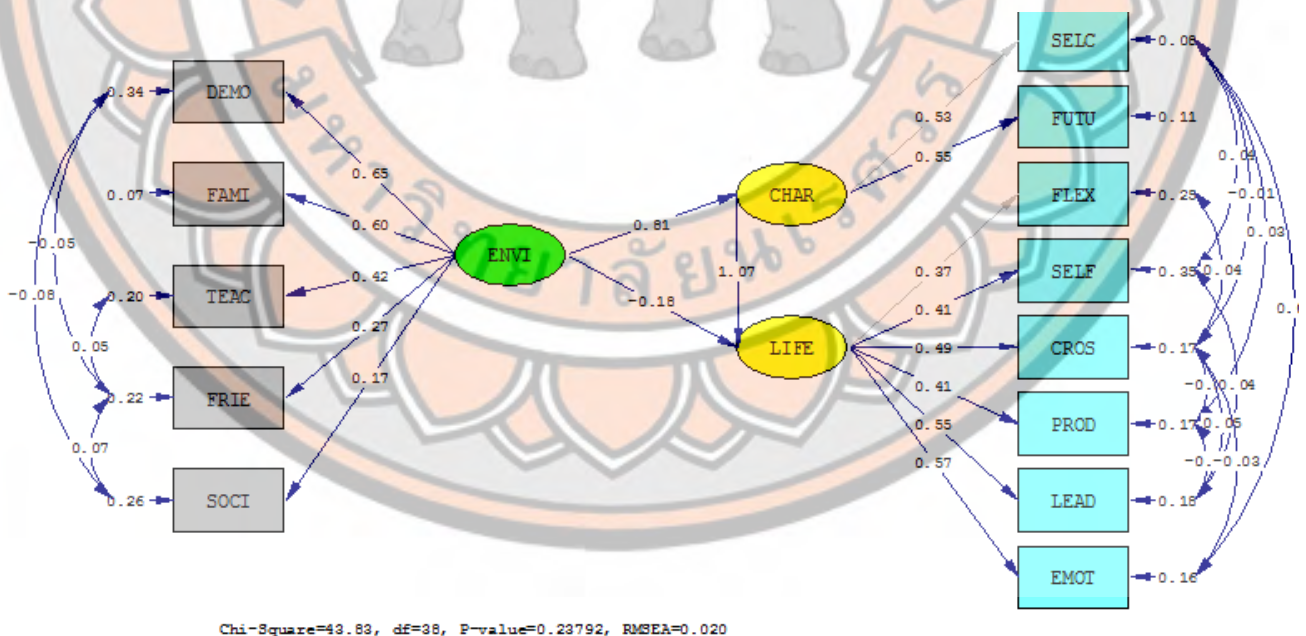
3.1.2 เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพล ค่าสถิติตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบ ค่าสถิติไค-สแควร์ และระดับขั้นความเสรีของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ด้วยค่าสหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (Multiple Correlations and Coefficients of Determination) และค่าความกลมกลืน ซึ่งได้แก่ ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square Statistic) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับรูปแบบตามดัชนีดัดแปรรูปแบบ (Model Modification Indices) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับรูปแบบตามดัชนีดัดแปรรูปแบบที่มีค่ามากที่สุด

เข้ามาพิจารณาก่อนทีละตัว เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ขั้นตอนแบบไปข้างหน้า (Forward Stepwise Analysis) ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยเพิ่มเมตริกซ์พหาวามิเตอร์ครั้งละ 1 เส้น จำนวน 24 ครั้ง รวม 24 เส้น ซึ่งอยู่ในเมตริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้ภายนอกจำนวน 4 เส้น เมตริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้ภายใน จำนวน 10 เส้น และเมตริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้ภายนอกกับตัวแปรสังเกตได้ภายใน จำนวน 10 เส้น (รายละเอียด ภาคผนวก ง) ซึ่งรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ที่พัฒนาแล้วและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงผลตามลำดับ ดังนี้

3.2.1 ภาพแสดงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงในภาพ 13

ภาพ 13 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากภาพ 13 เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลรวมของตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก พบว่า ตัวแปรทั้งสองตัวมีอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลมีอิทธิพลรวมสูงสุดคือ 1.07 รองลงมาคือ ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเท่ากับ 0.69

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล มีค่าอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 1.07 และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีค่าอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าเท่ากับ -0.18

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีค่าอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.87

สำหรับค่าอิทธิพลที่ส่งผลต่อตัวแปรปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีค่าอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.81

3.2.2 ผลการตรวจสอบความตรงของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (Coefficients of Determination) และค่าความสอดคล้อง ซึ่งได้แก่ ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square Statistic) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) แสดงในตาราง 26

ตาราง 26 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้าง และของตัวแปรสังเกตได้ ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square Statistic) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI)

สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้าง		
CHAR = 0.66	LIFE = 0.87	
สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของตัวแปรสังเกตได้		
SELC = 0.79	FUTU = 0.73	FLEX = 0.36
SELF = 0.32	CROS = 0.58	PROD = 0.50
LEAD = 0.62	EMOT = 0.66	DEMO = 0.56
FAMI = 0.83	TEAC = 0.47	FRIE = 0.26
SOCI = 0.10		
Chi-Square = 43.83, df = 38, P-value = 0.24, GFI = 0.98 ,AGFI = 0.96		

จากตาราง 26 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้างของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก มีค่าเท่ากับ 0.87 และปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลเท่ากับ 0.66 แสดงว่าตัวแปรในรูปแบบอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพ และปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลได้ร้อยละ 87 และ 66 ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรสังเกตได้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.10 ถึง 0.83 โดยมีสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นค่าสูงสุดและการสนับสนุนทางสังคม เป็นค่าต่ำสุด

เมื่อตรวจสอบความตรงของรูปแบบด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square Statistic) พบว่า มีค่า ระดับขั้นเสรี 38 ระดับนัยสำคัญที่ 0.24 ซึ่งเป็นค่าสถิติไคสแควร์ ที่มีค่าน้อยมากและค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 ซึ่ง Saris และ Stronkorst (1994 หน้า 200 อ้างอิงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 หน้า 53) เสนอว่าค่าไค-สแควร์ควรมีค่าเท่ากับองศาอิสระ สำหรับโมเดลที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงกล่าวได้ว่า รูปแบบที่ได้ไม่แตกต่างจากข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่าสถิติดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 และดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ซึ่งค่าเข้าใกล้ 1.00 จึงถือได้อีกประการหนึ่งว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.2.3 ผลการประมาณค่า ค่าอิทธิพล ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานและค่าสถิติตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบ แสดงในตาราง 27

ตาราง 27 ค่าอิทธิพลรวม (TE) ค่าอิทธิพลทางอ้อม (IE) และค่าอิทธิพลทางตรง (DE) ของตัวแปรแฝงและความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

ตัวแปรเหตุ	ตัวแปรผล			CHAR		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ENVI	0.69** (0.07)	0.87** (0.11)	-0.18 (0.07)	0.81** (0.05)		0.81** (0.05)
CHAR			1.07** (0.11)			1.07** (0.11)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หมายเหตุ : ในวงเล็บ หมายถึง ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

จากตาราง 27 เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลรวมของตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก พบว่า ตัวแปรทั้งสองตัวมีอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลมีอิทธิพลรวมสูงสุดคือ 1.07 ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเท่ากับ 0.69 และ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล มีค่าอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 1.07 และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีค่าอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าเท่ากับ -0.18 เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีค่าอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.87 สำหรับค่าอิทธิพลที่ส่งผลต่อตัวแปรปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีค่าอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.81

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2559 ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่บริเวณเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จำนวน 3,937 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนแม่กุวิทยาคม โรงเรียนแม่ปะวิทยาคม โรงเรียนสรรพวิทยาคม โรงเรียนภักทวิทยา โรงเรียนราษฎร์วิทยา โรงเรียนเทศบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีนักเรียนจำนวน 500 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะชีวิตและอาชีพ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม รวม 143 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับทักษะชีวิตและอาชีพ จำนวน 6 ด้าน รวม 35 ข้อ ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 2 ด้าน รวม 31 ข้อ ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม จำนวน 5 ด้าน รวม 77 ข้อ ข้อคำถามทั้งหมดมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานในการสร้างรูปแบบตามสมมติฐานแล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อติดต่อกับผู้อำนวยการสถานศึกษาในแต่ละแห่งเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้ มาพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรที่
สังเกตได้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

วิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายนอก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบ
ประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่าง
นักเรียนกับเพื่อน การสนับสนุนทางสังคม และตัวแปรสังเกตได้ภายใน ได้แก่ อึดทนในทัศนคติ ลักษณะ
มุ่งอนาคต ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้ ทักษะทางสังคมและ
การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ การ
จัดการกับอารมณ์และความเครียด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์สหสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก วิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

3.1 ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยวิเคราะห์
รูปแบบตามกรอบแนวคิดการวิจัย ใช้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิทเรล
หากข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับรูปแบบดังกล่าว ก็ถือได้ว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสมตาม
รูปแบบสมมติฐาน

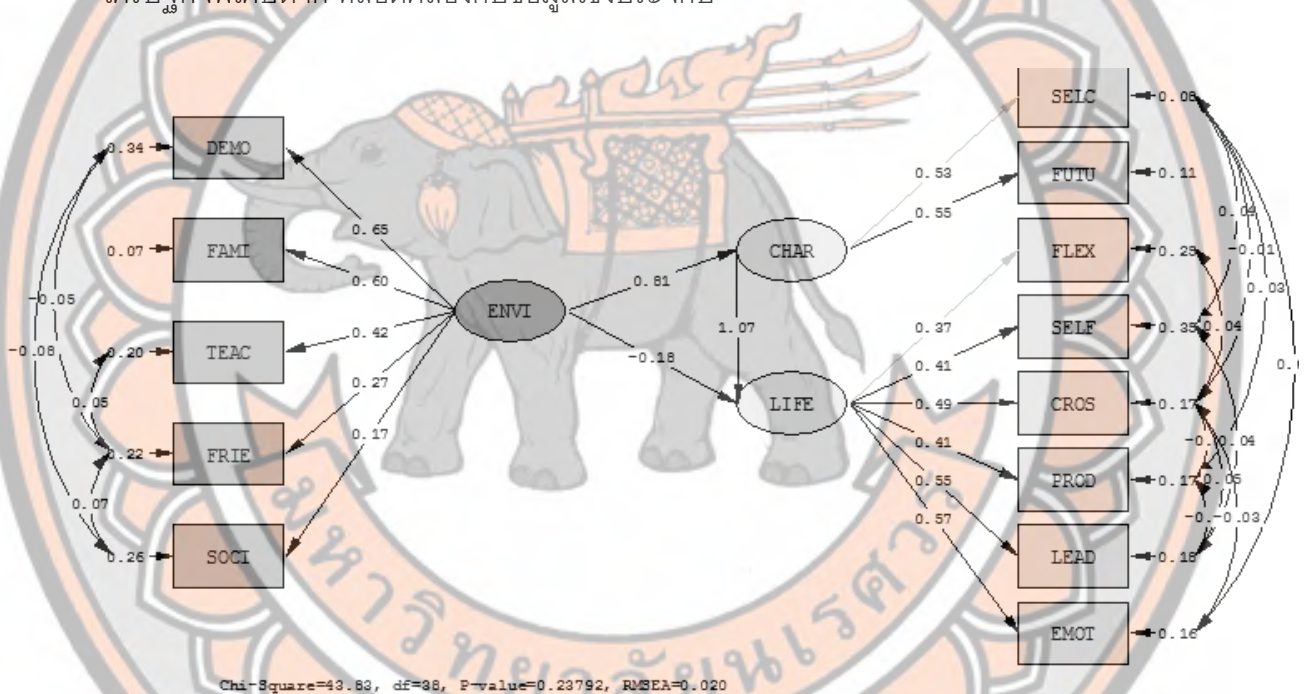
3.2 พัฒนารูปแบบ ในกรณีที่วิเคราะห์รูปแบบตามกรอบแนวคิดในการวิจัย
ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมา
วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิทเรลแล้วไม่สอดคล้องกัน จึงทำการปรับรูปแบบโดยพิจารณาจากดัชนีตัด
รูปแบบ (Model Modification Indices) ให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและ
อาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก มีความ
สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบที่สร้างขึ้นอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรทักษะชีวิตและ
อาชีพได้ร้อยละ 87 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของข้อมูลได้ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
(GFI) เท่ากับ 0.98 และดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96
ค่าสถิติ ไค-สแควร์ (Chi-square Statistic) เท่ากับ 43.83 ระดับขั้นเสรี 38 ระดับนัยสำคัญที่ 0.24

ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ตัวแปรที่ส่งผลทางอ้อมต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ที่พัฒนาแล้วและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงผล ดังภาพแสดงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

โดยค่าอิทธิพลรวมของตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลมีอิทธิพลรวมสูงสุดคือ 1.07 รองลงมาคือ ตัวแปรปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเท่ากับ 0.69

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางตรงของตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลมีค่าอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 1.07 และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีค่าอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าเท่ากับ -0.18

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีค่าอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.87

สำหรับค่าอิทธิพลที่ส่งผลต่อตัวแปรปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีค่าอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.81

การตรวจสอบความตรงของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก พบว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square Statistic) เท่ากับ 43.83 ระดับขั้นเสรี 38 ระดับนัยสำคัญที่ 0.24 ค่าสถิติดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 และดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรสังเกตได้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.10 ถึง 0.83 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพมีค่าเท่ากับ 0.87 แสดงว่าตัวแปรในรูปแบบอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรของตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพ ได้ร้อยละ 87

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. รูปแบบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

1.1 ได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพบว่าตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพ ประกอบด้วย ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ตัวแปรด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย อัตมโนทัศน์ และลักษณะมุ่งอนาคต ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และการสนับสนุนทางสังคม และตัวแปรมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามรูปแบบเชิงสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ ดวงกมล พรหมชัย (2553) ,ศศิวิมล เกดียงทอง (2556) ,พัชรราวดี ศรีบุญเรือง (2556) ,วิภาวี ศิริลักษณ์, ปกรณ ประจัญบาน, และ เทียมจันทร์ พาณิชย์ผลินไชย (2557) ที่ศึกษาตัวแปรใน ศตวรรษที่ 21 และพบว่าตัวแปรความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้ ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การเพิ่มผลผลิตและการรับรู้ผิด ภาวะผู้นำและ ความรับผิดชอบ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด อคติในทัศน และลักษณะมุ่งอนาคต ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพใน ครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และ การสนับสนุนทางสังคม เป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อทักษะชีวิตและอาชีพ

2. เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ของตัวแปรแฝงทั้ง 3 ตัว ซึ่งสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 ตัวแปรแฝงภายในทักษะชีวิตและอาชีพ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ทั้ง 6 ตัว คือ 1. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 2. การริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้ 3. ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 4. การเพิ่มผลผลิตและการรับรู้ผิด 5. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ 6. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า กล่าวคือ ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 6 ตัว เป็นองค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพ แต่ละตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบซึ่งจัดเป็นตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพซึ่งสอดคล้องกับ Partnership (Partnership for 21st Century skills 2014 อ้างถึงใน อนุชา โสมาบุตร, 2557) ,วารสาร พาณิช (2555) , , วิภาวี ศิริลักษณ์, ปกรณ ประจัญบาน, และ เทียมจันทร์ พาณิชย์ผลินไชย (2557) และช นัดดา เทียนฤกษ์ (2558) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพ ว่าประกอบไปด้วย ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้ ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การเพิ่มผลผลิตและการรับรู้ผิด ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ และการจัดการกับ อารมณ์และความเครียด

2.2 ตัวแปรแฝงภายในปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ (factor loading) ทั้ง 2 ตัว คือ 1. อคติในทัศน 2. ลักษณะมุ่งอนาคต มีนัยสำคัญทาง สถิติทุกค่า กล่าวคือ ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 2 ตัว เป็นองค์ประกอบของปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วน บุคคล สอดคล้องกับ ทฤษฎีบุคลิกภาพแบบคุณลักษณะ Esenck (1952 อ้างอิงใน นิษามล ฟองน้ำ, 2557) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจ อคติในทัศน และอุปนิสัย จะเป็นตัวทำนายทักษะพฤติกรรม และการกระทำ และสุดท้ายจะทำนายผลการปฏิบัติงาน (Outcome) คุณลักษณะส่วนบุคคลซึ่ง ประกอบด้วยแรงจูงใจ อุปนิสัย มโนทัศน์ และความรู้ เป็นสมรรถนะพื้นฐานของบุคคล เมื่อบุคคล

แสดงเจตนาหรือความตั้งใจที่จะปฏิบัติงาน เขาจะมีความมุ่งมั่นพยายามแสดงพฤติกรรมกรปฏิบัติงาน และ สุดท้ายก็จะทำให้เกิดผลการปฏิบัติงานนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทองเหลือ แยมศิริ (2556) ที่พบว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลประกอบด้วย อึดทนในทัศน และ ลักษณะมุ่งอนาคต

2.3 ตัวแปรแฝงภายนอกปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ทั้ง 5 ตัว คือ 1.การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 2. สัมพันธภาพในครอบครัว 3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู 4. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน 5. การสนับสนุนทางสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า กล่าวคือ ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ตัว เป็นองค์ประกอบของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของบันดูรา (Bandura,1969,1971 อ้างอิงใน ทองเหลือ แยมศิริ,2556, หน้า 29) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ จึงเรียกการสังเกตว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ” และเนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆตัวเสมอ การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมซึ่งทั้งผู้เรียนและสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกัน พฤติกรรมของคนเรา ส่วนมากจะเรียนรู้โดยการสังเกต หรือเรียนจากตัวแบบ สำหรับตัวแบบไม่จำเป็นต้องเป็นตัวแบบที่มีชีวิตเท่านั้น แต่อาจเป็นตัวแบบสัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบที่เห็นในโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ หรือเป็นรูปภาพการ์ตูนหนังสือก็ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของทองเหลือ แยมศิริ (2556) และ ดวงกมล พรหมชัย(2553) ที่ศึกษาตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการสนับสนุนทางสังคม

3. เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลของตัวแปรที่มีต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ในการวิจัยครั้งนี้ ผลของการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตและอาชีพ ส่วนตัวแปรปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ที่มีอิทธิพลที่ส่งผลทางตรงต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนแสดงว่า อึดทนในทัศนและลักษณะมุ่งอนาคตเป็นสาเหตุของทักษะชีวิตและอาชีพ ทั้งนี้เพราะ ทฤษฎีคุณลักษณะ กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่สามารถทำความเข้าใจและระบุคุณสมบัติขั้นพื้นฐานที่ทำให้เกิดพฤติกรรมมนุษย์ และนับรวมไปถึงองค์ประกอบของพฤติกรรมที่

แสดงให้เห็นถึงความอดทน พื้นฐานจิตใจ และรวมไปถึงพฤติกรรมในสภาวะเหตุการณ์ต่างๆ(ณิชามล ฟองน้ำ, 2557) โดยอัตมโนทัศน์ และอุปนิสัย จะเป็นตัวทำนายทักษะพฤติกรรมและการกระทำ และสุดท้ายจะทำนายผลการปฏิบัติงาน (Outcome)คุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย แรงจูงใจ อุปนิสัย มโนทัศน์ และความรู้ เป็นสมรรถนะพื้นฐานของบุคคล เมื่อบุคคลแสดงเจตนาหรือความตั้งใจที่จะปฏิบัติงาน เขาจะมีความมุ่งมั่นพยายามแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติงาน และ สุดท้ายก็จะทำให้เกิดผลการปฏิบัติงานนั่นเอง เช่นสมรรถนะด้านความมุ่งมั่นความสำเร็จ เป็นสิ่งที่ บุคคลแสดงเจตนาที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ เมื่อเขาต้องการประสบความสำเร็จ เขาก็ จะตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานให้มีความท้าทาย และเขาก็จะพยายามรับผิดชอบโดยปฏิบัติงาน ให้เสร็จ พยายามทำงานให้สูงกว่าเป้าหมายหรือมาตรฐานที่ตั้งไว้ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, 2550) จึงทำให้ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ที่ประกอบด้วย อัตมโนทัศน์และลักษณะมุ่งอนาคตมีอิทธิพลส่งผลทางตรงต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทักษกร นาคประเสริฐ. (2554) ที่พบว่า อัตมโนทัศน์เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศศิวิมล เกลียวทอง (2556) และ วนาพร สาชนะ (2553) รวมถึงงานวิจัยของ บัทยา วรณลักษณ์ (2550) ที่พบว่า นักเรียนที่มีคุณลักษณะมุ่งอนาคตสูงมีทักษะชีวิตเกือบทุกด้านสูงไปด้วย

3.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตและอาชีพ แต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อทักษะชีวิตและอาชีพ โดยผ่านปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล สาเหตุที่ทำให้ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตและอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลสูง จึงทำให้ค่าอิทธิพลทางตรงไม่มีนัยสำคัญ ส่งผลให้ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อทักษะชีวิตและอาชีพโดยส่งผ่านปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยบันดูรา (Bandura,1997 อ้างอิงใน ทองเหลือ แยมศิริ 2556) อธิบายว่า กระบวนการใส่ใจ (Attention) กระบวนการจดจำ (Retention) กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ (Reproduction) ผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบที่ตนสังเกตเห็นเนื่องจากความคาดหวังว่า การเลียนแบบจะนำประโยชน์มาให้ โดยกระบวนการการจูงใจการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ ปัจจัยที่สำคัญของกระบวนการนี้คือ ความพร้อมทางด้านร่างกาย และทักษะที่จำเป็นจะต้องใช้ในการเลียนแบบของผู้เรียน ถ้าหากผู้เรียนไม่มีความพร้อมก็จะไม่สามารถที่จะแสดงพฤติกรรมเลียนแบบได้ จึงอาจเป็นไปได้ว่าการแสดงออกหรือทักษะของแต่ละบุคคลนั้นเกิดจากการเลียนแบบแต่ไม่ได้แสดงพฤติกรรมที่เหมือนตัวแบบเสียทั้งหมดทั้งยังต้องมีความพร้อมจึงทำให้การแสดงออกในด้านทักษะ

ชีวิตและอาชีพนั้นจึงไม่ได้เกิดจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมโดยตรงแต่ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลทางอ้อม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงกมล พรหมชัย (2553) และนิลิตา อังกุล (2552) ที่พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ

3.3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลที่ส่งผลทางตรงต่อปัจจัยด้านคุณลักษณะ

ส่วนบุคคล แสดงว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะส่วนบุคคล เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) พบว่า ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัวมีค่าสูง และมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆตัวเสมอ โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมด้านครอบครัว จึงเกิดการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเลียนแบบจากตัวแบบ โดยพฤติกรรมและการกระทำของมนุษย์ทำให้เกิดคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วยแรงจูงใจ อุบิสัย มโนทัศน์ และความรู้ เป็นสมรรถนะพื้นฐานของบุคคล เมื่อบุคคลแสดงเจตนาหรือความตั้งใจที่จะปฏิบัติงาน เขาจะมีความมุ่งมั่นพยายามแสดงพฤติกรรมปฏิบัติงาน และ สุดท้ายก็จะทำให้เกิดผลการปฏิบัติงานนั่นเอง เช่น ลักษณะด้านความมุ่งมั่นความสำเร็จ เป็นสิ่งที่ บุคคลแสดงเจตนาที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ เมื่อเขาต้องการประสบความสำเร็จ เขาก็ จะตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานให้มีความท้าทาย และเขาก็จะพยายามรับผิดชอบโดยปฏิบัติงานให้เสร็จในอนาคต ซึ่งเป็นปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และพฤติกรรมของเรา ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบจากตัวแบบ เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆตัวเสมอ การเรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสภาพแวดล้อม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกัน และกระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบถือว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากที่สุด ซึ่งตัวแบบมีทั้งตัวแบบที่เป็นสิ่งมีชีวิตและตัวแบบที่ไม่ใช่สิ่งมีชีวิตโดยตัวแบบทั้งสองประเภทนี้เป็นปัจจัยด้าน สภาพแวดล้อมจึงทำให้ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลที่ส่งผลทางตรงต่อปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของบันดูรา (Bandura,1997 อ้างอิงใน ทองเหลือ แยมศิริ 2556 หน้า 29) โดยบันดูราเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบจากตัวแบบนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทองเหลือ แยมศิริ (2556) และ ดวงกมล พรหมชัย(2553) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะชีวิตและอาชีพสูงขึ้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ปกครองควรอบรมดูแลนักเรียน รวมทั้งส่งเสริมคุณลักษณะเกี่ยวกับ อุตสาหกิจและลักษณะการมุ่งอนาคตให้กับนักเรียนและนักเรียนเองควรฝึกหัดตนเองให้มี อุตสาหกิจที่ดี และมีลักษณะมุ่งอนาคตที่สูงขึ้นจะช่วยให้เป็นผู้ที่มีทักษะชีวิตและอาชีพซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษ 21

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการตรวจสอบตัวแปรในรูปแบบ สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากได้ร้อยละ 87 แสดงว่า มีตัวแปรอื่นๆที่ยังไม่ได้ศึกษาในครั้งนี่ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ โดยเฉพาะตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมในปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพน้อย จึงควรศึกษาปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมตัวแปรอื่นๆแทน การสนับสนุนทางสังคม ซึ่งอาจได้ข้อค้นพบที่แตกต่างออกไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยพระนคร

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ชุ่มใจ. (2535). **ผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กนิษฐา พรรณเพชร. (2548). **ลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพในหน่วยงาน และความเครียดของอาจารย์โรงเรียนสาธิต**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2554). **คำสุขภาพจิตสัปดาห์ละคำ**. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2559, จาก http://www.klb.dmh.go.th/modules.php?m=word_weekly&gr=&op=detail&word_weekly_id=46
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กลิ่นชบา คำรส. (2550). **อัตมโนทัศน์ มโนทัศน์ต่อผู้อื่น กับทัศนคติความรักและความสัมพันธ์ทางเพศของผู้สูงอายุ**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). **ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา**. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2559, จาก <http://data.bopp-obec.info/emis/index.php>.
- กาญจนา เฉลิมพล. (2555). **การศึกษารูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ จังหวัดราชบุรี**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กานต์ชญญา แก้วแดง. (2555). **การเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อใช้ทักษะชีวิตป้องกันสารเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**. (หน้า 25). สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ. (2544). **ผลของการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเขตชนบทยากจน จังหวัดอำนาจเจริญ**. วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต กศ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชนิดดา เทียนฤกษ์, ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, และถมรัตน์ ศิริภาพ. (2557). การพัฒนาโมเดลวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในศตวรรษที่ 21. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 10(1), หน้า 1-14
- ณัฐยา ผาดจันทิก. (2545). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ดวงกมล พรหมชัย. (2553). ปัจจัยบางประการด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ทองเหลือ แย้มศิริ. (2556). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ทัชชากร นาคประเสริฐ. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดปทุมธานี อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ธนิดา คุณวัฒน์. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุชายในเรือนจำกลางบางขวาง. ปรินฎยานิพนธ์. กศ.ม., มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา คชภักดี. (2545). โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัด “ครอบครัวอยู่ดีมีสุข” รายงานการศึกษาขั้นสุดท้าย. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิมนุช ประสานทอง. (2541). โกรธแล้วทำอย่างไร. **วารสารหมออนามัย**. 17(4), หน้า 63-64.
- นิลิตา อังกุล. (2552). การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

นุชลดา โจรนประภาพรรณ. (2541). **ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้นศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว**. วิทยานิพนธ์. วท.ม., มหาวิทยาลัยมหิดล.

เนตรชนก พุ่มพวง. (2546). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย**. สืบค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2559. จาก <http://www.watpon.com/boonchom/effective.pdf>.

ปัทมา วรรณลักษณ์. (2550). **พัฒนาการทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาคหกรรมที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่างลักษณะกัน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตภาคกลาง**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

พรรณวดี จันทราช. (2544). **ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

พรรณี ชูชัยเจเนจิต (2532). **ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม. จิตวิทยาการแนะแนว**. กรุงเทพมหานคร: สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.

พรรษา พุ่มจำปา. (2546). **ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการบำบัดของวัยรุ่นที่เข้ารับการรักษาในคลินิกยาเสพติด สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

พลระพี ทูมาพันธ์. (2554). **ผลการใช้โปรแกรมกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง**. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

พัชราวดี ศรีบุญเรือง. (2556). **การศึกษาเปรียบเทียบการเรียนตามทักษะเป้าหมายการ**

เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตปริญญาตรีหลักสูตรปกติและหลักสูตรนานาชาติ.
วิจัยในชั้นเรียน. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

พุทธทาสภิกขุ. (21 ธันวาคม 2537). บทบาทของครูกับความอยู่รอดของสังคม. ในการ

ประชุมสัมมนาทางวิชาการ โครงการสร้างสรรค์จริยธรรม. กรุงเทพฯ: คุรุสภา
ภวีกา กลับประสิทธิ์. (2547). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับ

ประกาศนียบัตร วิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง เขตดอนเมือง
กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.

มนทกานต์ ทรัพย์แก้ว. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับ**
ปริญญาตรีสาขานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

มณฑรา ธรรมบุศย์. (2553). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความปลอดภัยใน**
ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

ลดาวัลย์ น้อยเหลือ. (2551). **ปัจจัยทางจิตและการสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับ**
พฤติกรรมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลของรัฐ จังหวัด
นนทบุรี. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม., มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

เล็ก สมบัติ. (2549). **ภาวะการดูแลผู้สูงอายุของครอบครัวในปัจจุบัน.** วพวส., 7(3), 22-31.

วนาพร สาขนะ, ประวีต เอราวรรณ, และไพบุลย์ บุญไชย. (2555). **การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม**
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในจังหวัดอุดรธานี. วารสารการ
วัดผลการศึกษา. 17(1), หน้า 265 - 277.

วิริญญา อรรถยุกติ. (2543). **การเปรียบเทียบทักษะชีวิตของวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติดและที่**
ไม่ติด ยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วันเพ็ญ เสรีพงษ์. (2548). **ประสิทธิผลโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีความสามารถ**
ตนเองร่วมกับใช้รูปแบบแรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันมะเร็ง
เต้านมของสตรีที่มารับบริการคลินิกวัยทอง โรงพยาบาลราชบุรี. ปริญญาานิพนธ์.
กศ.ม., มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วาทีนี้ อึ้งเกลี้ยง. (2552). **ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียน**
บ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วิจารณ์ พานิช. (2554). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑ (Vol.1).**

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัท ตาตา พับลิเคชั่น จำกัด.

วิภาวี ศิริลักษณ์, ปกรณ์ ประจันบาน, และเทียมจันทร์ พาณิชย์ผลินไชย. (2557). การพัฒนาตัว
บ่งชี้ทักษะนักเรียนในศตวรรษที่ 21. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.**

16(4), หน้า 155-165

วิลาวัลย์ รัตนา. (2552). **พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ และการสนับสนุนทางสังคมกับ
คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชมรม ผู้สูงอายุโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี.** ปรินฎานิพนธ์.

กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วิวัฒน์ วิริยกิจจา. (2545). **เลือดขึ้นหน้า.** วารสารหมอชาวบ้าน. 24(284), หน้า 49-51.

ศศิวิมล เกลียวทอง. (2556). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5. **วารสารวิชาการ.** 6(3), หน้า 443-460.

ศักดิ์ชัย ภูเจริญ. (2558). **ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ.** สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2559, จาก
http://www.kruinter.com/show.php?id_quiz=3136&p=1

สกล วรเจริญศรี. (2550). **การศึกษาทักษะชีวิตและการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนา
ทักษะ ชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น.** ปรินฎานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
, กรุงเทพฯ.

สมิธ วุฒิสวัสดิ์. (2552). **การศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียน. ปัญจทรัพย์ ดินแดง.** ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.

สรนันท์ สุพรรณรัตนรัฐ. (2546). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนิสิตชั้นปีที่ 1
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.** ปรินฎานิพนธ์. กศ.ม., มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สวเนย์ สุขเจริญ. (2553). **ผลของการให้คาปรึกษากลุ่มเพื่อจัดการความโกรธของวัยรุ่น.**
ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สังจา ประเสริฐกุล. (2551). **การศึกษาเชิงเปรียบเทียบคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 4สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่มีระดับอัต
มโนทัศน์และประสบการณ์ชีวิตแตกต่างกัน.** ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรี

นครินทร์วิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สุมาลี เปลี่ยนพันธ์. (2546). การอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สุเมธ พงษ์เกตุรา. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4.

โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2554). ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 21st Century learning Skill. สืบค้น

เมื่อ 15 มิถุนายน 2559, จาก <http://www.addkute3.com/wp-content/uploads/2012/11/ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่-21.pdf21.pdf>

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

อนุชา ไสมาบุตร. (25 กันยายน 2556). ทักษะชีวิตและงานอาชีพ สำหรับการเรียนรู้แห่ง

ศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2559, จาก

<https://teacherweekly.wordpress.com/2013/09/25/life-and-career-skills>.

อมร กุลด้วง. (2551). บทบาทของบิดาและอัครมโนทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อบทบาททางเพศ ตาม
การรับรู้ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.

อรรถพล ระวังโรจน์. (2547). ทศนคติต่อหลักการประชาธิปไตยของพ่อ แม่ และครูประจำชั้น

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพ่อแม่และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
ประจำชั้นที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนประเภทสหศึกษา ในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

อรนุช สุธีสังข์. (2542). อิทธิพลของปัจจัยทางครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการ

ตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ วท.ม.,

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

อรวรรณ พาณิชปฐมพงษ์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรม

ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.,

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

อัศรา ประเสริฐสิน. (2552). **อิทธิพลของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนไทย**. สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ

อาจารย์ ช่างประดับ. (2550). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์**. 8(3), หน้า94-103.

อุไร สุมาวิธรรม. (2545). **จิตวิทยาแนะแนวเด็กวัยรุ่น**. นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช

Binkley,M.,Erstad,O.,Herman,J.,Raizen,S.Ripley,M.,Miller-Rumble,M. (2012). **Defining twenty-firt century skills**.(17-66) In Assessment and teaching of 21st century skills.

Egannathan,B.,Dahlblom,K.,&Kullgren,G. (2014). **Outcome of a school-based intervention to promote life-skills among young people in Cambodia**. *Asian journal of psychiatry*,9,78-84.

Partnership. (2014). **21st Century Skills:Definitions,Practices&Research**. Retrieved May 25, 2016, from <http://www.cde.state.co.us/postsecondary/21stcenturyskillsdefinitionspractice sandresearch>

UNICEF. (2003). **Life skills**. Retrived June 24,2016, from http://www.unicef.org/lifeskills/index_4105.html

Voogt,J,Roblin,N.P.. (2010). **21st century skills**. Discussienota. Zoetermeer: The Netherlands: Kennisnet.

WHO. (1999). **Life skill**. Geneva

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพระเชตุвр

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณัม ประจันบาน อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร
3. ดร. ชำนาญ ปาณางษ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร
4. ดร.สรียา ไชติธรรม อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร
5. นายฐาปนะพงษ์ ทะนันชัย ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสรรพ
วิทยาคม อำเภอแม่สอด จังหวัด
ตาก

ภาคผนวก ข ค่า IOC ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

ค่า IOC

ข้อ	ค่า IOC	ข้อ	ค่า IOC	ข้อ	ค่า IOC	ข้อ	ค่า IOC
1	0.80	26	0.80	51	0.80	76	0.80
2	0.40**	27	0.80	52	0.80	77	1.00
3	0.80	28	0.80	53	0.80	78	1.00
4	0.60	29	0.80	54	0.80	79	1.00
5	0.80	30	0.80	55	1.00	80	1.00
6	0.60	31	0.80	56	1.00	81	1.00
7	0.80	32	1.00	57	1.00	82	1.00
8	1.00	33	1.00	58	0.80	83	1.00
9	0.80	34	1.00	59	1.00	84	0.80
10	1.00	35	1.00	60	0.80	85	1.00
11	1.00	36	0.80	61	0.80	86	1.00
12	1.00	37	0.80	62	0.80	87	0.60
13	1.00	38	0.80	63	0.40**	88	1.00
14	0.60	39	1.00	64	0.80	89	1.00
15	0.80	40	0.80	65	0.60	90	1.00
16	0.80	41	0.80	66	0.40**	91	1.00
17	0.80	42	1.00	67	0.60	92	1.00
18	0.60	43	0.80	68	0.80	93	0.60
19	0.80	44	0.80	69	0.80	94	1.00
20	1.00	45	0.80	70	0.80	95	1.00
21	0.80	46	1.00	71	0.80	96	1.00
22	1.00	47	0.60	72	0.80	97	1.00
23	1.00	48	0.80	73	0.80	98	1.00
24	1.00	49	0.40**	74	0.80	99	1.00
25	1.00	50	0.80	75	1.00	100	1.00

ข้อ	ค่า IOC	ข้อ	ค่า IOC	ข้อ	ค่า IOC	ข้อ	ค่า IOC
101	1.00	117	0.80	133	0.80	149	0.80
102	1.00	118	0.80	134	0.80	150	0.80
103	1.00	119	0.40**	135	0.80	151	0.80
104	1.00	120	0.80	136	0.80	152	0.40**
105	1.00	121	0.80	137	0.80	153	0.80
106	1.00	122	0.80	138	0.80	154	0.80
107	1.00	123	0.80	139	0.80	155	0.80
108	1.00	124	0.80	140	0.80	156	0.80
109	1.00	125	0.80	141	0.80	157	1.00
110	0.40**	126	0.80	142	0.40**	158	1.00
111	1.00	127	0.80	143	0.80	159	1.00
112	1.00	128	0.80	144	0.40**	160	1.00
113	1.00	129	0.80	145	0.80	161	1.00
114	0.40**	130	0.60	146	0.40**		
115	0.80	131	0.80	147	0.80		
116	0.80	132	0.80	148	0.80		

** หมายถึง ข้อที่ถูกตัดออก

1. ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น ความยืดหยุ่นและการปรับตัว

ข้อ	t	p	การพิจารณา
1	3.15	.00	คัดเลือกไว้
2	4.81	.00	คัดเลือกไว้
3	1.12	.27	ตัดออก
4	3.69	.00	คัดเลือกไว้
5	4.58	.00	คัดเลือกไว้
6	5.29	.00	คัดเลือกไว้
ค่าความเชื่อมั่น = 0.87			

2. ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น การริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้

ข้อ	t	p	การพิจารณา
1	2.33	.03	คัดเลือกไว้
2	2.57	.01	คัดเลือกไว้
3	3.66	.00	คัดเลือกไว้
4	3.80	.00	คัดเลือกไว้
5	3.91	.00	คัดเลือกไว้
6	3.67	.00	คัดเลือกไว้
7	1.29	.20	ตัดออก
ค่าความเชื่อมั่น = 0.82			

3. ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ข้อ	t	p	การพิจารณา
1	5.15	.00	คัดเลือกไว้
2	0.70	.49	ตัดออก
3	2.51	.02	คัดเลือกไว้
4	4.68	.00	คัดเลือกไว้
5	2.86	.01	คัดเลือกไว้
6	5.04	.00	คัดเลือกไว้
7	5.89	.00	คัดเลือกไว้
ค่าความเชื่อมั่น = 0.81			

4. ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น เพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด

ข้อ	t	p	การพิจารณา
1	5.81	.00	คัดเลือกไว้
2	5.28	.00	คัดเลือกไว้
3	5.71	.00	คัดเลือกไว้
4	0.34	.74	ตัดออก
5	5.49	.00	คัดเลือกไว้
6	4.46	.00	คัดเลือกไว้
7	4.65	.00	คัดเลือกไว้
ค่าความเชื่อมั่น = 0.89			

5. ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

ข้อ	t	p	การพิจารณา
1	4.84	.00	คัดเลือกไว้
2	8.49	.00	คัดเลือกไว้
3	6.32	.00	คัดเลือกไว้
4	5.91	.00	คัดเลือกไว้
5	3.38	.00	คัดเลือกไว้
6	3.26	.00	คัดเลือกไว้
7	1.52	.14	ตัดออก
ค่าความเชื่อมั่น = 0.87			

6. ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น การจัดการอารมณ์และความเครียด

ข้อ	t	p	การพิจารณา
1	4.13	.00	คัดเลือกไว้
2	1.38	.18	ตัดออก
3	6.75	.00	คัดเลือกไว้
4	5.10	.00	คัดเลือกไว้
5	5.09	.00	คัดเลือกไว้
6	5.78	.00	คัดเลือกไว้
7	4.62	.00	คัดเลือกไว้
ค่าความเชื่อมั่น = 0.87			

7. ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น อัตมโนทัศน์

ข้อ	t	p	การพิจารณา
1	3.28	.00	คัดเลือกว่า
2	5.66	.00	คัดเลือกว่า
3	4.09	.00	คัดเลือกว่า
4	4.20	.00	คัดเลือกว่า
5	6.04	.00	คัดเลือกว่า
6	5.02	.00	คัดเลือกว่า
7	3.76	.00	คัดเลือกว่า
8	5.64	.00	คัดเลือกว่า
9	4.75	.00	คัดเลือกว่า
10	5.64	.00	คัดเลือกว่า
11	4.78	.00	คัดเลือกว่า
12	5.96	.00	คัดเลือกว่า
13	5.10	.00	คัดเลือกว่า
14	5.46	.00	คัดเลือกว่า
15	4.85	.00	คัดเลือกว่า
16	0.34	.74	ตัดออก
ค่าความเชื่อมั่น = 0.95			

8. ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น ลักษณะมุ่งอนาคต

ข้อ	t	p	การพิจารณา
1	3.53	.00	คัดเลือกไว้
2	3.94	.00	คัดเลือกไว้
3	3.89	.00	คัดเลือกไว้
4	3.75	.00	คัดเลือกไว้
5	4.41	.00	คัดเลือกไว้
6	3.94	.00	คัดเลือกไว้
7	2.65	.01	คัดเลือกไว้
8	3.98	.00	คัดเลือกไว้
9	4.82	.00	คัดเลือกไว้
10	4.86	.00	คัดเลือกไว้
11	4.17	.00	คัดเลือกไว้
12	3.27	.00	คัดเลือกไว้
13	4.71	.00	คัดเลือกไว้
14	4.39	.00	คัดเลือกไว้
15	2.71	.01	คัดเลือกไว้
16	3.82	.00	คัดเลือกไว้
ค่าความเชื่อมั่น = 0.97			

9. ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ข้อ	t	p	การพิจารณา
1	4.73	.00	คัดเลือกไว้
2	5.46	.00	คัดเลือกไว้
3	4.85	.00	คัดเลือกไว้
4	5.56	.00	คัดเลือกไว้
5	5.29	.00	คัดเลือกไว้
6	6.86	.00	คัดเลือกไว้
7	3.92	.00	คัดเลือกไว้
8	4.20	.00	คัดเลือกไว้
9	2.96	.01	คัดเลือกไว้
10	4.19	.00	คัดเลือกไว้
11	3.82	.00	คัดเลือกไว้
12	2.47	.02	คัดเลือกไว้
13	4.00	.00	คัดเลือกไว้
14	3.95	.00	คัดเลือกไว้
15	4.73	.00	คัดเลือกไว้
16	4.41	.00	คัดเลือกไว้
17	4.53	.00	คัดเลือกไว้
ค่าความเชื่อมั่น = 0.93			

10. ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น สัมพันธภาพในครอบครัว

ข้อ	t	p	การพิจารณา
1	3.99	.00	ตัดเลือกไว้
2	4.25.	.00	ตัดเลือกไว้
3	4.44	.00	ตัดเลือกไว้
4	7.27	.00	ตัดเลือกไว้
5	3.59	.00	ตัดเลือกไว้
6	3.90	.00	ตัดเลือกไว้
7	3.62	.00	ตัดเลือกไว้
8	3.66	.00	ตัดเลือกไว้
9	3.73	.00	ตัดเลือกไว้
10	5.58	.00	ตัดเลือกไว้
11	4.36	.00	ตัดเลือกไว้
12	5.05	.00	ตัดเลือกไว้
13	3.41	.00	ตัดเลือกไว้
14	4.51	.00	ตัดเลือกไว้
15	4.98	.00	ตัดเลือกไว้
ค่าความเชื่อมั่น = 0.92			

11. ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ข้อ	t	p	การพิจารณา
1	2.58	.01	คัดเลือกไว้
2	2.47	.02	คัดเลือกไว้
3	4.44	.00	คัดเลือกไว้
4	2.94	.01	คัดเลือกไว้
5	3.34	.00	คัดเลือกไว้
6	5.16	.00	คัดเลือกไว้
7	3.51	.00	คัดเลือกไว้
8	2.35	.02	คัดเลือกไว้
9	3.49	.00	คัดเลือกไว้
10	6.16	.00	คัดเลือกไว้
11	3.88	.00	คัดเลือกไว้
12	2.43	.02	คัดเลือกไว้
13	2.33	.03	คัดเลือกไว้
14	2.72	.01	คัดเลือกไว้
15	4.53	.00	คัดเลือกไว้
ค่าความเชื่อมั่น = 0.89			

12. ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ข้อ	t	p	การพิจารณา
1	3.26	.00	คัดเลือกไว้
2	2.69	.01	คัดเลือกไว้
3	2.72	.01	คัดเลือกไว้
4	2.47	.02	คัดเลือกไว้
5	3.71	.00	คัดเลือกไว้
6	2.45	.02	คัดเลือกไว้
7	2.57	.01	คัดเลือกไว้
8	2.60	.01	คัดเลือกไว้
9	5.62	.00	คัดเลือกไว้
10	3.37	.00	คัดเลือกไว้
11	4.06	.00	คัดเลือกไว้
12	5.18	.00	คัดเลือกไว้
13	4.83	.00	คัดเลือกไว้
14	2.52	.02	คัดเลือกไว้
15	2.41	.02	คัดเลือกไว้
ค่าความเชื่อมั่น = 0.85			

13. ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น การสนับสนุนทางสังคม

ข้อ	t	p	การพิจารณา
1	3.78	.00	ตัดเลือกไว้
2	2.20	.04	ตัดเลือกไว้
3	2.22	.03	ตัดเลือกไว้
4	2.05	.05	ตัดเลือกไว้
5	3.63	.00	ตัดเลือกไว้
6	3.07	.01	ตัดเลือกไว้
7	4.12	.00	ตัดเลือกไว้
8	2.83	.01	ตัดเลือกไว้
9	2.81	.01	ตัดเลือกไว้
10	2.25	.03	ตัดเลือกไว้
11	3.05	.01	ตัดเลือกไว้
12	2.93	.01	ตัดเลือกไว้
13	3.10	.00	ตัดเลือกไว้
14	3.15	.00	ตัดเลือกไว้
15	2.98	.01	ตัดเลือกไว้
ค่าความเชื่อมั่น = 0.88			

ภาคผนวก ค เครื่องมือการวิจัย

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่
ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจ
พิเศษตาก

จำนวน 143 ข้อ โปรดตอบคำถามตามคำชี้แจงที่ระบุไว้ให้ครบทุกข้อ

คำชี้แจง ท่านคิดว่าการปฏิบัติของท่าน ผู้ปกครอง ครู เพื่อนสนิทอยู่ในระดับใด

ผู้ปกครอง	หมายถึง	บิดา มารดา หรือผู้ปกครองของท่าน
ครู	หมายถึง	ภาพรวมของครู
เพื่อนสนิท	หมายถึง	กลุ่มเพื่อนที่ท่านคบหาไว้วางใจมากที่สุด

1 ข้อมูลทั่วไป

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง และกรอกข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

เพศ ชาย หญิง

อายุ..... มัธยมศึกษาชั้นปีที่.....

โรงเรียน .....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและอาชีพ

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่เป็นจริงมากที่สุด

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1	ฉันปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆที่หลากหลายได้						
2	ฉันนำข้อเสนอของผู้อื่นมาปรับใช้อย่างเหมาะสม						
3	ฉันยินดีรับฟังคำวิจารณ์ของคนอื่น						
4	ฉันไม่สนใจความคิดเห็นของคนอื่น						
5	ฉันนำข้อเสนอของผู้อื่นมาปรับใช้อย่างเหมาะสม						
6	ฉันตั้งเป้าหมายและทำงานตามเป้าหมายที่วางไว้						
7	ฉันพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งใหม่ๆที่ท้าทาย						
8	ฉันตั้งใจทำงานจนงานสำเร็จ						
9	เมื่อฉันตั้งใจทำอะไรแล้วก็จะทำได้ผลดี						
10	ฉันทำงานสำเร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนด						
11	ฉันพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งใหม่ๆที่ท้าทาย						
12	ฉันสามารถทำงานในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างได้						
13	ฉันทำงานร่วมกับคนที่แตกต่างหลากหลายได้						
14	ฉันมักเลือกทำงานกับกลุ่มเพื่อนคนเดิมๆ						
15	ฉันไม่รู้สึกละอายใจเมื่ออยู่ร่วมกับคนที่หลากหลาย						
16	ฉันทำงานจนสำเร็จได้แม้ทำร่วมกับคนที่มาจากต่างวัฒนธรรม						
17	ฉันสามารถทำงานร่วมกับผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้ โดยไม่รู้สึกละอายใจ						
18	ฉันสามารถนำความรู้และทักษะต่างๆมาประยุกต์ใช้ให้งานมีคุณภาพ						
19	ฉันใช้ความรู้ที่มีช่วยในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ						
20	ฉันสามารถบริหารจัดการเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ						
21	ฉันเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมกับงาน						

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
22	ฉันสามารถจัดสรรทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการในการทำงานได้เหมาะสม						
23	ฉันวางแผนการทำงานเพื่อสร้างผลงานให้มีคุณภาพ						
24	เมื่อต้องติดต่อกับผู้อื่น เพื่อนๆมักให้ฉันเป็นผู้นำ						
25	เมื่อเกิดการขัดแย้งในกลุ่มฉันเป็นผู้เจรจาให้ปัญหานั้นจบลง						
26	ฉันสามารถแนะนำให้ผู้อื่นทำงานได้จนสำเร็จ						
27	ฉันยินดีรับผิดชอบหากการกระทำของฉันมีผลกระทบต่อผู้อื่น						
28	เพื่อนๆมักให้ฉันเป็นผู้ประสานงานในกลุ่มรวมทั้งติดต่อกับคุณครู						
29	ฉันชอบทำตามคนอื่นมากกว่าจะเป็นผู้นำ						
30	ฉันควบคุมตนเองได้เมื่อรู้สึกโกรธ						
31	เมื่อรู้สึกโกรธฉันมีวิธีการเผชิญความโกรธโดยไม่ตอบโต้ด้วยวิธีการรุนแรง						
32	ฉันรู้สึกหัวใจเต้นไม่เป็นจังหวะเมื่อตื่นตื่นดีใจมากๆ เช่นเมื่อรู้ผลสอบว่าได้เกรด 4						
33	ฉันรับรู้ได้ว่าตนเองกำลังรู้สึกอย่างไร						
34	ฉันเป็นคนที่ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี						
35	ฉันเข้าใจว่าทุกคนย่อมมีอารมณ์และไม่ดีเป็นเรื่องปกติ						
38	ฉันเป็นคนมีสุขภาพดี แข็งแรง						
39	ฉันแต่งกายได้เหมาะสมกับกาลเทศะ						
40	ฉันรู้สึกว่ารูปร่างหน้าตาจี๋เหรกว่าคนอื่น						
41	ฉันไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากคนอื่น						
42	ฉันเป็นผู้ที่มีความพยายามไม่ยอมแพ้อะไรง่ายๆ						

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
43	ฉันคิดว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถที่จะจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม						
44	ฉันรู้สึกเหงาและไม่ค่อยมีเพื่อน						
45	ฉันรู้สึกว่าคนส่วนมากรักและเข้าใจฉันดี						
46	ฉันไม่สามารถทำให้ผู้อื่นคล้อยตามได้						
47	ฉันคิดว่าคนเรามีความสุขได้หากพอใจในสิ่งที่ตนเองมี						
48	ฉันมีความสุขกับสิ่งที่ฉันมีในปัจจุบันนี้						
49	ฉันเป็นคนที่ไม่ไวใจได้						
50	ฉันควรปรับปรุงการแต่งกายของตนเองให้ดีขึ้น						
51	คนส่วนใหญ่ชื่นชมในตัวฉัน						
52	คนส่วนใหญ่ชอบเล่าความลับของเขาให้ฉันฟัง						
53	ถ้าเป็นไปได้ฉันอยากเปลี่ยนแปลงรูปร่างหน้าตาของตนเอง						
54	ฉันคิดว่าในอนาคตผู้ที่มีการศึกษาต้องได้ทำงานที่ดีกว่าผู้ไม่มีการศึกษา						
55	ในอนาคตเขตพื้นที่เศรษฐกิจจะมีการขยายตัวเจริญขึ้นฉันจะเลือกเรียนสาขาที่เหมาะสมเพื่อกลับมาทำงานในท้องถิ่น						
56	ฉันเชื่อว่าถ้าตั้งใจเรียนในอนาคตฉันจะสอบเข้าเรียนต่อได้เหมือนกับรุ่นพี่						
57	ฉันเชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นอาจเกิดกับฉันได้เช่นเดียวกับที่จะเกิดกับคนอื่น						
58	เชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นอาจเกิดกับตนได้เช่นเดียวกับที่จะเกิดกับคนอื่น						

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
59	ฉันวางแผนในการศึกษาเพื่อเลือกประกอบอาชีพที่ดีในอนาคต						
60	ฉันยอมลำบากในวันนี้เพื่อความสบายในวันหน้า						
61	ฉันตั้งใจเรียนเพื่อรอคอยความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในอนาคต						
62	ฉันจะทำหน้าที่ในปัจจุบันให้ดีที่สุดเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต						
63	เชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นอาจเกิดกับตนได้ เช่นเดียวกับที่จะเกิดกับคนอื่น						
64	ฉันรู้สึกพอใจถ้าฉันทำงานให้เสร็จก่อนที่จะไปทำกิจกรรมอื่น						
65	ฉันเชื่อว่าฉันจะเป็นผู้ประสบความสำเร็จในอนาคต						
66	ฉันคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะไปคิดถึงเรื่องอนาคต						
67	เมื่อนั้นเห็นของที่ยากได้ก็จะซื้อทันทีแล้วค่อยประหยัดทีหลัง						
68	ฉันอดทนรอคอยสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไม่ได้						
69	ฉันอยากให้ตัวเองและครอบครัวสบายในวันข้างหน้า						
70	พ่อแม่/ผู้ปกครองให้อิสระฉันสามารถตกแต่งห้องพักบ้านเรือนได้ตามสมควร						
71	พ่อแม่/ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้ฉันพาเพื่อนมาที่บ้านได้						
72	พ่อแม่/ผู้ปกครอง จะเตือนฉันเสมอให้พูดจาไพเราะ						
73	พ่อแม่/ผู้ปกครองสอนให้ฉันรู้จักการปฏิบัติตนให้ถูกกาลเทศะ						
74	พ่อแม่/ผู้ปกครอง สอนให้ฉันกล้ายอมรับเมื่อทำความผิด						
75	พ่อแม่/ผู้ปกครอง สอนให้ฉันมีความเคารพผู้ใหญ่						
76	พ่อแม่/ผู้ปกครอง จะคอยอบรมให้ฉันเสียสละอย่างเหมาะสม						

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
77	พ่อแม่/ผู้ปกครอง จะคอยอบรมให้ฉันเสียสละอย่างเหมาะสม						
78	พ่อแม่/ผู้ปกครองสนับสนุนให้ฉันกล้าแสดงออก						
79	พ่อแม่/ผู้ปกครอง จะเป็นแบบอย่างรวมทั้งสอนให้ฉันเมตตาต่อผู้อื่น						
80	พ่อแม่/ผู้ปกครอง อธิบายเหตุผลในการลงโทษทุกครั้ง						
81	พ่อแม่/ผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้ฉันอธิบายก่อนคำนิหรือทำโทษ						
82	พ่อแม่/ผู้ปกครอง ปล่อยให้ตัดสินใจเองในเรื่องส่วนตัว						
83	พ่อแม่/ผู้ปกครอง ให้ฉันทำตามที่ตนเองพอใจ						
84	พ่อแม่/ผู้ปกครอง ดูแลให้ฉันใช้เงินตามที่เห็นสมควร						
85	พ่อแม่/ผู้ปกครอง ไม่เคยกล่าวขอโทษเมื่อคู่คำฉันโดยเข้าใจผิด						
86	พ่อแม่/ผู้ปกครอง รับฟังข้อเสนอแนะของฉัน						
87	คนในครอบครัวของฉันเข้าใจดูแลซึ่งกันและกัน						
88	ทุกคนในครอบครัวของฉันใกล้ชิดสนิทสนมกัน						
89	ครอบครัวของฉันได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน						
90	ฉันสามารถปรึกษากับคนในครอบครัวได้ทุกเรื่อง						
91	เมื่อใครบางคนในครอบครัวหมดกำลังใจ ฉันจะคอยให้กำลังใจเขา						
92	ฉันยินดีเมื่อคนในครอบครัวของฉัน ต้องการพูดคุยปรึกษาหารือ						
93	ฉันสามารถระบายความไม่สบายใจให้คนในครอบครัวฟังได้ตามความเป็นจริง						

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
94	ฉันรักทุกคนในครอบครัว						
95	สมาชิกในครอบครัวฉันพูดคุยกันอย่างชัดเจน เปิดเผยตรงไปตรงมา						
96	เมื่อฉันไม่สบายคนในครอบครัวจะสอบถาม ดูเอาใจใส่ฉัน						
97	ฉันทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว เช่น รด น้ำต้นไม้ กวาดบ้าน ถูบ้าน						
98	คนในครอบครัวของฉันไม่มีปัญหาทะเลาะวิวาท กันในครอบครัว						
99	คนในครอบครัวช่วยฉันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้						
100	คนในครอบครัวฉันรับประทานอาหารพร้อมกัน สัปดาห์ละ 3 วันขึ้นไป						
101	ครอบครัวของฉันมีการจัดตั้งกลุ่มในโซเชียลมีเดีย เพื่อพูดคุยและปรึกษากัน						
102	ครูเอาใจใส่ต่อนักเรียนทั้งในและนอกเวลาสอน						
103	ครูรู้จักและให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน						
104	ฉันจะหลบหน้าครูเมื่อพบกันตามสถานที่ต่างๆ						
105	ฉันรู้สึกว่าคุณบางคนให้คะแนนไม่ยุติธรรม						
106	ครูใช้เหตุผลในการอธิบายและไม่แสดงอารมณ์โกรธ เมื่อถูกนักเรียนโต้แย้ง						
107	ครูพยายามในการปรับปรุงเทคนิคในการสอนให้ นักเรียนเข้าใจง่าย						
108	ครูเสียสละเวลาให้นักเรียนปรึกษาได้เต็มที่						

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
109	ฉันกล้าที่จะเข้าไปปรึกษาหรือสอบถามครูเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว						
110	ฉันได้ร่วมทำกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวิชาที่เรียน						
111	ฉันและเพื่อนมีส่วนร่วมในการกำหนดคะแนนหรือกิจกรรมอื่นในการเรียน						
112	ฉันกล้าซักถามครูเมื่อไม่เข้าใจบทเรียน						
113	ครูให้ความสำคัญกับตนเองแก่ฉัน						
114	ฉันรู้สึกไม่พอใจเมื่อครูว่ากล่าวตักเตือน						
115	ฉันให้ความเคารพครูทั้งต่อหน้าและลับหลัง						
116	ครูยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอของนักเรียน						
117	ฉันสนิทสนมกับเพื่อนต่างเพศและเพศเดียวกัน						
118	เมื่อไม่ได้อยู่ที่โรงเรียนฉันก็จะพูดคุยกับเพื่อนๆผ่านทางโซเชียลมีเดียต่างๆเสมอ						
119	ฉันไม่รู้สึกรังเกียจเมื่อมีเพื่อนอยู่ด้วย						
120	ฉันและเพื่อนจะคอยสนับสนุนกันเมื่อเพื่อนทำดีและตักเตือนกันเมื่อทำไม่ดี						
121	ฉันมีเพื่อนสนิทที่คอยให้คำปรึกษาได้						
122	ฉันได้รับความช่วยเหลือด้านต่างๆจากเพื่อน						
123	ฉันจะรับฟังและช่วยเหลือเมื่อเพื่อนมีปัญหาเท่าที่จะทำได้						
124	เมื่อนักเรียนเพื่อนจะคอยบอกงานและเรื่องที่เรียนให้ฉันทราบ						
125	ฉันยอมรับว่าเพื่อนของฉันมีหลากหลายซึ่งฉันยอมรับได้						
126	คนทุกคนสามารถเป็นเพื่อนกันได้						

ข้อ	พฤติกรรม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
127	ฉันไม่คบเพื่อนต่างโรงเรียนหรือไม่คุ้นเคย						
128	ฉันจะเลือกคบกับเพื่อนที่มีนิสัยคล้ายกับฉันมากกว่าเพื่อนที่มีนิสัยต่างกับฉัน						
129	ฉันชอบทำงานตามลำพัง						
130	ฉันทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนๆ ได้ดี						
131	ฉันและเพื่อนไปมาหาสู่กันแม้เป็นวันหยุด						
132	ฉันได้รับการเคารพ ให้เกียรติและ ความไว้วางใจจากสังคม						
133	ฉันได้รับกำลังใจจากคนรอบข้าง						
134	เมื่อฉันประสบความสำเร็จ คนใกล้ชิดจะยินดีและชื่นชม						
135	เมื่อฉันมีปัญหาส่วนตัว ฉันสามารถปรึกษากับคนรอบข้างได้						
136	คนใกล้ชิดเข้าใจใส่ต่อการเป็นอยู่ของฉัน						
137	คนใกล้ชิดฉัน เห็นด้วยกับสิ่งที่ฉันทำและช่วยเหลืออย่างเต็มที่						
138	บุคคลใกล้ชิดแนะนำข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อฉัน						
139	ฉันได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ						
140	เพื่อนบ้านมักนำเรื่องของฉันไปพูดในทางไม่ดี						
141	ฉันมักต้องทำอะไรด้วยตนเอง ไม่ค่อยมีคนช่วย						
142	ฉันได้แนวคิดในการทำสิ่งต่างๆ จากผู้รอบตัว						
143	คนในสังคมที่ฉันอยู่มีส่วนทำให้ฉันประสบความสำเร็จ						

ขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามครั้งนี้เป็นอย่างดี

2. หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒/ว ๒๕๐๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการค้นคว้าอิสระ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสรรพวิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวพิชฌาภา ชัยงาม รหัสประจำตัว ๕๗๐๗๒๕๕๑ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
วิจัยและประเมินผลการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง
“การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ดร.น้ำทิพย์ อองอาจวานิชย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
การค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย
จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการค้นคว้าอิสระ
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

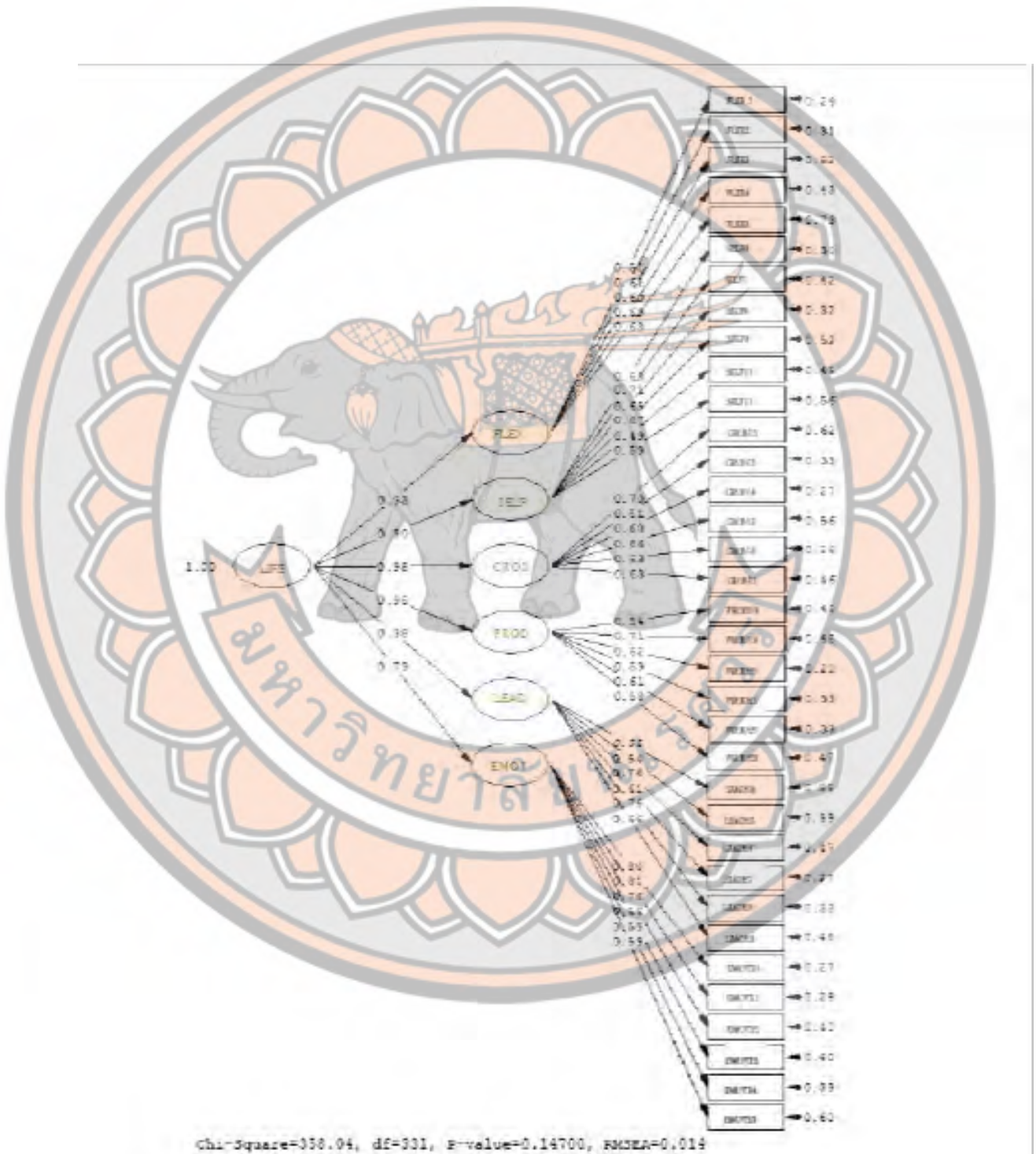
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย วิทยาอารีย์กุล)
รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

๑.งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๓๑
โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒.นางสาวพิชฌาภา ชัยงาม
โทร ๐๘-๘๒๘๑-๒๔๗๕

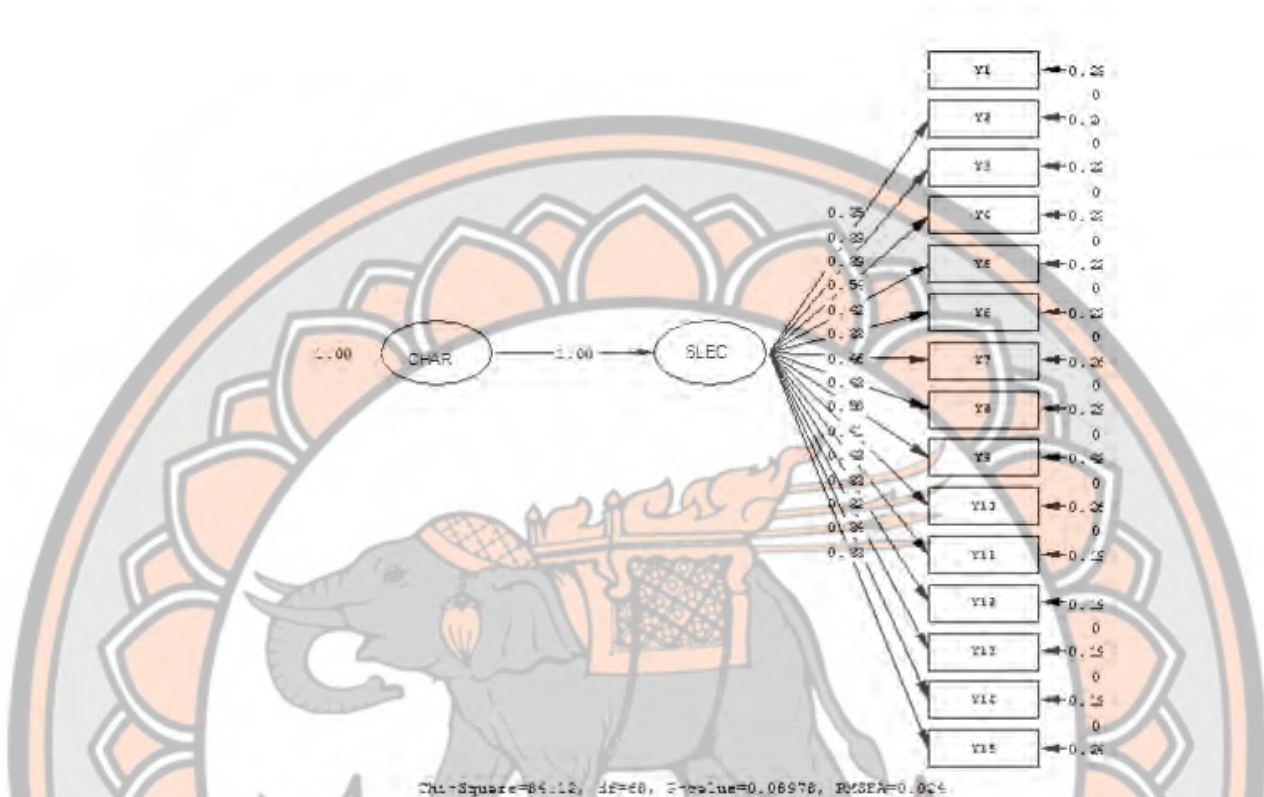
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบสอบถาม

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบสอบถามทักษะชีวิตและอาชีพ

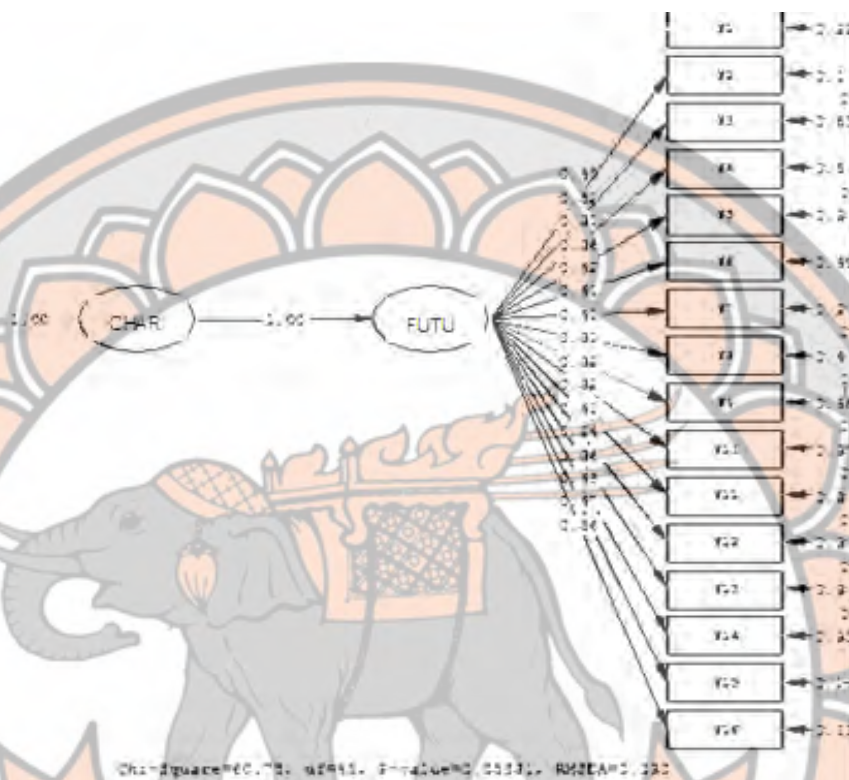
ตัวแปร	Factor loading	ตัวแปร	Factor loading
FLEX = 0.93		PROD 18	0.54
FLEX 1	0.52	PROD 19	0.71
FLEX 2	0.62	PROD 20	0.62
FLEX 3	0.60	PROD 21	0.59
FLEX 4	0.69	PROD 22	0.61
FLEX 5	0.68	PROD 23	0.58
SELF = 0.90		LEAD = 0.98	
SELF 6	0.68	LEAD 24	0.55
SELF 7	0.71	LEAD 25	0.54
SELF 8	0.65	LEAD 26	0.76
SELF 9	0.67	LEAD 27	0.61
SELF 10	0.49	LEAD 28	0.76
SELF 11	0.59	LEAD 29	0.66
CROS = 0.98		EMOT = 0.79	
CROS 12	0.70	EMOT 30	0.80
CROS 13	0.51	EMOT 31	0.81
CROS 14	0.60	EMOT 32	0.76
CROS 15	0.66	EMOT 33	0.56
CROS 16	0.63	EMOT 34	0.59
CROS 17	0.63	EMOT 35	0.59
PROD = 0.95			
Chi-square = 358.04, df = 331, p-value = 0.15			
GIF = 0.95, AGIF = 0.91, RMSEA = 0.01			

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบสอบถามอัตมโนทัศน์

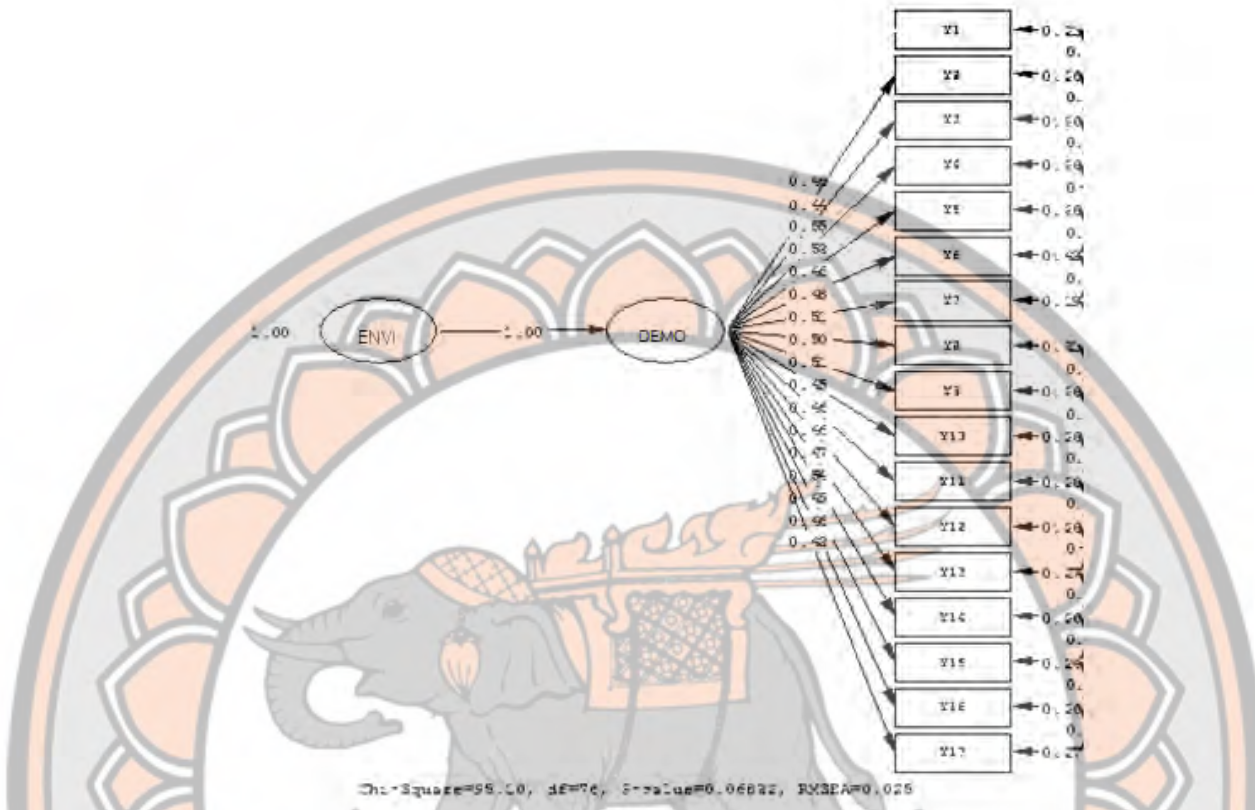
ตัวแปร	Factor loading	ตัวแปร	Factor loading
SLEC = 1.00			
SLEC 1	0.35	SLEC 9	0.56
SLEC 2	0.39	SLEC 10	0.41
SLEC 3	0.39	SLEC 11	0.43
SLEC 4	0.54	SLEC 12	0.33
SLEC 5	0.42	SLEC 13	0.32
SLEC 6	0.33	SLEC 14	0.34
SLEC 7	0.46	SLEC 15	0.33
SLEC 8	0.43		
Chi-square = 84.12, df = 68, p-value = 0.09			
GIF = 0.97, AGIF = 0.95, RMSEA = 0.03			

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

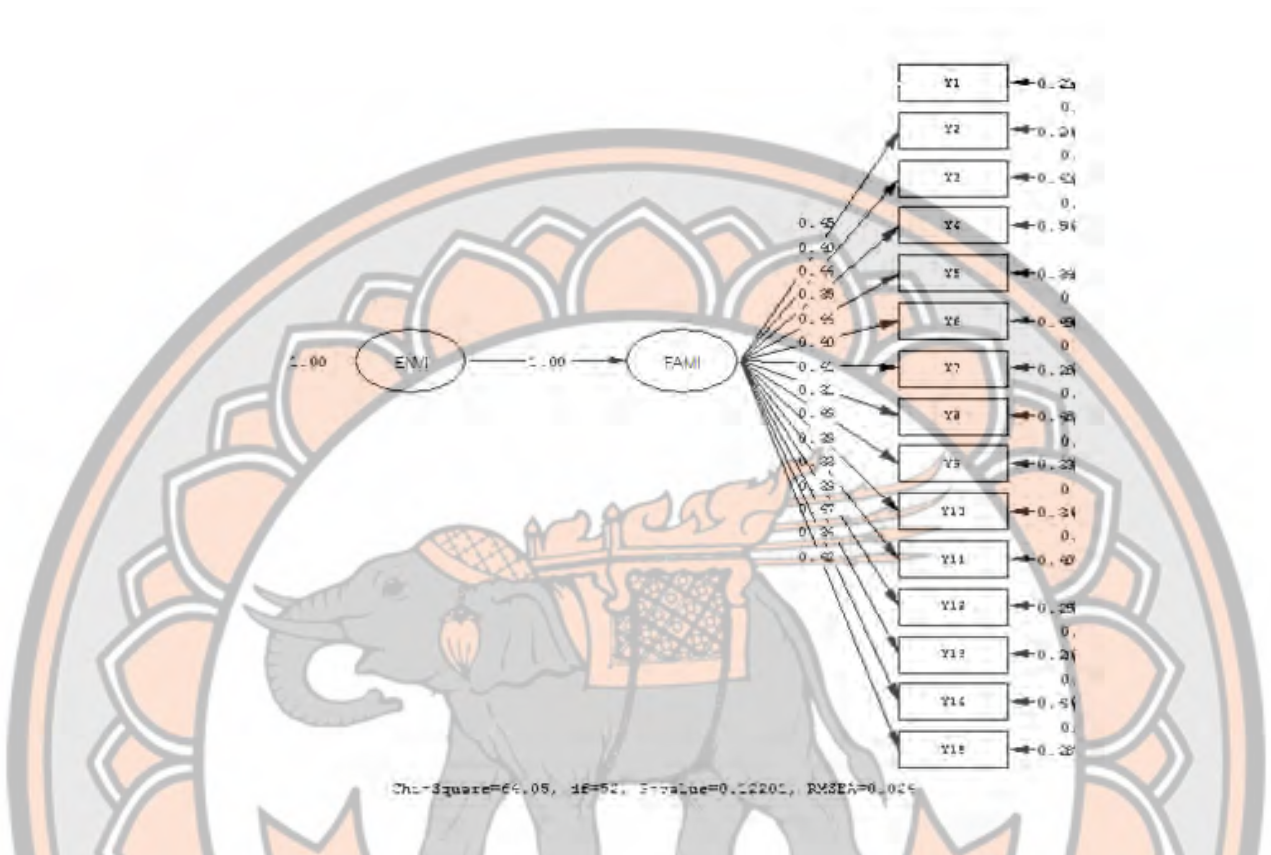
ตัวแปร	Factor loading	ตัวแปร	Factor loading
FUTU = 1.00			
FUTU 1	0.45	FUTU 9	0.32
FUTU 2	0.52	FUTU 10	0.32
FUTU 3	0.31	FUTU 11	0.41
FUTU 4	0.36	FUTU 12	0.34
FUTU 5	0.42	FUTU 13	0.36
FUTU 6	0.41	FUTU 14	0.47
FUTU 7	0.41	FUTU 15	0.48
FUTU 8	0.31	FUTU 16	0.56
Chi-square = 60.78, df = 45, p-value = 0.06			
GIF = 0.98, AGIF = 0.94, RMSEA = 0.03			

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

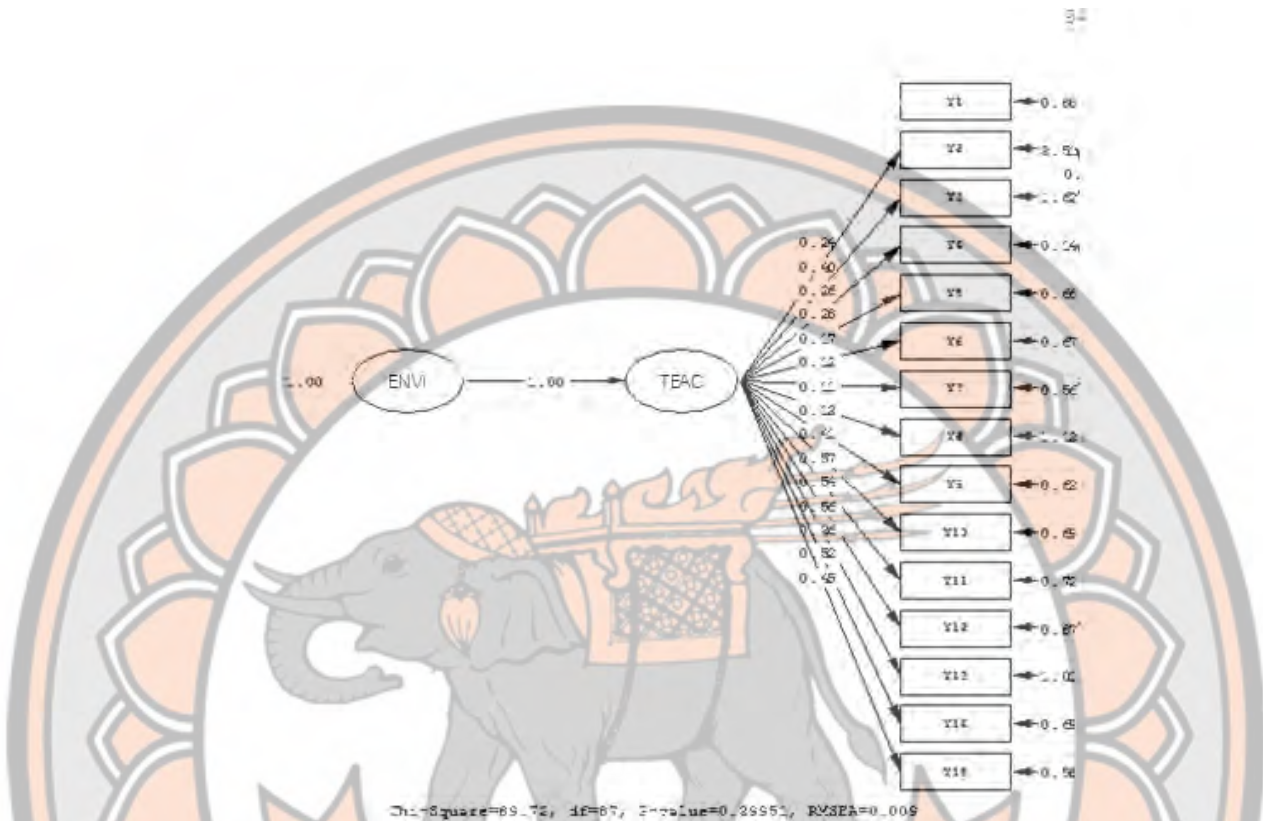
ตัวแปร	Factor loading	ตัวแปร	Factor loading
DEMO = 1.00			
DEMO 1	0.46	DEMO 10	0.45
DEMO 2	0.44	DEMO 11	0.46
DEMO 3	0.55	DEMO 12	0.46
DEMO 4	0.53	DEMO 13	0.47
DEMO 5	0.46	DEMO 14	0.54
DEMO 6	0.48	DEMO 15	0.45
DEMO 7	0.51	DEMO 16	0.46
DEMO 8	0.50	DEMO 17	0.43
DEMO 9	0.51		
Chi-square = 95.10, df = 76, p-value = 0.07			
GIF = 0.97, AGIF = 0.95, RMSEA = 0.03			

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

ตัวแปร	Factor loading	ตัวแปร	Factor loading
FAMI = 1.00			
FAMI 1	0.45	FAMI 9	0.49
FAMI 2	0.40	FAMI 10	0.39
FAMI 3	0.44	FAMI 11	0.33
FAMI 4	0.35	FAMI 12	0.39
FAMI 5	0.44	FAMI 13	0.47
FAMI 6	0.40	FAMI 14	0.34
FAMI 7	0.41	FAMI 15	0.42
FAMI 8	0.31		
Chi-square = 64.05, df = 52, p-value = 0.12			
GIF = 0.98, AGIF = 0.95, RMSEA = 0.02			

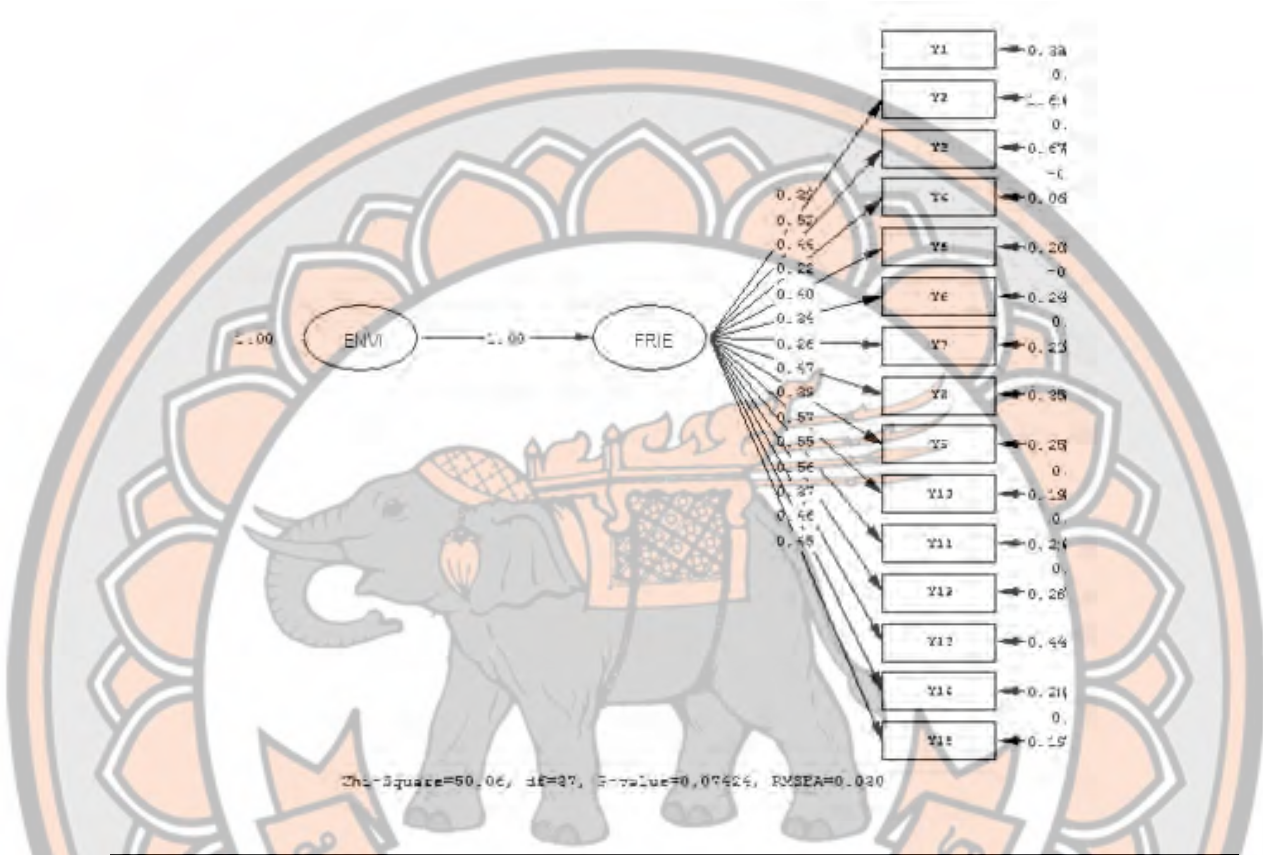
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ตัวแปร	Factor loading	ตัวแปร	Factor loading
TEAC = 1.00			
TEAC 1	0.45	TEAC 9	0.49
TEAC 2	0.40	TEAC 10	0.39
TEAC 3	0.44	TEAC 11	0.33
TEAC 4	0.35	TEAC 12	0.39
TEAC 5	0.44	TEAC 13	0.47
TEAC 6	0.40	TEAC 14	0.34
TEAC 7	0.41	TEAC 15	0.42
TEAC 8	0.31		
Chi-square = 89.72, df = 87, p-value = 0.40			
GIF = 0.98, AGIF = 0.95, RMSEA = 0.01			

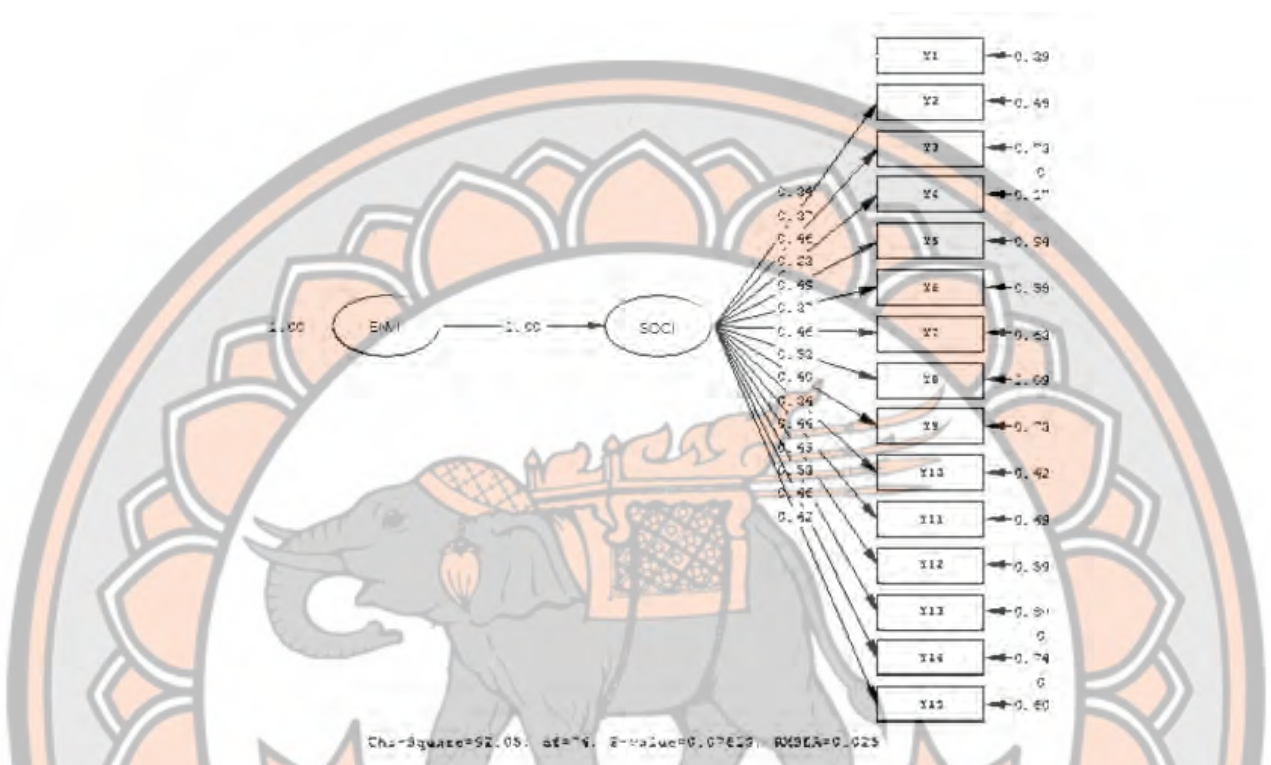

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ตัวแปร	Factor loading	ตัวแปร	Factor loading
FRIE = 1.00			
FRIE 1	0.39	FRIE 9	0.39
FRIE 2	0.52	FRIE 10	0.57
FRIE 3	0.44	FRIE 11	0.55
FRIE 4	0.22	FRIE 12	0.56
FRIE 5	0.40	FRIE 13	0.37
FRIE 6	0.34	FRIE 14	0.46
FRIE 7	0.36	FRIE 15	0.45
FRIE 8	0.47		
Chi-square = 50.06, df = 37, p-value = 0.07			
GIF = 0.98, AGIF = 0.95, RMSEA = 0.03			

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม

ตัวแปร	Factor loading	ตัวแปร	Factor loading
SOC1 = 1.00			
SOC1 1	0.34	SOC1 9	0.40
SOC1 2	0.37	SOC1 10	0.34
SOC1 3	0.46	SOC1 11	0.44
SOC1 4	0.33	SOC1 12	0.45
SOC1 5	0.49	SOC1 13	0.53
SOC1 6	0.37	SOC1 14	0.46
SOC1 7	0.46	SOC1 15	0.42
SOC1 8	0.53		
Chi-square = 92.05, df = 74, p-value = 0.08			
GIF = 0.97, AGIF = 0.95, RMSEA = 0.03			

ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (นำเสนอเฉพาะส่วนที่สำคัญ)

DATE: 8/24/2016

TIME: 11:03

LISREL 8.80

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
Scientific Software International, Inc.
7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2006

Use of this program is subject to the terms specified in the
Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file D:\จากD\พหุวิทยา 2\งาน IS ป.โท\แบบฝึกหัดสถิติขั้น
สูง\ LISREL88\PATH_1.PR2:

LIFE SKILL

DA NI=13 NO=400 MA=CM

LA

'SELC' 'FUTU' 'FLEX' 'SELF' 'CROS' 'PROD' 'LEAD' 'EMOT' 'DEMO' 'FAMI' 'TEAC' 'FRIE' 'SOCI'

KM

1.000

0.759 1.000

0.506 0.497 1.000

0.529 0.392 0.355 1.000

0.607 0.578 0.554 0.489 1.000

0.669 0.551 0.398 0.411 0.405 1.000

0.664 0.598 0.462 0.550 0.713 0.472 1.000

0.717 0.638 0.484 0.457 0.548 0.564 0.626 1.000

0.510 0.542 0.429 0.255 0.460 0.318 0.512 0.588 1.000

0.627 0.663 0.383 0.261 0.467 0.458 0.478 0.531 0.691 1.000

0.492 0.495 0.307 0.198 0.361 0.325 0.377 0.410 0.505 0.622 1.000

0.385 0.474 0.223 0.176 0.256 0.402 0.268 0.263 0.261 0.469 0.496 1.000

0.358 0.359 0.158 0.087 0.141 0.311 0.108 0.146 0.044 0.288 0.236 0.414 1.000

SD

0.596 0.642 0.618 0.722 0.636 0.578 0.696 0.695 0.883 0.660 0.614 0.546 0.544

MO NY=8 NX=5 NE=2 NK=1 C
 LY=FU,FI LX=FU,FI GA=FU,FI PH=FU,FI BE=FU,FI TE=FU,FI TD=FU,FI
 FR LY(1,1) LY(2,1) LY(3,2) LY(4,2) LY(5,2) LY(6,2) LY(7,2) LY(8,2)
 FR LX(1,1) LX(2,1) LX(3,1) LX(4,1) LX(5,1)
 FR BE(2,1)
 FR GA(1,1) GA(2,1)
 FR PH(1,1)
 FR PS(1,1) PS(2,2)
 FR TE(1,1) TE(2,2) TE(3,3) TE(4,4) TE(5,5) TE(6,6) TE(7,7) TE(8,8)
 FR TD(1,1) TD(2,2) TD(3,3) TD(4,4) TD(5,5) TD(4,3) TD(5,1) TD(5,4) TD(4,1)
 FR TE(5,1) TE(4,1) TE(6,1) TE(8,5) TE(7,4) TE(5,3) TE(7,5) TE(7,6) TE(8,1) TE(7,4) TE(1,8)
 TE(6,5)
 FR TH(4,2) TH(1,7) TH(1,5) TH(1,3) TH(5,6) TH(1,3) TH(5,2) TH(1,1) TH(4,6) TH(1,8) TH(5,1)

LE
'CHAR' 'LIFE'

LK
'ENVI'

PATH DIAGRAM
OU SE TV MI EF ND=2 AD=OFF

LIFE SKILL

Number of Input Variables 13
 Number of Y - Variables 8
 Number of X - Variables 5
 Number of ETA - Variables 2
 Number of KSI - Variables 1
 Number of Observations 400

LIFE SKILL

Covariance Matrix

	SELC	FUTU	FLEX	SELF	CROS	PROD
SELC	0.36					
FUTU	0.29	0.41				
FLEX	0.19	0.20	0.38			
SELF	0.23	0.18	0.16	0.52		
CROS	0.23	0.24	0.22	0.22	0.40	
PROD	0.23	0.20	0.14	0.17	0.15	0.33
LEAD	0.28	0.27	0.20	0.28	0.32	0.19
EMOT	0.30	0.28	0.21	0.23	0.24	0.23
DEMO	0.27	0.31	0.23	0.16	0.26	0.16
FAMI	0.25	0.28	0.16	0.12	0.20	0.17
TEAC	0.18	0.20	0.12	0.09	0.14	0.12
FRIE	0.13	0.17	0.08	0.07	0.09	0.13
SOCI	0.12	0.13	0.05	0.03	0.05	0.10

Covariance Matrix

	LEAD	EMOT	DEMO	FAMI	TEAC	FRIE
LEAD	0.48					
EMOT	0.30	0.48				
DEMO	0.31	0.36	0.78			
FAMI	0.22	0.24	0.40	0.44		
TEAC	0.16	0.17	0.27	0.25	0.38	
FRIE	0.10	0.10	0.13	0.17	0.17	0.30
SOCI	0.04	0.06	0.02	0.10	0.08	0.12

Covariance Matrix

SOCI	
SOCI	0.30

LIFE SKILL

Parameter Specifications

LAMBDA-Y

	CHAR	LIFE
SELC	0	0
FUTU	1	0
FLEX	0	0
SELF	0	2
CROS	0	3
PROD	0	4
LEAD	0	5
EMOT	0	6

LAMBDA-X

ENVI	
DEMO	7
FAMI	8
TEAC	9
FRIE	10
SOCI	11

BETA

	CHAR	LIFE
CHAR	0	0
LIFE	12	0

GAMMA

ENVI

CHAR 13
LIFE 14

PSI

CHAR LIFE
-----
15 16

THETA-EPS

	SELC	FUTU	FLEX	SELF	CROS	PROD
SELC	17					
FUTU	0	18				
FLEX	0	0	19			
SELF	20	0	0	21		
CROS	22	0	23	0	24	
PROD	25	0	0	0	26	27
LEAD	0	0	0	28	29	30
EMOT	32	0	0	0	33	0

THETA-EPS

	LEAD	EMOT
LEAD	31	
EMOT	0	34

THETA-DELTA-EPS

	SELC	FUTU	FLEX	SELF	CROS	PROD
DEMO	35	0	36	0	37	0
FAMI	0	0	0	0	0	0
TEAC	0	0	0	0	0	0
FRIE	0	43	0	0	0	44
SOCI	48	49	0	0	0	50

THETA-DELTA-EPS

	LEAD	EMOT
DEMO	38	39
FAMI	0	0
TEAC	0	0
FRIE	0	0
SOCI	0	0

THETA-DELTA

	DEMO	FAMI	TEAC	FRIE	SOCI
DEMO	40				
FAMI	0	41			
TEAC	0	0	42		
FRIE	45	0	46	47	

SOCI 51 0 0 52 53

LIFE SKILL

Number of Iterations = 18

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-Y		CHAR	LIFE
		-----	-----
SELC	0.53	--	--
FUTU	0.55	--	--
	(0.02)		
	22.26		
FLEX	--	0.37	
SELF	--	0.41	
	(0.04)		
	9.53		
CROS	--	0.49	
	(0.04)		
	12.41		
PROD	--	0.41	
	(0.04)		
	11.10		
LEAD	--	0.55	
	(0.05)		
	11.91		
EMOT	--	0.57	
	(0.05)		
	12.24		
LAMBDA-X		ENVI	
		-----	-----
DEMO	0.65		
	(0.04)		
	16.77		
FAMI	0.60		
	(0.03)		
	22.06		
TEAC	0.42		
	(0.03)		
	14.81		
FRIE	0.27		
	(0.03)		
	10.19		
SOCI	0.17		
	(0.03)		
	6.06		

BETA

	CHAR	LIFE
CHAR	--	--
LIFE	1.07	--
	(0.11)	
	9.48	

GAMMA

	ENVI
CHAR	0.81
	(0.05)
	16.20
LIFE	-0.18
	(0.08)
	-2.26

Covariance Matrix of ETA and KSI

	CHAR	LIFE	ENVI
CHAR	1.00		
LIFE	0.92	1.00	
ENVI	0.81	0.69	1.00

PHI

ENVI
1.00

PSI

Note: This matrix is diagonal.

CHAR	LIFE
0.34	0.13
(0.04)	(0.04)
7.73	3.31

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

CHAR	LIFE
0.66	0.87

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

CHAR	LIFE
0.66	0.47

Reduced Form

ENVI

CHAR 0.81
 (0.05)
 16.20
 LIFE 0.69
 (0.07)
 9.94

THETA-EPS

	SELC	FUTU	FLEX	SELF	CROS	PROD
SELC	0.08 (0.01) 8.45					
FUTU	-- 0.11 (0.01) 9.84					
FLEX	-- -- 0.25 (0.02) 13.20					
SELF	0.04 (0.01) 3.77	-- -- 0.35 (0.03) 13.51				
CROS	-0.01 (0.01) -1.63	-- 0.04 (0.01) 3.02	-- 0.17 (0.02) 9.18			
PROD	0.03 (0.01) 3.32	-- -- -0.05 (0.01) -4.16	-- 0.17 (0.01) 11.80			
LEAD	-- -- -- 0.04 (0.01) 2.94	-- 0.05 (0.01) 3.50	-- -0.03 (0.01) -2.96			
EMOT	0.02 (0.01) 1.85	-- -- -0.03 (0.01) -2.61	-- --			

THETA-EPS

	LEAD	EMOT
LEAD	0.18 (0.02) 10.54	
EMOT	-- 0.16 (0.02) 10.54	

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

SELC	FUTU	FLEX	SELF	CROS	PROD
0.79	0.73	0.36	0.32	0.58	0.50

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

LEAD	EMOT

0.62 0.66

THETA-DELTA-EPS

	SELC	FUTU	FLEX	SELF	CROS	PROD
DEMO	-0.01 (0.01) -0.66	-- (0.02) 4.58	0.07	-- (0.01) 2.85	0.04	--
FAMI	--	--	--	--	--	--
TEAC	--	--	--	--	--	--
FRIE	-- (0.01) 4.26	0.04 (0.01) 4.26	--	-- (0.01) 4.72	0.05	--
SOCI	0.05 (0.01) 5.34	0.05 (0.01) 4.99	--	-- (0.01) 4.33	0.05	--

THETA-DELTA-EPS

	LEAD	EMOT
DEMO	0.07 (0.01) 4.76	0.10 (0.02) 6.61
FAMI	--	--
TEAC	--	--
FRIE	--	--
SOCI	--	--

THETA-DELTA

	DEMO	FAMI	TEAC	FRIE	SOCI
DEMO	0.34 (0.03) 11.61	--	--	--	--
FAMI	-- (0.01) 5.66	0.07	--	--	--
TEAC	-- (0.02) 12.58	--	0.20	--	--
FRIE	-0.05 (0.01) -3.65	-- (0.01) 4.32	0.05 (0.02) 13.50	0.22	--
SOCI	-0.08 (0.01) -5.65	--	-- (0.01) 5.77	0.07 (0.02) 14.05	0.26

Squared Multiple Correlations for X - Variables

DEMO	FAMI	TEAC	FRIE	SOCI
0.56	0.83	0.47	0.26	0.10

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 38
 Minimum Fit Function Chi-Square = 43.94 (P = 0.23)
 Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 43.83 (P = 0.24)
 Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 5.83
 90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 26.44)

Minimum Fit Function Value = 0.11
 Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.015
 90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.066)
 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.020
 90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.042)
 P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.99

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.38
 90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.36 ; 0.43)
 ECVI for Saturated Model = 0.46
 ECVI for Independence Model = 16.72

Chi-Square for Independence Model with 78 Degrees of Freedom = 6644.26
 Independence AIC = 6670.26
 Model AIC = 149.83
 Saturated AIC = 182.00
 Independence CAIC = 6735.15
 Model CAIC = 414.38
 Saturated CAIC = 636.22

Normed Fit Index (NFI) = 0.99
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 1.00
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.48
 Comparative Fit Index (CFI) = 1.00
 Incremental Fit Index (IFI) = 1.00
 Relative Fit Index (RFI) = 0.99

Critical N (CN) = 556.39

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.0100
 Standardized RMR = 0.022
 Goodness of Fit Index (GFI) = 0.98
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.96
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.41

LIFE SKILL

Modification Indices and Expected Change

Modification Indices for LAMBDA-Y

CHAR	LIFE
SELC	-- 8.75
FUTU	-- 8.75
FLEX	1.15 --
SELF	9.40 --

CROS	3.62	--
PROD	0.01	--
LEAD	1.85	--
EMOT	2.06	--

Expected Change for LAMBDA-Y

	CHAR	LIFE
SELC	--	0.31
FUTU	--	-0.32
FLEX	0.11	--
SELF	-0.39	--
CROS	-0.32	--
PROD	-0.01	--
LEAD	0.17	--
EMOT	0.20	--

No Non-Zero Modification Indices for LAMBDA-X

No Non-Zero Modification Indices for BETA

No Non-Zero Modification Indices for GAMMA

No Non-Zero Modification Indices for PHI

No Non-Zero Modification Indices for PSI

Modification Indices for THETA-EPS

	SELC	FUTU	FLEX	SELF	CROS	PROD
SELC	--					
FUTU	--	--				
FLEX	0.01	1.27	--			
SELF	--	2.15	0.00	--		
CROS	--	2.83	--	8.06	--	
PROD	--	0.36	0.83	0.64	--	--
LEAD	6.42	0.13	0.48	--	--	--
EMOT	--	0.00	0.00	0.01	--	0.20

Modification Indices for THETA-EPS

	LEAD	EMOT
LEAD	--	
EMOT	2.21	--

Expected Change for THETA-EPS

	SELC	FUTU	FLEX	SELF	CROS	PROD
SELC	--					
FUTU	--	--				
FLEX	0.00	0.01	--			
SELF	--	-0.02	0.00	--		
CROS	--	-0.02	--	0.04	--	

PROD	--	-0.01	-0.01	0.01	--	--
LEAD	0.03	0.00	-0.01	--	--	--
EMOT	--	0.00	0.00	0.00	--	0.01

Expected Change for THETA-EPS

	LEAD	EMOT
LEAD	--	--
EMOT	-0.02	--

Modification Indices for THETA-DELTA-EPS

	SEL	FUTU	FLEX	SELF	CROS	PROD
DEMO	--	0.71	--	0.49	--	3.31
FAMI	8.31	3.40	0.22	2.91	0.01	4.35
TEAC	0.04	0.15	0.36	1.05	0.02	0.66
FRIE	1.81	--	0.00	0.26	0.03	--
SOCI	--	--	0.80	0.15	0.21	--

Modification Indices for THETA-DELTA-EPS

	LEAD	EMOT
DEMO	--	--
FAMI	0.22	1.06
TEAC	0.11	1.03
FRIE	0.35	2.21
SOCI	3.25	0.04

Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	SEL	FUTU	FLEX	SELF	CROS	PROD
DEMO	--	0.01	--	0.01	--	-0.03
FAMI	-0.02	0.02	0.00	-0.02	0.00	0.02
TEAC	0.00	0.00	0.01	-0.01	0.00	-0.01
FRIE	0.01	--	0.00	0.01	0.00	--
SOCI	--	--	0.01	0.01	0.00	--

Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	LEAD	EMOT
DEMO	--	--
FAMI	0.00	0.01
TEAC	0.00	0.01
FRIE	0.01	-0.01
SOCI	-0.02	0.00

Modification Indices for THETA-DELTA

	DEMO	FAMI	TEAC	FRIE	SOCI
DEMO	--	--	--	--	--
FAMI	0.69	--	--	--	--

TEAC	0.68	0.13	--	
FRIE	--	1.02	--	--
SOCI	--	0.06	0.30	--

Expected Change for THETA-DELTA

	DEMO	FAMI	TEAC	FRIE	SOCI
DEMO	--				
FAMI	0.02	--			
TEAC	-0.01	0.00	--		
FRIE	--	-0.01	--	--	
SOCI	--	0.00	0.01	--	--

Maximum Modification Index is 9.40 for Element (4, 1) of LAMBDA-Y

LIFE SKILL

Total and Indirect Effects

Total Effects of KSI on ETA

	ENVI
CHAR	0.81
	(0.05)
	16.20
LIFE	0.69
	(0.07)
	9.94

Indirect Effects of KSI on ETA

	ENVI
CHAR	--
LIFE	0.87
	(0.11)
	8.11

Total Effects of ETA on ETA

	CHAR	LIFE
CHAR	--	--
LIFE	1.07	--
	(0.11)	
	9.48	

Largest Eigenvalue of B*B' (Stability Index) is 1.150

Total Effects of ETA on Y

	CHAR	LIFE
SELC	0.53	--
FUTU	0.55	--

	(0.02)	
	22.26	
FLEX	0.40	0.37
	(0.04)	
	9.48	
SELF	0.44	0.41
	(0.05)	(0.04)
	9.48	9.53
CROS	0.52	0.49
	(0.05)	(0.04)
	10.57	12.41
PROD	0.44	0.41
	(0.04)	(0.04)
	10.92	11.10
LEAD	0.59	0.55
	(0.05)	(0.05)
	11.31	11.91
EMOT	0.61	0.57
	(0.05)	(0.05)
	11.62	12.24

Indirect Effects of ETA on Y

	CHAR	LIFE
SELC	--	--
FUTU	--	--
FLEX	0.40	--
	(0.04)	
	9.48	
SELF	0.44	--
	(0.05)	
	9.48	
CROS	0.52	--
	(0.05)	
	10.57	
PROD	0.44	--
	(0.04)	
	10.92	
LEAD	0.59	--
	(0.05)	
	11.31	
EMOT	0.61	--
	(0.05)	
	11.62	

Total Effects of KSI on Y

	ENVI
SELC	0.43
	(0.03)
	16.20
FUTU	0.45
	(0.03)
	15.48
FLEX	0.25

(0.03)
9.94
SELF 0.28
(0.03)
9.59
CROS 0.33
(0.03)
11.79
PROD 0.28
(0.02)
11.29
LEAD 0.38
(0.03)
12.21
EMOT 0.39
(0.03)
12.33

Time used: 0.031 Seconds

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยพระเชตุвр

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	พิชญภา ชัยงาม
วัน เดือน ปี เกิด	25 พฤษภาคม 2529
ที่อยู่ปัจจุบัน	133/1 หมู่ 3 ตำบลบ้านไร่ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย 64120
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนด่านแม่ละเมาวิทยาคม ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 63110
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู คศ.1
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ. 2555	โรงเรียนด่านแม่ละเมาวิทยาคม ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 63110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2551	วท.บ (จุลชีววิทยา) มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

